

UNIVERZITA KARLOVA
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Studia občanské společnosti

Antonín Pokorný

**Uplatnění představitelů vybrané skupiny sociálně znevýhodněných osob na trhu
práce realizované prostřednictvím organizací občanské společnosti**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Dana Moree, Dr.**

Praha 2023

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a s použitím pramenů a literatury řádně citovaných a uvedených v seznamu literatury. Práci jsem nevyužil k získání jiného nebo stejného titulu.“

„Souhlasím s tím, že tato diplomová práce může být zveřejněna v elektronické knihovně FHS UK a může být využita i jako studijní text v plné verzi nebo její části.“

V Praze, dne

Antonín Pokorný

PODĚKOVÁNÍ

Chtěl bych využít tuto stranu pro poděkování především mé vedoucí práce Mgr. Daně Moree, Dr. za její trpělivost, odbornou pomoc a vstřícnost při konzultacích a zpracování této práce. Dále mé rodině, paní doc. PhDr. Tereze Pospíšilové, PhD., Asociaci pracovní rehabilitace v Chomutově a všem ostatním, kteří jakýmkoliv způsobem přispěli k vypracování této diplomové práce.

Obsah

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. SOCIÁLNĚ ZNEVÝHODNĚNÉ SKUPINY	8
1.1. OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM	13
1.1.1. <i>Vývoj a legislativní pojetí osob se zdravotním postižením</i>	14
1.1.1.1. Mezinárodní přístup k legislativě osob se zdravotním postižením	19
1.1.1.2. Česká legislativa	25
1.1.2. <i>Trh práce</i>	28
1.1.2.1. Možnosti pracovního uplatnění	32
1.1.2.2. Dopady dlouhodobého nezaměstnání na OZP	35
2. ORGANIZACE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI – VYMEZENÍ POJMU	39
2.1. ORGANIZACE POSKYTUJÍCÍ SLUŽBY OSOBÁM SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM.....	41
2.1.1. <i>Asociace pracovní rehabilitace České republiky (dále jen „APRCR“)</i>	42
2.1.2. <i>Asociace Trigon (dále jen „AT“)</i>	45
2.1.3. <i>Národní rada osob se zdravotním postižením ČR (dále jen „NRZP“)</i>	46
3. FINANCOVÁNÍ	49
3.1. FINANČNÍ ZDROJE NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	49
3.2. DOTACE A PROJEKTY	52
3.3. DARY	54
4. TEORIE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI	56
4.1. FILANTROPICKÁ NEDOSTATEČNOST	57
4.2. FILANTROPICKÝ PARTIKULARISMUS	58
4.3. FILANTROPICKÝ PATERNALISMUS	59
4.4. FILANTROPICKÝ AMATÉRISMUS	59
EMPIRICKÁ ČÁST	61
5. METODOLOGIE VÝZKUMU	61
5.1. VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	62
5.2. VÝZKUMNÝ CÍL	62
5.3. HYPOTÉZA A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	62
5.4. VÝZKUMNÝ VZOREK A POUŽITÉ METODY	64
5.4.1. <i>Výzkumný vzorek</i>	64
5.4.2. <i>Metoda sběru dat</i>	65
5.5. ANALÝZA DAT	65
5.6. PRŮBĚH VÝZKUMU.....	66
5.6.1. <i>Výzkumná podotázka č. 1 – počet realizovaných projektů</i>	67
5.6.2. <i>Výzkumná podotázka č. 2 – realizující subjekty</i>	75
5.6.3. <i>Výzkumná podotázka č. 3 – realizátoři projektů podle sídel v obci</i>	77
5.6.4. <i>Výzkumná podotázka č. 4 – počet osob, které se účastnili v projektech</i>	86
ZÁVĚR	89
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	98

Abstrakt:

Tato práce se zabývá uplatněním představitelů vybrané skupiny sociálně znevýhodněných osob na trhu práce realizované prostřednictvím organizací občanské společnosti. Cílem práce je zjištění, jak velký podíl mají organizace občanské společnosti na podpoře osob se zdravotním postižením za pomoci projektů v rámci Operačního programu Zaměstnanost a zda je podpora v České republice rovnoměrně rozložena a jak velkou roli v této podpoře mají organizace občanské společnosti. Teoretická část přináší poznání a charakteristiku několika pojmů spojených s tématem diplomové práce. Empirická část je zpracována formou kvantitativního výzkumu s cílem zjistit, kolik organizací občanské společnosti je zapojeno do realizace projektů, jak je daná podpora pro osoby se zdravotním postižením rozložena v České republice, případně poukázat na místa, kde v blízkém okolí žádná taková organizace není či tam není žádný projekt realizovaný v rámci Operačního programu Zaměstnanost.

Klíčová slova: sociálně znevýhodněné skupiny, osoby se zdravotním postižením, trh práce, podpora, operační program zaměstnanost, organizace občanské společnosti

Abstract:

This work deals with the employment of representatives of a selected group of socially disadvantaged persons on the labor market, implemented through civil society organizations. The aim of the thesis is to find out how much participation civil society organizations have in supporting people with disabilities with the help of projects within the Employment Operational Program and whether support is evenly distributed in the Czech Republic and how big is a role civil society organizations have in this support. The theoretical part brings knowledge and characteristics of several terms connected with the topic of the diploma thesis. The empirical part is processed in the form of quantitative research with the aim of finding out how many civil society organizations are involved in the implementation of projects, how the given support for persons with disabilities is distributed in the Czech Republic, or to point out places where there is no such organization in the immediate vicinity or where there is no project implemented within the Operational Program Employment.

Key words: socially disadvantaged groups, persons with disabilities, labor market, support, employment operational program, civil society organizations

Úvod

Vzhledem k oboru, který studuji, jsem si zvolil téma diplomové práce Uplatnění představitelů vybrané skupiny sociálně znevýhodněných osob na trhu práce realizované prostřednictvím organizací občanské společnosti, neboť je toto pro mne i pro společnost stále aktuálním tématem. Osoby znevýhodněné na trhu práce jsou podporovány jak ze strany státu, tak i ze strany organizací občanské společnosti, a proto považuji za důležité oba tyto sektory ve své práci popsat a vyobrazit si tak rozdíly ve způsobech, jakými se snaží pomoci daným skupinám osob v rámci uplatnění na trhu práce.

Diplomová práce by měla popsat možnosti pomoci sociálně znevýhodněným osobám na trhu práce jak ze strany organizací občanské společnosti, tak i ze strany státu. Proto považuji za podstatné uvést v mé práci informace týkající se toho, jakou stát zaujímá pozici, jakým způsobem funguje v této oblasti stát a zároveň, jak se prolíná postavení a možnosti státu s působením organizací občanské společnosti, neboť právě organizace občanské společnosti doplňují chybějící nástroje a funkce, které stát neposkytuje.

V rámci diplomové práce je třeba si nejdříve představit a charakterizovat sociálně znevýhodněné skupiny na základě literatury a mých zjištění z praxe. Tato část je věnována především osobám se zdravotním postižením v rámci uplatnění na trhu práce, a to na základě právních předpisů či nabízené pomoci nabízené organizacemi občanské společnosti. V rámci výzkumu této práce je důležité, si ze sociálně znevýhodněných skupin vymezit a následně i definovat osoby se zdravotním postižením, jelikož výzkum a dané realizované projekty se jimi zabírají. Ve spojitosti s právními předpisy je v práci popsáno, jaké možnosti vybrané sociálně znevýhodněné skupiny mají, a to především na trhu práce ze strany státu, a zároveň tak provést šetření, zda jsou takové možnosti jsou dostatečné.

Ve druhé části jsou definovány a popsány organizace občanské společnosti, které mohou realizovat projekty, proto je třeba si vyjmenovat, kdo se do této skupiny organizací může řadit. V rámci této práce jsou následně vybrané tři příkladné organizace, u kterých je vhodné popsat, jaké prostředky a nástroje používají k uplatnění skupin sociálně znevýhodněných osob na trhu práce, a snaží se tak pomoci konkrétním zájemcům i v rámci realizovaných projektů. Dále je potřeba ukázat, jaké projekty organizace občanské společnosti realizovaly v rámci OP Zaměstnanost a co bylo jejich cílem. Vybral jsem

následující organizace: Asociaci pracovní rehabilitace České republiky, Asociaci Trigon a Národní radu osob se zdravotním postižením ČR.

Třetí část se zabývá financováním organizací občanské společnosti. Financování je různorodé, proto je třeba si nejdříve utřídit možnosti financování těchto organizací a následně si je popsat. V rámci výzkumu jsou nejvíce důležité dotace a projekty, ale pro obecnost a širší přehled v této kapitole uvádím i další možnosti, kde jinde mohou organizace občanské společnosti finance získat.

V poslední kapitole teoretické části jsou popsány teorie občanské společnosti, kdy existují různá selhání organizací občanské společnosti, která se pojí s realizováním projektů v rámci Operačního programu Zaměstnanost a vznikají tak rizika selhání dané organizace. Takováto selhání mohou být filantropická nedostatečnost, filantropický partikularismus, filantropický paternalismus a filantropický amatérismus.

Další částí této práce je empirická část, která se věnuje výzkumu. Cílem výzkumu je zjištění, jakou roli mají organizace občanské společnosti v rámci Operačního programu Zaměstnanost. Cílem práce je také ukázat, zda je podpora v České republice pro sociálně znevýhodněné skupiny – osoby se zdravotním postižením rovnoměrně rozložena v rámci realizovaných projektů za pomoci získaných dotací, a jak velká část organizací občanské společnosti se podílí na realizování projektů z celkového počtu realizátorů. Ze zjištěných a zpracovaných dat jsou následně zodpovězeny čtyři výzkumné podotázky a jedna hlavní výzkumná otázka. Díky zodpovězeným otázkám v závěru práce si mohou sociálně znevýhodněné osoby - osoby se zdravotním postižením rozšířit přehled o realizovaných projektech, které jim mohou pomoci při hledání uplatnění na trhu práce, popř. může výzkum pomoci také organizacím, které v případě zájmu mohou realizovat nové projekty tam, kde ještě nejsou, a tím pomoci osobám, které mohou být z projektu vyřazeny například z důvodu vzdálenosti od místa bydliště k realizátorovi.

V závěru bych chtěl zrekapitulovat stručně své poznatky získané během zpracovávání své diplomové práce a zhodnotit výsledky výzkumu z empirické části. Věřím, že informace mohou být využity pro případný další výzkum či pro porovnávání dalších dat.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Sociálně znevýhodněné skupiny

Sociálně znevýhodněné skupiny nemají danou jednotnou charakteristiku, proto je třeba si v této kapitole uvést několik možností a pohledů, jak na ně nahlízejí různí autoři. Z hlediska výzkumu je důležité, aby bylo jasně definováno, jaké skupiny osob do sociálně znevýhodněných patří. U některých projektů v rámci pomoci při uplatnění na trhu práce realizované organizacemi občanské společnosti, je jejich pomoc ukotvena většinou pod pojmem **sociálně znevýhodněné osoby**.

Do sociálně znevýhodněných skupin autoři řadí různé skupiny osob. V rámci této kapitoly se zaměříme na různé vymezování těchto skupin dle literárních děl, článků, zákonů či dokumentů. V následující podkapitole si přiblížíme především osoby se zdravotním postižením, které se dle autorů řadí mezi sociálně znevýhodněnou skupinu. Jelikož diplomová práce je zaměřena také na pracovní trh, budou se podkapitoly soustředit na možnosti dané skupiny na tomto trhu. Než se dostaneme k těmto podkapitolám, začneme od těch nejmladších, kteří mohou dle autorů také patřit do sociálně znevýhodněných skupin. V následujících řádcích jsou pojmy popsány především z právního hlediska, kdy je věnována pozornost právnímu zakotvení dítěte (kdo je dítětem, do jakého věku apod.). I dítě mladší 18 let, může také potencionálně využít pomoc od organizace občanské společnosti při uplatnění na trhu práce. Následně se od dítěte dostaneme k dospělým osobám (kdy se zařazují do sociálně znevýhodněných skupin, v jaké situaci atd.):

Dítě

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí dle §47 odst. 3, umožňuje poskytovat příspěvky na úhrady potřeb dítěte od 0 až do 26 let, tedy v tomto případě je považováno za dítě v rámci příspěvků daná osoba do 26 let, zatímco trestní zákoník definuje pojem dítě tak, že dítětem se rozumí „...osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.“¹ Nenechme se tedy zmást zákonem o sociálně-právní ochraně dětí a daném věkovém rozdělení v rámci příspěvků, protože hlavní definici dítěte najdeme v Úmluvě o právech dítěte, kdy se dítětem rozumí „...každá lidská bytost mladší osmnácti let, dokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.“²

---

¹ Zákon č. 40/2009 Sb. - Trestní zákoník, §126

² Sdělení č. 104/1991 Sb. – Úmluva o právech dítěte, čl. 1

Nezaopatřené dítě

Zde máme jasnou definici, dle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, který za nezaopatřené dítě dle § 11 považuje „... dítě do skončení povinné školní docházky, a poté, nejdéle však do 26. roku věku, jestliže: se soustavně připravuje na budoucí povolání nebo se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz nebo z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.“, zároveň je tak i považováno dítě, které skončilo povinnou školní docházkou³ a je vedeno v evidenci Úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání. Nesmí mít nárok na podporu v nezaměstnanosti ani na podporu při rekvalifikaci. Jedinou výjimkou, kdy dítě není považováno za nezaopatřené je dítě, které pobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně.

Důležité je zmínit, že nezaopatřené dítě je spojováno i s rodiči a jejich příjmem. To, jestli příspěvek pro dítě bude uznán, se poté pojí s tím, zda dané osoby, které pečují o dítě (vlastní rodičové, případně jiné osoby vyjmenované v zákoně č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění v § 20 odst. 1 a 2) splňují podmínky pro přídavek na dítě, kterými jsou:

- rozhodný (čistý) příjem v rodině je nižší než 3,4násobek životního minima rodiny
- žádost o přídavek na dítě nebyl podán více než jednou za období tří měsíců, kdy se dokládají rozhodné příjmy rodiny za předchozí kalendářní čtvrtletí⁴

Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav (i dítěte)

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění v § 26, považuje za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav takový stav „...který omezuje tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti pojištěnce významné pro jeho pracovní schopnost, pokud tento zdravotní stav trvá déle než 1 rok nebo podle poznatků lékařské vědy lze předpokládat, že bude trvat déle než 1 rok.“

---

³ Zákon č. 561/2004 Sb. – Školský zákon §36 odst. 1

⁴ Přídavek na dítě [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2021-10-28]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/pridavek-na-dite>

Paní doktorka Arnoldová do sociálního zabezpečení řadí další jiné důležité skupiny⁵, ale já jsem si vybral pouze výše zmíněné. Na základě definice těchto skupin můžeme říct, že do sociálně znevýhodněné skupiny můžeme zařadit i dítě nebo osobu starší 18 let, která má status dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Samozřejmě v rámci těchto statusů existují nástroje, které by měly daným osobám za splnění jasně daných podmínek pomoci, a to například v důchodovém pojištění, do kterého spadá invalidní, pozůstalostní (vdovský/vdovecký, sirotčí) a starobní důchod, dále v pojištění nemocenském či veřejném zdravotním. Bohužel i přes tyto nástroje je mnohdy, především u osob starších 18 let, obtížné najít uplatnění například právě na trhu práce. Jaké faktory ovlivňují nalezení zaměstnání například u osob s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, které sice pobírají invalidní důchod, ale i přes daný příjem hledají zaměstnání, popíši v další kapitole (viz kapitola 1.1.).

Myslím si, že u dítěte je to o něco složitější, pokud bychom se bavili o „sociálním znevýhodnění“, jelikož dítě na danou situaci nemůže mít až takový vliv, oproti osobě starší 18 let, která může být například zaměstnána, a tím vyprodukovat nějaký výdělek (výdělečně činným lze být od 15 let, pokud je ukončená povinná školní docházka).⁶ I přesto, že dítě sice může od 15 let pracovat, je spíše pravděpodobné, že pokud by mělo mít náklady jako samostatný dospělý člověk (platba nájmu, úhrada ošacení, jídla a pití apod.), tak svým platem nepokryje vynaložené náklady, tedy neměl by pokryté existenční minimum.⁷ Samozřejmě jsou zde i další podpůrné aspekty, jako je např. praxe v daném oboru, dosažené vzdělání, zdravotní stav apod. Vývoj dítěte je ovlivňován okolím a především rodiči. U mladší generace je kladen důraz na vzhled a případné oblečení (značkové x neznačkové) více než kdy dříve. Aspektů je mnoho, proto bych tento odstavec zakončil tím, že si myslím, že to, v jakém postavení se dítě nachází (pokud se budeme bavit o hmotném a případně psychickém postavení), je většinou ovlivněno rodinnou situací, a to jak sociální, tak i finanční. Velký vliv může mít na dítě psychický nátlak ze strany rodičů, který může být příčinou nedokončeného vzdělání a tím i snížení šance na nalezení zaměstnání, které je dobře ohodnocené nebo alespoň splňuje představy dítěte.

---

⁵ ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální zabezpečení I: sociální zabezpečení v České republice, lékařská posudková služba, pojistné, systémy sociálního zabezpečení*. Praha: Grada, 2012. Aktuální legislativa. ISBN 978-80-247-3724-9.

⁶ Zákon č. 89/2012, Občanský zákoník §35

⁷ Existenční minimum = to, co je nutné pro nějakou úroveň kvality života

Bohužel mezi sociálně znevýhodněné nepatří pouze děti či dospělé osoby, které nejsou finančně zabezpečeny, ale i osoby, které nemohou nalézt zaměstnání, kvůli jistým aspektům (a to nejen z důvodu nižšího vzdělání). Do sociálně znevýhodněných skupin řadíme osoby se zdravotním postižením (viz další kapitola), také osoby po výkonu trestu či cizince.

Jak je popsáno v úvodu mé práce, autoři řadí různé skupiny osob do skupiny sociálně znevýhodněných. Na začátku druhé kapitoly bylo zmíněno, že sociálně znevýhodněnou osobou je osoba, která nemá dostatečně silné socioekonomické zázemí nebo trpí nedostatkem sociálního kontaktu. Například autorka L. Gulová do sociálně znevýhodněných skupin zahrnuje některé rodiny migrujících cizinců, žadatele o azyl, azylanty, neúplné rodiny, občas i rodiny s více dětmi a rodiny zasažené patologiemi.⁸ Další skupiny podle L. Gulové mohou být lidé bez přístřeší, jednotlivci a skupiny, kteří jsou příjemci sociální služby, některé skupiny seniorů, lidé s hendikepem, určité skupiny dospělé populace (matky na mateřské dovolené, samoživitelky, nezaměstnaní, osoby po výkonu trestu), lidé ve složitých sociálních situacích, v krizích a lidé žijící osaměle bez sociálních kontaktů.⁹ Vidíme tedy, že obecně by se dalo shrnout, že do skupin patří děti a dospělí, kteří se nacházejí v sociálně či ekonomicky složité životní situaci. Dále například Ministerstvo práce a sociálních věcí vymezuje skupiny, které patří dle dokumentu „Strategický rámec politiky zaměstnanosti do roku 2030“ do skupiny sociálně znevýhodněných osob. Těmi jsou osoby věkově znevýhodněné, **osoby se zdravotním postižením** a osoby s nízkou kvalitací.¹⁰

Jistou podobnost mají i některé sociální skupiny v zahraničí. Autorka Jennie J. Kronenfeld do sociálně znevýhodněných skupin řadí osoby, které jsou postižené hlavně sociálními faktory, tedy osoby s nízkým příjmem (finanční zajištěnost), s nízkým vzděláním, rasovou a etnickou příslušností.¹¹ K podobnému vymezení osob, které do sociálně znevýhodněné skupiny patří, se přiklání i autoři I. Ruiz-Pérez, Marina Rodríguez-Goméz

---

⁸ Např. nezaměstnanost, rozvod, kriminalita, alkoholismus, násilí, chudoba, agresivita atd.

⁹ GULOVÁ, Lenka. *Co znamená být sociálně znevýhodněný?* [online]. [cit. 2022-12-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/ped/jaro2020/SZ6097/95773789/Co_znamena_byt_socialne_znevyhodneny_gulova.pdf, s.1-2

¹⁰ MPSV. *STRATEGICKÝ RÁMEC POLITIKY ZAMĚSTNANOSTI DO ROKU 2030* [online]. 2020 [cit. 2022-12-14]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1357303/SRPZ_2030.pdf s.12-14

¹¹ KRONENFELD, Jennie Jacobs. *Underserved and socially disadvantaged groups and linkages with health and health care differentials*. Bingley, England: Emerald Publishing, 2019 - 2019, 1 online resource. ISBN 1-83867-056-4. s.4

ad.¹² Další z autorů Christoph van Dülmen, Martin Simon ad. vymezuje osamělé starší osoby, znevýhodněné osoby na trhu práce a rodiče samoživitele jako sociálně znevýhodněné osoby.¹³

I přes několik literárních děl, článků či dokumentů vidíme, že není jednotná formulace sociálně znevýhodněných skupin. Vždy můžeme spatřit absenci nějaké skupiny, a to především u Strategického rámce politiky zaměstnanosti do roku 2030, kde si myslím, že by měly být zařazeny i osoby po výkonu trestu či osoby rasové a etnické příslušnosti, a to z toho důvodu, že například i osoba propuštěná z výkonu trestu může mít vyšší vzdělání, ale právě z důvodu výkonu trestu se díky předsudkům snižuje šance na zaměstnání, neboť výkon trestu je spojován automaticky s problémovým chováním. Samozřejmě záleží na tom, co daná osoba provedla a do jaké míry zaměstnavatele zajímá informace o důvodu odsouzení.

V rámci tématu této práce lze hovořit souhrnně o osobách znevýhodněných na trhu práce. Do této skupiny Komora sociálních podniků a společensky odpovědných organizací řadí **osoby se zdravotním postižením**, mládež a mladí dospělí, osoby bez přístřeší, osoby opouštějící zařízení¹⁴, oběti trestné činnosti, oběti domácího násilí, oběti obchodu s lidmi, osoby komerčně zneužívané, osoby pečující o osobu blízkou, osoby se zkušeností se závislostí na návykových látkách, osoby, které jsou dlouhodobě nezaměstnané (déle než 1 rok vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání na Úřadu práce ČR) a další nespecifikované sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené osoby, které byly či jsou uživateli registrované sociální služby podle zákona o sociálních službách.^{15 16}

---

¹² RUIZ-PÉREZ, Isabel, Marina RODRÍGUEZ-GÓMEZ, Guadalupe PASTOR-MORENO, Vicenta ESCRIBÁ-AGÜIR a Dafina PETROVA. Effectiveness of interventions to improve cancer treatment and follow-up care in socially disadvantaged groups. *Psycho-oncology (Chichester, England)* [online]. HOBOKEN: Wiley, 2019, **28**(4), 665-674 [cit. 2022-12-25]. ISSN 1057-9249. Dostupné z: doi:10.1002/pon.5011

¹³ VAN DÜLMEN, Christoph, Martin SIMON a Andreas KLÄRNER. Transport poverty meets car dependency: A GPS tracking study of socially disadvantaged groups in European rural peripheries. *Journal of transport geography* [online]. Kidlington: Elsevier, 2022, **101**, 103351 [cit. 2022-12-25]. ISSN 0966-6923. Dostupné z: doi:10.1016/j.jtrangeo.2022.103351

¹⁴ Jsou to osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a osoby opouštějící výkon trestu odnětí svobody

¹⁵ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

¹⁶ *Osoby znevýhodněné na trhu práce* [online]. [cit. 2022-12-14]. Dostupné z: <https://www.komora-socialnich-podniku.cz/socialni-podnikani/osoby-znevychodnene-na-trhu-prace/>

Podle autorek D. Opatřilové a L. Procházkové patří do osob znevýhodněných na trhu práce, neboli těch, kteří mají problém si najít práci, **osoby se zdravotním postižením**, mladí lidé, ženy, starší lidé nebo příslušníci různých menšin.¹⁷ Přes veškeré rozdělení osob do sociálně znevýhodněných skupin dle různých autorů se budu věnovat v rámci diplomové práce především **osobám se zdravotním postižením**.

1.1. Osoby se zdravotním postižením

Osoby se zdravotním postižením (dále také „OZP“) jsou jednou ze skupin, které patří do sociálně znevýhodněných. V rámci výzkumu je třeba si tuto skupinu představit a poukázat také na její postavení na trhu práce, kdy jim může být ubírána rovnost příležitostí či jim může také hrozit při dlouhodobé nezaměstnanosti sociální vyloučení.

Dle J. Michalíka je z historického hlediska přístup k člověku se zdravotním postižením prosazovaný až od šedesátých let dvacátého století, kdy vzniklo hnutí lidí se zdravotním postižením za nezávislý život („Independent Living“). Cílem bylo změnit úhel pohledu společnosti na osoby s postižením jako na nemohoucí a závislé osoby.¹⁸ Jakási historie, jak bylo zacházeno s danými osobami, je zachována několik století, kdy například autor B. Titzl zmiňuje práci M. Sováka, který popisuje, že dříve osoby staré, nevyléčitelně nemocné, slepé, zmrzačené či jinak postižené bývaly kmenem opouštěny nebo dokonce i pobíjeny. Tyto události se děly od starověku až do konce 11. století, kdy obyvatelé Islandu mohli usmrtit defektní novorozeně. Prvním krokem bylo uplatňování charity v období feudalismu, díky křesťanství se změnil názor na defektní osoby a způsob jejich zabezpečování. Po nástupu kapitalismu v 18. a 19. století se díky rozvoji lékařských věd a změnou ekonomických podmínek byly zakládány ústavy pro osoby se zdravotním postižením, ve kterých se jim dostávala například rehabilitační péče.¹⁹

---

¹⁷ OPATŘILOVÁ, Jan a Lucie PROCHÁZKOVÁ. *Předprofesní a profesní příprava jedinců se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5536-0. s. 106

¹⁸ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.9

¹⁹ TITZL, Boris. *"Mýty" a mýty o postavení osob s postižením ve společnosti*. Bratislava : IRIS - Vydavatel'stvo a tlač, s.r.o, 2020. ISBN 978-80-8200-060-6. s.32-34

1.1.1. Vývoj a legislativní pojetí osob se zdravotním postižením

Jedna z hlavních osob, která chtěla změnit úhel pohledu společnosti na osoby s postižením, byl dle autora J. Michalíka pan Ed Roberts, který jako první student s těžkým zdravotním postižením, kdy ve čtrnácti letech se po dětské obrně stal nepohyblivý, absolvoval univerzitu v Berkely v Kalifornii. Na základě toho prezentoval především to, že nešlo o fyzickou bariéru, ale hlavně o psychologickou. Hnutí bylo založeno, právě proto, že se jeho členům nelíbilo, jak se s osobami se zdravotním postižením zacházelo. V roce 1993 na kongresu mezinárodní organizace „Disabled People International“ také pronesl: *„Musíme změnit postoje několika generací. Musíme neustále připomínat, že není v pořádku mít předsudky vůči lidem s handicapem. Nemůžete diskriminovat někoho jenom proto, že má handicap... Uvědomili jsme si, že mnoho z nás má staré postoje k těmto problémům, protože nás vidí jako slabé a nemocné. Ale takoví mi nejsme, jsme silní a máme mnoho, čím můžeme přispět... V první řadě jsem člověk, a pak je něco jako handicap. Není to celý můj život, ale je to důležitá část mého života.“*²⁰

S E. Robertsem souhlasím, protože i nyní v současné době tyto předsudky u handicapovaných osob jsou. Během mé praxe jsem se setkal s mužem, který toho mohl opravdu hodně nabídnout, ale tím, že byl handicapovaný (měl velké bolesti dolní končetiny, sotva chodil s oporou hole a pod větším tlakem se zadržoval v řeči), nemohl najít zaměstnání vhodné vzhledem k jeho vzdělání, vědomostem a předstávám. Býval učitelem a v oboru historie opravdu znalcem, ale z důvodu zdravotních problémů musel svou praxi učitele ukončit. I přesto měl chuť pracovat. Nechtěl pokračovat v učitelství, ale chtěl být ještě produktivní. Po delší době našel zaměstnání, a to v historickém muzeu, bohužel jeho pozice musela být zrušena z důvodu nedostatku financí. Mrzí mne, že i přes snahu tohoto muže začlenit se na trhu práce, se nenašlo jiné východisko, jak jej udržet v pracovním procesu, proto je nutné podotknout, že snaha zapojit se do společnosti ze strany osob se zdravotním postižením bez pomoci úřadů či příslušných organizací je mnohdy marná.

Dalším hnutím bylo hnutí rodičů. Vzniklo v zemích dřívějšího Evropského společenství, díky kterému se zlepšily podmínky pro vzdělávání dětí se zdravotním postižením (např. integrované třídy). Příkladem je Rakousko, kde místní školský úřad bránil společnému vzdělávání zdravých žáků a žáků s mentálním postižením, jelikož to nebylo

---

²⁰ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.9-10

v souladu se zákonem. S pomocí médií se podařilo činnost integrované třídy prosadit a obhájit. Byl to počátek hnutí vedoucí k dnešní školské integraci.²¹

Myslím si, že školský úřad, který bránil tomuto činu, to nemusel myslet špatně. Díky mé praxi na střední škole jsem měl příležitost pozorovat snahu „systému“ o integraci dívky s mentálním postižením (dále jen „Lena“) ve třídě žáků bez handicapů, kdy její začlenění do kolektivu nebylo zrovna bezproblémové. Bylo znát, že žáci vnímali, že Lena je jiná než oni. Její chování bylo atypické a projevovalo se například tím, že se nezapojovala nijak do diskuzí ani do skupinových prací (chtěla pracovat výlučně sama), zároveň měla výkyvy chování, kdy například bezdůvodně spolužákům shodila všechny věci ze stolu a smála se tomu. Měla problém naučit se a uchopit danou látku, která se probírá v hodinách apod. Žáci si na její chování čím dál více stěžovali, nemohli najít s Lenou společnou cestu, v kolektivu narůstalo napětí a nepohoda. Lena neměla ve škole ani jednu kamarádku či kamaráda, tudíž byla na celé škole sama, dá se říci, že proti všem. Sama výchovná poradkyně několikrát doporučila matce Leny, aby si zašly na vyšetření k odborníkům pro posudek o zdravotním stavu a schopnosti Leny začlenit se do kolektivu, ale maminka Leny to odmítá, a to i přesto, že výchovná poradkyně na základě roční spolupráce a schůzek s Lenou zdůrazňuje, že se Lena ve škole spíše trápí, než aby si středoškolská léta užívala. Se stupňujícími se výkyvy chování a žádným schůdným řešením pak dochází ke slovnímu napadání ze strany některých spolužáků, což by mohlo být posuzováno jako šikana.

Dle mého názoru studenti cítí bezmoc ze vzniklé situace, která narušuje jejich výukové prostředí, ve kterém se chtějí cítit pohodově a bezpečně a není v dohlednu východisko z této situace. Dle vyjádření výchovné poradkyně Lena kolikrát ani neví, co dělá, a neumí vyhodnotit, co je správné, a co není. Pro mne osobně je podstatné, jakým způsobem integrace konkrétního studenta probíhá, a pokud dochází k narušování pocitu bezpečí a pohody většinové skupiny, mělo by být okamžitě odborníky vyhodnoceno, zda integrace dané osoby je vhodná. Neměla by být stavěna úpornost rodiče, který nedokáže přiznat, že jeho dítě má problém, nad kvalitu vzdělávacího prostředí ostatních studentů. Nehledě na to, že si myslím, že je skutečně ubližováno především studentovi, kterého chce společnost integrovat, aniž by on sám o to vyloženě stál.

---

²¹ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.10

Mentální postižení je definováno různě. Například Světová zdravotnická organizace (dále jen „WHO“²²) toto postižení definuje jako: „*Stav zastaveného nebo neúplného duševního vývoje, který je charakterizován zvláště porušením dovedností, projevujícím se během vývojového období, postihujícím všechny složky inteligence, to je poznávací, řečové, motorické a sociální schopnosti. Postižení se může vyskytnout bez, nebo současně s jinými somatickými nebo duševními poruchami*“ nebo Americká asociace pro intelektová a vývojová postižení definuje mentální postižení jako: „*...sníženou schopnost charakterizovaná výraznými omezeními v intelektových funkcích a také v adaptačním chování, což se projevuje v pojmových, sociálních a praktických adaptačních dovednostech. Toto postižení vzniká před dosažením věku osmnácti let*“.²³

To je možným důvodem, čemu chtěl zabránit školský úřad z Rakouska, aby i přes toleranci a pochopení spolužáků nevyústila situace postupně až do šikany, slovního napadání apod. Zároveň si myslím, že jakýsi zákaz také nic neřeší a integrační třídy jsou naprosto v pořádku. Problémem jsou pak případy, kdy rodiče dané dítě nevezmou k odborníkovi a nenechají si vypracovat posudek i přesto, že má dítě jisté znaky například právě mentálního postižení, jako to je u Leny. Střední škola pak při rozhodování, zda přijme dítě či ne, nemůže vycházet například z nějakého doporučení, zda je pro dítě vhodná speciální střední škola nebo ne.

I u nás v rámci historie byly provedeny jisté kroky, ale spíše vzad, než vpřed. J. Michalík uvádí jako příklad rok 2010 a 2011, kdy došlo ke snížení podpory osobám se zdravotním postižením. Bylo to například snížení příspěvku na péči v I. stupni, snížení příspěvku na benzín či odebrání tohoto příspěvku osobám, které bydlí v domovech pro zdravotně postižené. Dále začal být kontrolován příjem osob se zdravotním postižením s tím, že byla zavedena i spoluúčasť při pořizování potřebných pomůcek.²⁴

---

²² World Health Organization - WHO

²³ ŠÍŠKA, Jan. *Klasifikace mentálního postižení a podpora dítěte* [online]. 13.04.2012 [cit. 2022-11-24]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/klasifikace-mentalniho-postizeni-podpora-ditete>

²⁴ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.12

Osoby se zdravotním postižením jsou různě charakterizovány skrze právní úpravy. Můžeme je rozdělit do různých skupin. Například J. Michalík vymezil tyto skupiny následovně²⁵:

- Invalidní a částečně invalidní občan
- Zdravotně postižený občan dle zákona o zaměstnanosti
- Občan se zdravotním postižením dle školského zákona
- Občan se zdravotním postižením dle zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením
- Občan závislý na péči dle zákona o sociálních službách.

Zároveň můžeme najít charakteristiku zdravotního postižení, která je uvedena v antidiskriminačním zákoně a rozumí se tím „...*tělesné, smyslové, mentální, duševní nebo jiné postižení, které brání nebo může bránit osobám v jejich právu na rovné zacházení v oblastech vymezených tímto zákonem; přitom musí jít o dlouhodobé zdravotní postižení, které trvá nebo má podle poznatků lékařské vědy trvat alespoň jeden rok.*“²⁶

Můžeme se domnívat, že důvodem, proč je dán alespoň jeden rok, kdy má zdravotní postižení trvat, je, že zdravotní postižení by mělo být dlouhodobější překážkou pro život dané osoby, a tedy by tak chtěl zákon ochránit danou osobu ve veškerých vyjmenovaných oblastech, jelikož pokud by se jednalo o úraz, který může vést ke krátkodobějšímu následku, jako je třeba tříměsíční úraz, existují jiné nástroje, které jsou zajištěné pro takové úrazy. Mohlo by se tak stát, že by nástroje, které jsou určeny právě pro osoby se zdravotním postižením, tedy pro ty, co mají dlouhodobější následky, mohl využívat někdo záměrně, opakovaně a v kratším rozmezí.

Invalidní a částečně invalidní občan

Tato skupina je charakterizována především tím, jaký pracovní potenciál zbývá, do jaké míry může práci občan vykonávat, tedy je spojována především se sociálním zabezpečením a pracovním právem. Míra práce schopnosti je rozdělena do stupňů invalidity, a to dle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění § 39, kdy platí, že: „*Pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho*

---

²⁵ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.18-24

²⁶ Zákon č. 198/2009 Sb. – antidiskriminační zákon § 5 odst. 6.

pracovní schopnosti nejméně o 35 %.“ Dále však dle daného zákona se invalidita dělí na tři stupně²⁷:

- I. stupeň – pokles pracovní neschopnosti nejméně o 35 %, nejvíce o 49 %
- II. stupeň – pokles pracovní neschopnosti nejméně o 50 %, nejvíce o 69 %
- III. stupeň – pokles pracovní neschopnosti nejméně o 70 %.

Pracovní schopností dle zákona o důchodovém pojištění se rozumí „...*schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.*“²⁸

Na základě této skutečnosti je možné, aby daná osoba mohla pobírat invalidní důchod, ale zároveň jsou stanovené podmínky, které je třeba splnit, aby občan na něj měl nárok, kdy podmínkou je:²⁹

- Zjištění invalidity – posouzení zdravotního stavu
- Splnění potřebné doby pojištění – zjišťuje se před vznikem invalidity (nevyžaduje se, pokud invalidita vznikla pracovním úrazem nebo nemocí z povolání)
  - Občan do 20 let – méně než 1 rok
  - Občan od 20 do 22 let – alespoň 1 rok
  - Občan od 22 do 24 let – alespoň 2 roky
  - Občan od 24 do 26 let – alespoň 3 roky
  - Občan od 26 do 28 let – alespoň 4 roky
  - Občan nad 28 let – 5 let
  - Občan nad 38 let – splnění 5 let pojištění v posledních 10 letech před vznikem invalidity, pokud by daná osoba tuto podmínku nesplnila, lze považovat ji za splněnou, pokud získala 10 let pojištění v posledních 20 letech před vznikem invalidity.

---

²⁷ Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění § 39 odst. 2

²⁸ Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění § 39 odst. 3

²⁹ *Invalidní důchod* [online]. ČSSZ [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/invalidni-duchod>

1.1.1.1. Mezinárodní přístup k legislativě osob se zdravotním postižením

Mezinárodní přístup se dotýká problematiky handicapovaných osob nepřímo již v roce 1948, kdy byla přijata Všeobecná deklarace lidských práv, která se postupem času transformovala do podoby ústavy, která byla následně právně závazná. Nejdůležitějšími body v této deklaraci byly³⁰:

- Rovnost a nezcizitelnost práv a svobod všech lidí
- Přiznání všech práv bez ohledu na rozdíly rasy, barvy pleti, pohlaví, ale i národnostního či sociálního původu, rodu nebo majetku
- Právo na sociální zabezpečení
- Právo na práci a svobodnou volbu zaměstnání a také nárok na uspokojivou a spravedlivou odměnu
- Právo na zabezpečení v nezaměstnanosti, v nemoci nebo při ztrátě výdělečné možnosti, které nastaly okolnostmi a daná osoba je nemohla nijak ovlivnit
- Právo na vzdělání.

Další kroky v rámci mezinárodního přístupu byly přijaty Valným shromážděním Organizací spojených národů (dále jen „OSN“)³¹:

- V roce 1966 Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech
- V roce 1971 Deklarace práv duševně postižených – nutnost pokroku a rozvoje v sociální oblasti
- V roce 1989 Úmluva o právech dítěte, která byla přijata jako první závaznou normou, která explicitně zmiňovala osoby se zdravotním postižením
- V roce 1993 Standardní pravidla pro vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením – rozvíjení informační kampaně za rovnoprávnost a odstraňování bariér.

---

³⁰ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.27-28

³¹ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.28-29

OSN následně vypracovala i několik dokumentů. Jedním z nich je Deklarace práv osob se sníženou pracovní schopností, která označuje podle J. Michalíka „...každou osobu, která není schopna sama zabezpečovat zcela nebo částečně své osobní nebo společenské potřeby v důsledku vrozené či získané snížené tělesné nebo duševní schopnosti.“³²

Dalším důležitým dokumentem, který zajistil velký přínos pro péči o handicapované je Charta na osmdesátá léta, která upozorňuje na fakt, že lidstvo v průběhu své historie vystavělo hmotné a sociální bariéry a tím pak vzniká problém integrace osob se zdravotním postižením do společnosti.

Mezi další aktéry v tvoření normativních aktů nebo doporučujících dalších, vládních či nevládních organizací pro oblast ochrany handicapovaných osob jsou:

- Mezinárodní organizace práce
- Světová zdravotnická organizace
- Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu – UNESCO
- Mezinárodní společnost pro rehabilitaci handicapovaných
- Rada Evropy ad.

I přesto, že bylo přijato několik dokumentů a stále se většinou opíráme o pojem „rovnoprávnost“, je třeba zmínit, jaké cílové oblasti sem spadají. Autor J. Michalík sem řadí především³³:

Přístupnost

Přístupnost je myšlena v rámci prostředí (bydlení, stavby, veřejná doprava, ulice, ostatní venkovní prostředí). Je třeba podotknout, že autor poukazoval na tyto skutečnosti v roce 2013. Nyní o cca 10 let později můžeme porovnat, že tato situace se zlepšuje. V rámci bydlení a staveb se budují bezbariérové přístupy či výtahové konstrukce v panelových domech. Zároveň i v rámci veřejné dopravy můžeme vidět posun například pro vozíčkáře, kdy vlaky mají výsuvné plošiny.

---

³² MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.29

³³ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.32-33

Přístup k informacím a komunikace

Poukazováno bylo především na přístup k úplným informacím osobě se zdravotním postižením, ale také členům jejich rodin či právních zástupců hlavně k informacím o diagnóze, právech, dostupných službách a programech. Opět můžeme říct, že oproti roku 2013 se informovanost vůči osobám se zdravotním postižením zlepšila, ale stále je nedostatečná. Můžeme to spatřit v jistých možnostech, které mohou osoby využít, ale běžně o nich neví, a to například při zhoršení zdravotního stavu neví o možnosti podání žádosti o zvýšení invalidního důchodu. Postup pro získání invalidního důchodu můžeme nalézt přímo na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení nebo informace o zaměstnávání osob se zdravotním postižením na webových stránkách Úřadu práce či lze získat informace při osobní návštěvě na těchto úřadech. I to je jakýsi problém, jelikož různé možnosti jsou roztroušeny po institucích a různých webech a dle mého názoru by bylo potřeba veškeré informace týkající se jedné oblasti ujednotit jakýmsi manuálem dostupným na jednom webovém místě, kde by byly shrnuty možnosti, postupy, seznam neziskových organizací, které se věnují osobám se zdravotním postižením atd.

Vzdělávání

V rámci dokumentů je zdůrazněno i uznávání nároku na základní, střední či vysokoškolské vzdělání handicapovaných v integrovaném prostředí. Obecné školské úřady jsou pak zodpovědné za vzdělávání osob se zdravotním postižením. Důraz je kladen i na případnou přítomnost tlumočnicků a dalších vhodných podpůrných prostředků. „*V situaci, kdy všeobecný školský systém ještě neodpovídá potřebám všech osob se zdravotním postižením, lze uvažovat o speciálním vzdělávání...*“ uvádí jeden z dokumentů, kdy opět narážíme na příběh s Lenou (viz 15-16 str. této práce). Rozhodnutí o způsobu vzdělávání je opravdu důležité, aby se dítě cítilo dobře ve školním prostředí a neméně tak i v osobním životě. Samozřejmě opět se také vracíme k tomu, že je třeba rozlišit, zda se jedná o mentální poruchu, handicap pohybového ústrojí apod., poté je samozřejmě možná volba speciálních škol. Myslím si, že přístup škol k osobám se zdravotním postižením se zlepšil a není to myšleno pouze „chováním“, ale také vybaveností škol a její přístupností (vytváření bezbariérových přístupů).

Zaměstnávání

Rovný přístup k zaměstnávání pro občany zdravé i handicapované je nejdůležitějším bodem. J. Michalík uvádí různé podpory jako speciální přípravu na povolání, stimulační kvóty, půjčky nebo granty pro malé podniky, právo na přednostní výrobu, jiná technická nebo finanční pomoc zaměstnávající osobu s handicapem či daňové úlevy. Bohužel tento rovný přístup je spíše jakousi utopií, jelikož realita je taková, že osoba se zdravotním postižením si zaměstnání hledá dlouho, klidně i několik let či už je to kvůli předsudkům zaměstnavatele (i když může své rozhodnutí odůvodnit jinak nebo ho odůvodnit nemusí vůbec) nebo kvůli nedostatečně zajištěné speciální úpravě pracoviště pro danou osobu. I přesto, že jsou neziskové organizace, které se snaží pomáhat těmto osobám na základě projektů a dotací, je to stále málo, jelikož i přes časově omezenou dotaci je problém, že jakmile skončí dotační období, tak většinou zároveň končí i zaměstnávání osoby se zdravotním postižením. Otázkou tedy je, zda vyčlenit více finančních prostředků a pokusit se projekty pojmout dlouhodobě, a zda by bylo vůbec možné uvolnit toliko financí. Z mého pohledu je také nedostatečná pomoc zaměstnavatelům ohledně získání informací o možné dotaci. Pokud by fungovali pracovníci přímo určení pro poskytnutí celkového projektu v rámci zaměstnání osob se zdravotním postižením, tedy že by zaměstnavateli byl v rámci pozice na trhu práce poskytnutý na míru vytvořený přehled informací a možností spojených s vyřízením všech náležitostí na úřadech daným pracovníkem, určitě by se našlo podstatně více zaměstnavatelů, kteří by byli ochotni taková pracovní místa vytvořit. Nemají však časový prostor na shánění informací a zajišťování úředních úkonů s tímto spojených.

Rodinný život a integrita osobnosti

Poslední z cílové oblasti je rodinný život a integrita osobnosti, která se zakládá na podpoře vytváření vhodných forem rodinného poradenství a zpřístupňování služby, odstraňování překážek pro osoby, které chtějí adoptovat nebo vzít do pěstounské péče dítě či dospělého se zdravotním postižením, neupíráním práva na sexuální vztah a rodičovství či zabraňování všem formám sexuálního zneužití u osob se zdravotním postižením. Některé z těchto bodů se snaží zajišťovat neziskové organizace a jsou i svým způsobem viditelnější, zatímco některé spíše ne. Určitě nejhorším bodem na vyřešení je zamezení sexuálního zneužití, jelikož tento problém není úplně odstranitelný u žádných osob a děje se to stále. Řešením by mohla být úprava legislativy, aby tento čin byl potrestán například vyšším trestem, a tím tak alespoň některé potencionální aktéry zastrašit.

V rámci mezinárodního práva J. Michalík zahrnuje také Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením, kdy účelem je podpora, ochrana a zajišťování plného a rovného užívání všech lidských práv a základních osob všem osobám se zdravotním postižením a podporovat tak úctu k jejich přirozené důstojnosti. Úmluva zároveň interpretuje osoby se zdravotním postižením jako „...jedince mající dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení, které v interakci s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na rovnoprávném základě s ostatními.“ Úmluva obsahuje hned několik desítek oblastí řešící život osob se zdravotním postižením (např. rovnost a nediskriminace, vzdělávání, zdraví, práce a zaměstnávání ad.).³⁴

I Evropská unie podnikla jisté kroky vůči osobám se zdravotním postižením. J. Michalík zmiňuje, že v roce 1996 Evropský parlament vydal Rezoluci o lidských právech osob se zdravotním postižením. Byl to jeden z prvních kroků, jak se snažit pomoci osobám se zdravotním postižením, jelikož parlament si uvědomoval, že nezaměstnanost je u nich vyšší, a to dvakrát až třikrát než u ostatních občanů, a to i skrze diskriminaci (nepřístupnost do některých budov apod.). Apelovalo se především na to, aby Komise EU a členské státy pokračovaly v podpoře nevládních organizací a také navrhly, jak zajistit právo na svobodu pohybu osobám se zdravotním postižením ve stejné míře jako osobám bez zdravotního postižení.³⁵

Dalším významným dokumentem je zmiňována Charta základních práv Evropské unie přijata v roce 2000. Zdůrazněnými body, které se týkaly především postavení osob se zdravotním postižením, jsou³⁶:

- Rovnost všech lidí před zákonem
- Zákaz diskriminace – „Zakazuje se jakákoliv diskriminace, zejména na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, etnického či sociálního původu, **geneticky daných vlastností**, náboženského vyznání či přesvědčení, politického či jiného smýšlení,

---

³⁴ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.34-35

³⁵ MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.37

³⁶ Listina základních práv Evropské unie:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012P%2FTXT> nebo

<https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/charter-of-fundamental-rights-of-the-european-union.html>

*příslušnosti k národnostní menšině, majetku, původu, **postižení**, věku či sexuální orientace.*“

- Integrace osob se zdravotním postižením – „*Unie uznává a respektuje právo osob se zdravotním postižením na opatření, jejichž cílem je zajistit jejich nezávislost, sociální a profesní začlenění a jejich účast na životě společnosti.*“

A posledním zmíněným dokumentem je Směrnice 2000/78/ES, která stanovuje obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání. Směrnice by měla odstraňovat překážky, které brání v prosazování práv a v integraci do společnosti. Opět je zde zmiňován zákaz diskriminace, kdy i nedostatečné přizpůsobení pracoviště je bráno jako diskriminační.³⁷

Můžeme vidět, že v rámci mezinárodní legislativy jistý posun je, především s důrazem na diskriminaci. I přesto, že v Rezoluci o lidských právech osob se zdravotním postižením vydané Evropským parlamentem je zmiňován apel na podporu členských států vůči nevládním organizacím, je toto ze strany EU prvním a také dost možná posledním zmíněním. Je třeba, aby tento bod byl více zdůrazňován či v rámci strategického plánování byl povinně zařazen plán podpory nevládním organizacím každým členským státem do oné strategie státu. Otázkou pak je, jak regulovat to, aby případný plán, dotace či nějaká pomoc nebyla některými organizacemi spíše zneužívána na úkor osob se zdravotním postižením.

Pokud bychom se podívali přímo na ukotvení pojmu v české legislativě, můžeme spatřit, že například v ústavním pořádku není definice, která by dokázala rozlišit, koho považovat za osobu se zdravotním postižením, koho ne či konkrétní vymezení osoby se zdravotním postižením a jejího zákazu diskriminace jako je to například u jiných zemí Evropské unie, jak uvádí J. Michalík³⁸:

- Základní zákon Spolkové republiky Německo – „*Nikdo nesmí být pro své pohlaví, svůj původ, svou rasu, svůj jazyk, svou vlast nebo zemi, z níž pochází, svou víru, své náboženské nebo politické názory poškozován nebo zvýhodňován. **Nikdo nesmí být znevýhodněn pro svou tělesnou vadu.***“

---

³⁷MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.38

³⁸MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4, s.43

- Spolkový ústavní zákon Rakouska – „*Všichni občané Spolku jsou si před zákonem rovni. Výsady rodu, pohlaví, stavu, třídy a náboženského vyznání jsou vyloučeny. Nikdo nesmí trpět újmu proto, že je postižen. Republika (Spolek, země a obce) prohlašuje, že ve všech oblastech každodenního života zajistí rovnost postižených lidí s nepostiženými.*“
- Ústava Finské republiky – „*Lidé jsou si před zákonem rovni. Nikdo nesmí být neoprávněně znevýhodněn z důvodu svého pohlaví, svého věku, svého původu, své řeči, své víry, svého přesvědčení, svého názoru, svého zdravotního stavu, svého postižení anebo z jiného důvodu, který se váže k jeho osobě.*“

1.1.1.2. Česká legislativa

I my, jako Česká republika, máme v ústavním pořádku článek v Listině základních práv a svobod (dále také „LZPS“), který je spojován se zákazem diskriminace následovně: „*Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.*“³⁹ Bohužel nikde nespatříme konkrétní vymezení, které by jakýmsi způsobem zahrnovalo osoby se zdravotním postižením legislativní formou.

Ano, máme například specifické ustanovení v LZPS, které má chránit osoby se zdravotním postižením na úseku pracovního práva „*Ženy, mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvýšenou ochranu při práci a na zvláštní pracovní podmínky. Mladiství a osoby zdravotně postižené mají právo na zvláštní ochranu v pracovních vztazích a na pomoc při přípravě k povolání.*“⁴⁰ nebo také v oblasti vzdělávání v čl. 33 LZPS vymezením práva na vzdělání, které má každý, ale i přesto, když se podíváme na legislativu na nejvyšší úrovni zemí uvedených výše, je zřejmé, že konkrétní vymezení, které země uvádějí („*Nikdo nesmí být znevýhodněn pro svou tělesnou vadu*“ či „*nikdo nesmí trpět újmu proto, že je postižen*“ apod.), je větší oporou pro osoby se zdravotním postižením, než když jsou uvedené pouze ve vztahu k potencionálnímu uplatnění na trhu práce.

³⁹ Usnesení č. 2/1993 Sb. – LZPS čl. 3 odst. 1

⁴⁰ Usnesení č. 2/1993 Sb. – LZPS čl. 29 odst. 1 a 2

Dále máme také nepřímé uvedení práva na vzdělání, kdy je uvedeno, že každý má právo na vzdělání, tedy nás to odkazuje zpět na čl. 3 LZPS, kde nejsou zahrnuty osoby se zdravotním postižením. Někdo si může říci, že se jedná o detail, ale právě detaily dělají některé situace či oporu lepší a myslím si, že zakotvení osob se zdravotním postižením do nejvyššího právního pramene by byl určitě jedním z kroků vpřed, který by ukázal, že má stát snahu pomoci i osobám se zdravotním postižením a stojí za nimi. Neznamena to, že když v ústavním pořádku nejsou přímo zahrnuty osoby se zdravotním postižením, tak stát jim nechce pomáhat, ale spíše by se to dalo brát jako právní opora v nejvýše postaveném právním pramenu (ústavní pořádek – Ústava, LZPS a ústavní zákony).

Abychom nehodnotili pouze ústavní pořádek, je třeba se podívat na zákony, které svým způsobem obsahují právní oporu osobám se zdravotním postižením. Jedním z hlavních zákonů je zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, který „...*upravuje poskytování peněžitých dávek osobám se zdravotním postižením určených ke zmírnění sociálních důsledků jejich zdravotního postižení a k podpoře jejich sociálního začleňování a průkaz osoby se zdravotním postižením.*“⁴¹ Tento zákon vymezuje podmínky nároku na příspěvek, stanovení výše příspěvku apod. Následně je zákon prováděn vyhláškou č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve které najdeme seznam druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením či jaké dovednosti musí splňovat vodící pes.

Dalším zákonem je antidiskriminační zákon, který vymezuje zdravotní postižení jako nepříznivý stav a popisuje, co se tím rozumí. Také můžeme zařadit zákon č. 561/2004 Sb. (dále jen „školský zákon“) definující dítě se zdravotním postižením pro účel vzdělávání: „*Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.*“⁴² Mezi podpůrné

---

⁴¹ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů §1

⁴² Zákon č. 561/2004 Sb. – školský zákon §16 odst. 1

opatření patří poradenská pomoc školy; úprava organizace, hodnocení forem a metod vzdělávání a školských služeb; použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic; úprava očekávaných výstupů vzdělávání; vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu, využití asistenta pedagoga apod.⁴³

Pro úpravu zaměstnanosti osob se zdravotním postižením, je pro nás důležitý zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Zákon o zaměstnanosti zajišťuje především právní ochranu při zvýšené ochraně na trhu práce, dále, kdo je osobou se zdravotním postižením. OZP je fyzickou osobou, která je orgánem sociálního zabezpečení uznána „invalidní ve třetím stupni“, „invalidní v prvním nebo druhém stupni“ nebo „zdravotně znevýhodněnou“.⁴⁴ Dále vymezuje pojem „pracovní rehabilitace“, příspěvek na zřízení pracovního místa pro OZP, příspěvek na úhradu provozních nákladů vynaložených v souvislosti se zaměstnáváním OZP a případné podmínky pro splnění atd. Jedním z nástrojů tohoto zákona, který se týká zaměstnávání OZP je „příspěvek na zřízení pracovního místa pro OZP“, kdy v §75 je popsáno, co je pro takový příspěvek potřeba udělat a jaké skutečnosti musí obsahovat žádost o zřízení pracovního místa pro OZP nebo co musí obsahovat dohoda o zřízení pracovního místa pro OZP.

Důležité je také zmínit Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením (dále jen „VVOZP“), který je koordinačním, iniciativním a poradním orgánem vlády České republiky pro problematiku podpory osob se zdravotním postižením. Jeho cílem je pomáhat při vytváření rovných příležitostí pro OZP ve všech oblastech života společnosti. VVOZP od roku 1992 stála za zrodem Národního plánu pomoci zdravotně postiženým občanům, Národního plánu opatření pro snížení negativních důsledků zdravotního postižení a Národního plánu vyrovnávání příležitosti pro občany se zdravotním postižením. Následně se podílel i na Národním plánu vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením pro období 2010-2014, 2015-2020 a naposledy zajišťoval přípravu pro období 2021-2025.⁴⁵

---

⁴³ Zákon č. 561/2004 Sb. – školský zákon §16 odst. 2

⁴⁴ Zákon č. 435/2004 Sb. §67 odst. 2

⁴⁵ VLÁDA ČR. *Vládní výbor pro osoby se zdravotním postižením* [online]. [cit. 2022-12-26]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/vvozp/uvod-vvozp-17734/>

1.1.2. Trh práce

Další, pro mne přínosnou praxí, byla praxe v neziskové organizaci Asociace pracovní rehabilitace ČR v Chomutově, kde jsem se setkal s lidmi, kteří potvrdili, že získat zaměstnání se zdravotním postižením není vůbec snadné. Tato kapitola bude zaměřena na to, jaké možnosti jsou osobám se zdravotním postižením nabízeny na trhu práce. Již autoři J. Michalík a kolektiv zdůrazňují, že zaměstnání je pro OZP velmi důležitou činností, a nejen kvůli finančnímu přínosu, ale i kvůli pracovnímu kolektivu, nové sociální roli, sociálnímu kontaktu atd. Výzkum, který zpracovali uvedení autoři, ukazuje, že je pro cca 70 % OZP z 278 respondentů důležité mít práci a pro cca 86 % OZP je důležité mít práci, která je uspokojuje po stránce sociální a přináší jim radost.⁴⁶ Tedy pro velké procento osob se zdravotním postižením je opravdu důležité mít zaměstnání a zároveň lze vydedukovat, že se chtějí pokusit případné zaměstnání získat, pokud ho nemají.

I autorky D. Opatřilová a L. Procházková se ztotožňují s autory J. Michalíkem a kolektivem, že díky práci má člověk možnost přebírat nové sociální role, být v sociálním kontaktu a zároveň být v určité míře nezávislý, mít strukturovaný všední den, může rozvíjet svůj společenský život atd. Zároveň je kladen důraz na to, že práce ovlivňuje identitu a status člověka ve společnosti. Autorky také potvrzují to, že osoby se zdravotním postižením patří do rizikových nebo ohrožených skupin na trhu práce a zároveň jsou i znevýhodněné.⁴⁷

Nezaměstnanost je pak doprovázena spíše negativními jevy, kdy podle A. Grudziňské je nezaměstnaná osoba se zdravotním postižením vyloučená ze společnosti, a tím klesá i životní úroveň OZP, nastává ztráta sebevědomí a naruší se tím sociální vztahy.⁴⁸ I toto mohu potvrdit ze své praxe, že OZP, které nebyly zaměstnány, se cítili osamocené, jelikož neměly sociální kontakt a některé přiznaly, že se jim snižuje sebevědomí, a to především i tím, že i když se snaží najít zaměstnání, jsou většinou odmítané, někdy i kvůli předsudkům zaměstnavatele, a to pak v nich vzbuzuje pocit beznaděje, marnosti a dochází ke ztrátě motivace dále zaměstnání hledat. I takový dopad může mít nezaměstnání, že OZP

---

⁴⁶ MICHALÍK, Jan. *Kvalita života osob se zdravotním postižením (osob pečujících) 2019: specifika vybraných skupin*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2019. ISBN 978-80-244-5678-2. s.89-92

⁴⁷ OPATŘILOVÁ, Jan a Lucie PROCHÁZKOVÁ. *Předprofesní a profesní příprava jedinců se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5536-0. s.103-106

⁴⁸ GRUDZIŇSKÁ, Alice. *Nezaměstnanost a její psychologické dopady na osoby se zdravotním postižením*. České Budějovice: Nová Forma, 2012. ISBN 978-80-7453-214-6. s. 31

má pocit to vzdát a přestat hledat zaměstnání, a k tomu se pak pojí i další negativní jevy, kterými jsou např. i sociální vyloučení jedince a celková ztráta motivace k životu.

Z praxe víme, že stres je jedním z nejhorších škůdců v životě a bohužel i nezaměstnání může mít své důsledky. Důsledky, které má déletrvající nezaměstnanost uvádí A. Grudzińska⁴⁹:

- Tělesné změny – tím, že je OZP ve stresu, že se mu nedaří získat zaměstnání, může zapříčinit zhoršení zdravotních problémů
- Psychické změny – úzkost, pesimistické myšlení, sebepodceňování, ztráta smyslu života, ztráta zájmů atd.
- Emoční změny – hněv, vztek, podrážděnost, deprese, úzkost
- Kognitivní změny – zhoršení schopnosti správného soustředění, absence učení se novým věcem atd.
- Motivační změny – ztráta zájmu k učení, práci nebo zájmovým činnostem
- Změny v chování – náládovost, začíná chybět tolerance a trpělivost.

S autorkou se v těchto bodech ztotožňuji, jelikož jak už jsme si uvedli o pár řádků výše, nezaměstnanost pro OZP je demotivačním prvkem a pojí se s negativními jevy, což může mít dopad na osobu i jako na celek, právě i třeba v oblasti zdraví a psychiky.

Přece jen zákonodárci se snaží podpořit zaměstnávání osob se zdravotním postižením tím, že zaměstnavatel má povinnost zaměstnávat OZP dle zákona o zaměstnanosti, a to, pokud zaměstnává více než 25 zaměstnanců (4 % z celkového podílu zaměstnanců musí zaměstnat OZP)⁵⁰ nebo také mají možnost splnění povinnosti tím, že budou odebírat výrobky nebo služby od zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají více než 50 % zaměstnanců se zdravotním postižením či budou těmto zaměstnavatelům zadávat zakázky.⁵¹ Poslední možností, která už není sice podporou pro OZP, ale je to spíše „trestem“ pro zaměstnavatele, je odvod do státního rozpočtu, kdy výše tohoto odvodu je 2,5 násobek průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku za každou OZP, která měla být zaměstnána.⁵²

---

⁴⁹ GRUDZIŃSKÁ, Alice. *Nezaměstnanost a její psychologické dopady na osoby se zdravotním postižením*. České Budějovice: Nová Forma, 2012. ISBN 978-80-7453-214-6. s. 32-43

⁵⁰ Zákon č. 435/2004 Sb. § 81 odst.1

⁵¹ Zákon č. 435/2004 Sb. § 81 odst. 2 (b)

⁵² Zákon č. 435/2004 Sb. § 82

Překážky při vstupu na trh práce jsou pro osoby se zdravotním postižením různé. Autorky D. Opatřilová a L. Procházková uvádí pět důvodů, které mohou být, dle Pracovního kruhu Rakouského komitě pro sociální práci (dále jen „ÖKSA“), příčinou nízké nezaměstnanosti OZP⁵³:

- Kvalifikace – nízká kvalifikace OZP
- Předsudky vůči OZP – předsudek zaměstnavatele, že OZP bude spíš na obtíž než jako efektivní pracovní síla
- Ochranné opatření v legislativě – u nás se právní ochrana zlepšila (viz předešlé kapitoly)
- Nedostatečná možnost informací – diskuze nad založením jednotného portálu (veškeré informace o podporách, případně spolupráce s pracovním trhem apod.)
- Nedostatek poradenských služeb – lze říci, že u nás je toto možné, jelikož v rámci mého výzkumu lze spatřit, zda tato skutečnost v České republice je a zda se některé organizace kumulují v jednom místě.

Autorky také dobře zmiňují, že v dnešní tržní společnosti je předpokladem vysoká kvalifikovaná a výkonná pracovní síla, kdy u osob se zdravotním postižením je předpokládáno, že žádnou nebo požadovanou kvalifikaci nemají a danou práci by nezvládly.⁵⁴ Potvrzuje se tedy to, že zaměstnavatel může mít předsudek vůči OZP a díky tomu takové osobě nedá šanci či si ani neověří, zda by daná osoba mohla zvládnout určitou pracovní pozici.

Cílem integrace osob se zdravotním postižením je, v co největší míře zapojit dané osoby na otevřený pracovní trh.⁵⁵ Pro integraci osob se zdravotním postižením na trh práce se dle autorky L. Procházkové nejvíce využívají poradenské a asistentské služby a zvyšování kvalifikace/vzdělání OZP (či rekvalifikace).⁵⁶ Do integrace bychom mohli zařadit

---

⁵³ OPATŘILOVÁ, Jan a Lucie PROCHÁZKOVÁ. *Předprofesní a profesní příprava jedinců se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5536-0. s. 108

⁵⁴ OPATŘILOVÁ, Jan a Lucie PROCHÁZKOVÁ. *Předprofesní a profesní příprava jedinců se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5536-0. s. 108

⁵⁵ GRUDZIŇSKÁ, Alice. *Nezaměstnanost a její psychologické dopady na osoby se zdravotním postižením*. České Budějovice: Nová Forma, 2012. ISBN 978-80-7453-214-6. s.22

⁵⁶ PROCHÁZKOVÁ, Lucie. *Podpora osob se zdravotním postižením při integraci na trh práce*. Brno: MSD, 2009. ISBN 978-80-7392-094-4. s.42-62

i zpřístupnění veřejné dopravy, lepší informovanost či přístup do zaměstnání (bezbariérovost) či další oblasti.

V kapitole věnované legislativnímu zakotvení a ochraně osob se zdravotním postižením, je třeba si připomenout, že právě legislativa má chránit OZP před diskriminací, zároveň tak obsahuje i právo na zvláštní ochranu pracovních podmínek či v pracovních vztazích a také zvýšenou ochranu zdraví při práci atd. I přesto má zaměstnavatel tu moc vybrat si daného zaměstnance, a i když to nikdo z nich neřekne přímo, můžeme si vydedukovat, že jakmile osoba v životopise či ve formuláři uvede, že je osobou se zdravotním postižením, z praxe je známo, že se jim buď nikdo neozve, anebo, pak samotný pohovor je co nejkratší.⁵⁷

Například kniha „Výběr zaměstnanců – metody a postupy“ od L. Kolmana a kolektivu je hezkým průvodcem, jak si vybrat správného zaměstnance, ale v některých částech není brán v potaz zdravotní stav jedince (viz kapitola v knize „3.3. Měření pracovního výkonu“). Jedna ze skutečností, na kterou je kladen důraz při výběru zaměstnance, je rozvoj kvalifikace jedince. Z praxe víme, že rozvoj kvalifikace u osob se zdravotním postižením je těžší, a to především ze zdravotního důvodu, proto tedy díky této skutečnosti jedinec ztrácí „body“ u zaměstnavatele.⁵⁸ Následně ale autoři popisují správně, že rozhovor „...je základní metodou poznávání druhých lidí. Má velký význam z hlediska personalistického.“⁵⁹ Je tedy, dle mého názoru nejdůležitějším prvkem při výběru zaměstnance, ale jak je uvedeno v předchozí části, kvůli předsudkům zaměstnavatele si většinou ani OZP nepozvou k pohovoru. Může to být pouze domněnka, že zaměstnavatel nechce ztrácet čas s danou osobou, stejně, jako to může být u osob s nízkým vzděláním, ale tato domněnka je těžce prokazatelná, neboť zaměstnavatel své jednání vždy dokáže zdůvodnit.

Menším příkladem z praxe bych chtěl uvést mého dobrého kamaráda (dále jen „Kulich“), který má dostudované základní vzdělání. Na střední škole došel do 4. ročníku, ale nebyl připuštěn k maturitní zkoušce. Studium na střední škole tedy nemá řádně

---

⁵⁷ Z praxe - APRCR

⁵⁸ CHÝLOVÁ, Hana, Pavel MICHÁLEK a Zuzana GLOSÍKOVÁ. *Výběr zaměstnanců: metody a postupy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2016. ISBN 978-80-213-2664-4. s.53-56

⁵⁹ CHÝLOVÁ, Hana, Pavel MICHÁLEK a Zuzana GLOSÍKOVÁ. *Výběr zaměstnanců: metody a postupy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2016. ISBN 978-80-213-2664-4. s.57

ukončeno. Víím, že Kulich je pracovitý a svěřenou práci vždy vykonává zodpovědně a pečlivě. Bohužel se mu nepoštěstilo s výběrem pracovního místa, které bylo buď ihned po nástupu zrušené, nebo se našly jiné důvody ze strany zaměstnavatele pro ukončení pracovního poměru. Kulich si chtěl najít nové zaměstnání, jelikož z toho předešlého byl propuštěný, poté, kdy z důvodu vážného onemocnění u něj probíhala několikaměsíční léčba antibiotiky, a musel být v pracovní neschopnosti. Kulich tedy rozesílal životopis s uvedenou informací o dosaženém základním vzdělání. Dlouhou dobu se mu nikdo neozýval a domníval se, že to bude především tím, že v životopise uvádí své dosavadní ukončené vzdělání. Když vyplňoval další formuláře, všiml si, že je v něm kolonka „*na jaké škole jste studoval*“, tedy doplnil, že studoval na střední škole ekonomické. Po odeslání několika formulářů a životopisů se mu ozvalo několik zaměstnavatelů. Tímto příběhem ze života se pouze potvrzuje to, že zaměstnavatelem vytvořená domněnka, že Kulich a další, pokud mají nízké vzdělání či jsou osoby zdravotně handicapované, tak budou spíše na obtíž, rovnou takové osoby dává stranou, aniž by s nimi například provedl osobní pohovor.

Na základě těchto informací, lze závěrem vyvodit, že shánění zaměstnání, ať už to jsou osoby se zdravotním postižením nebo osoby s nízkým vzděláním, není jednoduché. Proto spatřuji důležitost v realizátorech a v realizaci projektů v rámci Operačního programu Zaměstnanost, kdy realizátoři (organizace) pomáhají těmito projekty daným osobám (v našem případě OZP), se uplatnit na trhu práce.

1.1.2.1. Možnosti pracovního uplatnění

Pro možnost pracovního uplatnění osob se zdravotním postižením, jsem si vybral čtyři možnosti, kdy jednou z nich je chráněné pracovní místo, druhou jsou chráněné dílny, třetí podporované zaměstnávání a čtvrtou pracovní rehabilitace. Všechny tyto možnosti si stručně popíšeme.

Chráněné pracovní místo

Chráněné pracovní místo je pracovním místem, které je zřízené zaměstnavatelem pro OZP, a to na základě uzavřené dohody s Úřadem práce České republiky. Na základě zákona o zaměstnanosti § 75 může zaměstnavateli Úřad práce poskytnout příspěvek na dané pracovní místo. Poskytnutý příspěvek může být ve výši maximálně osminásobku nebo pro osobu s těžším zdravotním postižením maximálně dvanáctinásobku průměrné mzdy

v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předchozího kalendářního roku. Aby zaměstnavatel měl nárok na příspěvek, musí splňovat základní předpoklady:⁶⁰

- Zřízené pracovní místo pro OZP musí být obsazované minimálně po dobu 3 let
- Zaměstnavatel musí prokázat splnění podmínek, které jsou uvedeny v zákoně o zaměstnanosti v §75⁶¹:
  - Doklad o zřízení účtu u peněžního ústavu
  - Potvrzení finančního úřadu a celního úřadu, že nemá zaměstnavatel v evidenci daní zachyceny daňové nedoplatky
  - Potvrzení zdravotních pojišťoven, kam má povinnost odvádět za sebe a své zaměstnance, a že nemá nedoplatek na pojistném a na penále na veřejné zdravotní pojištění
  - Potvrzení Správy sociálního zabezpečení, že nemá nedoplatky na pojistném a na penále na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
  - Charakteristiky pracovního místa pro OZP, která je součástí žádosti.

Chráněné dílny

Autorka E. Liberdová uvádí, že podmínka k přijetí do chráněné dílny je postižení, jelikož chráněné dílny fungují jako nabídka pracovních míst a cílem je zlepšení možnosti začlenění osob se zdravotním postižením do pracovního života. Podle autorky se chráněné dílny dělí na dva typy. Jeden může připravovat OZP na volný trh práce a druhý typ může být zaměřen na trvalé uplatnění v dílně. Dále uvádí, že zatímco v ČR je chráněná dílna chápána jako konečná forma pracovního uplatnění, v zahraničí je brána jako mezistupňový přechod k umístění v běžném pracovním prostředí. Chráněné dílny nejsou jen pro osoby se zdravotním postižením, ale i pro osoby dlouhodobě nezaměstnané či bez handicapu atd.⁶²

Stručně bychom mohli říci, že chráněnou dílnou je prostředí, ve kterém jsou zaměstnávány osoby se speciálními potřebami odděleně od ostatních⁶³, kdy chráněná dílna

---

⁶⁰ Zákon č. 435/2004 Sb. § 75

⁶¹ MPSV. *Příspěvek na zřízení pracovního místa pro OZP* [online]. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/prispevky-na-zrizeni-pracovniho-mista-pro-ozp>

⁶² LIBERDOVÁ, Eva. *Možnosti pracovního uplatnění mladých lidí se zdravotním znevýhodněním: teorie a praxe*. [Česko: Eva Liberdová], 2010. ISBN 978-80-254-7568-3. s.98

⁶³ Zákon č. 435/2004 Sb. § 78

má většinou danou cílovou skupinu, jako jsou například právě osoby se zdravotním postižením. Chráněná dílna musí být taky právně uznána, a to tak, že zaměstnavatel uzavře písemnou dohodu s Úřadem práce o uznání za zaměstnavatele na chráněném trhu práce, kdy hlavní podmínkou je zaměstnávání více než 50 % osob se zdravotním postižením ad.

Podporované zaměstnávání

Podporované zaměstnávání definují autorky D. Opatřilová a D. Zámečnicková jako „...časově omezenou službu lidem, kteří hledají placené zaměstnání v běžném pracovním prostředí. Jejich schopnost získat a zachovat si zaměstnání jsou přitom z různých důvodů omezeny do té míry, že potřebují individuální, dlouhodobou podporu poskytovanou před i po nástupu do práce.“⁶⁴ Cílem podpory by mělo být získání a udržení pracovního místa, zvýšení samostatnosti, posílení pracovních návyků atd. V rámci podporovaného zaměstnávání existuje přímo Česká unie pro podporované zaměstnávání, kde můžeme najít až 54 poskytovatelů této služby.

Pracovní rehabilitace

Pracovní rehabilitace je definována na základě zákona o zaměstnanosti jako „...souvislá činnost zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením, kterou na základě její žádosti zabezpečují krajské pobočky Úřadu práce a hradí náklady s ní spojené. Pracovní rehabilitaci zabezpečuje krajská pobočka Úřadu práce místně příslušná podle bydliště osoby se zdravotním postižením ve spolupráci s pracovními rehabilitačními středisky nebo může na základě písemné dohody pověřit zabezpečením pracovní rehabilitace jinou právnickou nebo fyzickou osobu.“⁶⁵ Mezi charakteristiku pracovní rehabilitace se zahrnuje⁶⁶:

- Poradenská činnost zaměřená na volbu povolání, volbu zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti
- Teoretická a praktická příprava pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost
- Zprostředkování, udržení a změna zaměstnání, změna povolání

---

⁶⁴ OPATŘILOVÁ, Dagmar a Dana ZÁMEČNÍKOVÁ. *Předprofesní a profesní příprava zdravotně postižených*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3718-0. s. 126

⁶⁵ Zákon č. 435/2004 Sb. §69 odst. 1-2

⁶⁶ APRCR. *Co je pracovní rehabilitace* [online]. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/pracovni-rehabilitace/>

- Vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání nebo jiné výtěžné činnosti
- Ergodiagnostické vyšetření.⁶⁷

Když bychom se podívali na charakteristiku této činnosti, tak takovou službu nabízí například Asociace pracovní rehabilitace ČR (dále jen „APRCR“). Prostřednictvím projektu Lávka II. se APRCR snažila pomoci osobám najít uplatnění na trhu práce, kdy prioritním cílem byla podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly a možnost zvýšení zaměstnanosti podpořených osob, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných na trhu práce (více v kapitole 2.1.1.).

V závěru můžeme konstatovat, že osoby se zdravotním postižením mají jakousi právní podporu na trhu práce, o kterou se mohou opřít, ale z praxe je znát, že situace je obtížnější, než se zdá a vytvořené předsudky u některých zaměstnanců ztěžují nalezení správného zaměstnání pro OZP. Také existují neziskové organizace, které pomáhají OZP na trhu práce různými projekty.

1.1.2.2. Dopady dlouhodobého nezaměstnání na OZP

Z pohledu několika autorů má nezaměstnanost dopad jak na finanční a sociální stránku osoby, tak i na tu psychickou. Zejména u sociálně znevýhodněných skupin může dlouhodobá nezaměstnanost vést až k sociálnímu vyloučení. Je tedy důležité zmínit, jaké problémy může způsobit dlouhodobá nezaměstnanost osobám.

V dlouhodobé nezaměstnanosti může hrát roli hned několik aspektů, mezi které můžeme zařadit například nějaké překážky pro vykonávání práce (zdravotní, psychické apod.) či daná osoba nemůže najít delší dobu zaměstnání. Většinou jsou nezaměstnané osoby v produktivním věku, které nemají žádný příjem, tedy jakékoliv placené zaměstnání či neprovozují samostatně výtěžnou činnost. Právě nezaměstnanost je spojována i se sociálně znevýhodněnými skupinami, kam řadíme **osoby se zdravotním postižením**, kdy je

---

⁶⁷ Cílem, je zhodnotit a určit tzv. funkční psychosenzomotorický potenciál osoby se zdravotním postižením pro účely služeb zaměstnanosti, konkrétně pro účely předpracovní a pracovní rehabilitace a následně možnosti integrace občana se zdravotním postižením na trh práce. Zaměřuje se na rozdíl od morfologické diagnózy, která vymezuje spíše omezení a kontraindikace činnosti – negativní vymezení, na funkční potenciál a dovednosti jedince v rámci nemoci či úrazu – tedy na jeho pozitivní schopnosti. (viz aprcr.cz/pracovni-rehabilitace/)

pro ně obtížnější nalézt jakékoliv zaměstnání. Samozřejmě je třeba rozdělovat osoby na nezaměstnané, kdy je to jeho volbou, tedy například hledá zaměstnání vhodné více pro něj (lépe placené místo či „vysněná“ práce, která ho bude bavit), i přesto, že nabídky a příležitosti jsou, a na osoby nezaměstnané z důvodu, že nemohou žádnou příležitost najít.

Ani sám stát neumí zaměstnat osoby se zdravotním postižením. O tom svědčí výzkum zástupkyně ombudsmana, která se zabírala zaměstnáváním OZP ve veřejném sektoru. Výzkum se skládal ze dvou částí, nejdříve z pohledu zaměstnavatele při zaměstnávání lidí s OZP a poté z pohledu osob se zdravotním postižením. Z pohledu zaměstnavatele zástupkyně ombudsmana naráží na to, že *“Zákon ukládá těm, kteří zaměstnávají více než dvacet pět zaměstnanců, aby zaměstnávali minimálně 4 % osob se zdravotním postižením. Z našeho výzkumu vyplynulo, že veřejné organizace zaměstnávají v průměru pouze 2,5 % lidí s postižením, přičemž však čtvrtina organizací zaměstnává méně než jedno procento a další čtvrtina méně než dvě procenta.”*⁶⁸, kdy problémem ze strany zaměstnavatelů je především fyzická nepřipravenost budovy, kde by dané OZP měly být zaměstnané. Z pohledu občanů/návštěvníků jsou budovy z hlediska fyzické mobility přístupnější, ale přístupnost pro zaměstnance s omezenou hybností či orientací a dalších handicapů je přístupnost velice slabá. Problémem je i rigidita státní správy, která se řídí pouze tabulkovými požadavky. Zároveň také zaměstnavatelé očekávají, že dané postižení by nemělo mít vliv na výkon dané práce (př. telefonování či zadávání textu do počítače u lidí se zrakovým či sluchovým postižením). Zaměstnavatelé sem také řadí slabší pracovní výkon, což je velkou překážkou. Dalším problémem jsou pro zaměstnavatele zkrácené úvazky nebo práce z domova. Zaměstnavatele nemotivuje ani to, že pokud nezaměstnávají určitý zákonný poměr lidí se zdravotním postižením, tak musí v rámci sankce odvádět peníze do státního rozpočtu.

Z pohledu osob se zdravotním postižením je problém ve znění inzerovaných pozic či v problematickém výběrovém řízení. Většinou to pak vede k tomu, že některé osoby své postižení maskují nebo zapírají. Dalším problémem je, že osoba zaměstnaná na dané pozici získá během zaměstnání určité zdravotní postižení, ale zaměstnavatel se snaží danou osobu

---

⁶⁸ *Zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve veřejném sektoru* [online]. 2021 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/aktualne/stat_neumi_zamestnat_lidi_s_postizenim_ukazal_vyzkum_zastupkyne_ombudsmana/

propustit nebo ji donutit k odchodu, místo toho, aby se snažil vytvořit vhodné pracovní podmínky pro tuto osobu, obzvláště když má daná osoba již na dané pozici získanou praxi. Osoby se zdravotním postižením mají také často pocit, že pokud jdou žádat o práci na úřad práce, tak se s nimi vůbec nepočítá, tedy ze strany úřadu práce se jedná spíše o „formalitu“, takže většinou osoby hledají práci sami.⁶⁹

Z výzkumu zástupkyně ombudsmana vyplývá, že problémy jsou řešitelné především ze strany zaměstnavatele. Aby se zredukovaly osoby se zdravotním postižením (zrakové postižení, sluchové postižení atd.) do skupin, bylo by třeba blíže specifikovat prostředí a požadované činnosti, což by zároveň ušetřilo čas při pročitání životopisů a následném výběrovém řízení. Dále by bylo třeba tabulkové požadavky pozměnit a například i doplnit o nějakou výjimku pro osoby se zdravotním postižením, kdy by se samozřejmě mohla výše mzdy odvíjet i od výkonu, pokud zaměstnavatelé mají strach z omezeného výkonu těchto osob. Zde je bohužel problém, kdy ve státních a veřejných institucích existují platové tabulky, kam se zařazuje každá jednotlivá osoba dle pozice. Výše mzdy se určuje dle zařazení do skupiny/třídy, která je určena za pracovní dobu 40 hodin/týden. Pokud by zaměstnavatelé měli opravdu zájem o to, aby naplnili zákonem dané minimální 4 % zaměstnaných osob se zdravotním postižením při zaměstnávání více než dvaceti pěti zaměstnanců a zároveň to tak vyhovovalo oběma stranám z hlediska výkonu, ale i výše mzdy, bylo by třeba apelovat i na zákonodárny či výkonný orgán České republiky v rámci úpravy právních předpisů.

V rámci nezaměstnanosti je třeba zmínit i studii Paula F. Lazarsfelda, Marie Jahoda a Hanse Ziesela, která se nazývá **Marienthalská studie**. Jednalo se o zkoumání psychologických účinků, po tom, co ve vesnici Marienthal v rakouské spolkové zemi byla uzavřena místní textilní továrna, tedy většina obyvatel se stala nezaměstnanými. Výzkum odhalil, že po uzavření továrny lidé pasivně rezignovali, tedy došlo ke snížení aktivity, narušení vnímání času, omezení sociálních kontaktů, postupná ztráta identity a smyslu života a zároveň dlouhodobá nezaměstnanost vedla k finančním problémům, bezvýchodné situaci k zoufání a později k apatii, kdy i tomuto mohou propadnout dlouhodobě nezaměstnané

---

⁶⁹ *Zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve veřejném sektoru* [online]. 2021 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/aktualne/stat_neumi_zamestnat_lidi_s_postizenim_ukazal_vyzkum_zastupkyne_ombudsmana/

osoby (v našem případě nezaměstnané OZP). Na základě této studie autoři rozdělili osoby do čtyř typů dle jejich postojů⁷⁰:

- Nezlomní
- Rezignovaní
- Zoufalí
- Apatičtí.

Marienthalská studie narážela také na souvislost mezi psychologickými a zdravotními důsledky nezaměstnanosti a důsledky chudoby. Z výzkumu můžeme vypožorovat, že i dlouhodobá nezaměstnanost může vést k postupné ztrátě identity a smyslu života, tedy k psychickým problémům, které mohou vést i k rezignaci dané osoby ve smyslu další snahy o získání zaměstnání, obzvláště, pokud se nedaří zaměstnání sehnat dlouhodobě.

Do skupiny osob, které jsou ohrožené nezaměstnaností, řadí B. Buchtová především mladé osoby, ženy s malými dětmi, **osoby se zdravotním postižením**, osoby s nízkým vzděláním, starší osoby, romské etnikum, přicházející imigranti (cizinci) a osoby po výkonu trestu. Jaký je tedy problém u těchto skupin, že nemohou najít případné zaměstnání? Problémy jsou různé, například to může být nedostatečným přístupem ke vzdělání a praxi, k finančním prostředkům, charakteru pracovních míst či také vnímání daných osob z pozice zaměstnavatele.⁷¹

Bylo důležité si potvrdit, že dlouhodobá nezaměstnanost má negativní sociální dopady, kdy se snižuje životní úroveň z důvodu nedostatečných financí, a to poté způsobuje problémy psychické, neboť taková osoba se distancuje od společenského života a velice rychle ztrácí sociální i pracovní návyky. Proto je důležité, aby pomoc byla cílena k těmto osobám, k jejich uplatnění na trhu práce a doba nezaměstnanosti byla co nejkratší, kdy k těmto krokům napomáhají projekty realizované organizacemi občanské společnosti a dalšími organizacemi v rámci Operačního programu Zaměstnanost.

---

⁷⁰ PROCHÁZKOVÁ, Lucie. *Možnosti pracovního uplatnění lidí s postižením - současné trendy v České republice a v zahraničí*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-802-1076-075, s. 60

⁷¹ PROCHÁZKOVÁ, Lucie. *Možnosti pracovního uplatnění lidí s postižením - současné trendy v České republice a v zahraničí*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-802-1076-075, s. 60-61

2. Organizace občanské společnosti – vymezení pojmu

Tato kapitola stručně popisuje, kdo může být organizací občanské společnosti a jaké má cíle. Dále jsou v kapitole uvedeny tři příkladné organizace občanské společnosti (dále také „OOS“), které realizovaly projekty v rámci OP Zaměstnanost a věnují se osobám se zdravotním postižením. V rámci výzkumu je třeba rozlišit, jaké typy právních forem organizací patří do organizací občanské společnosti a zároveň uvést, jaké příkladné činnosti OOS vykonávají, kdy činnosti daných OOS jsou různorodé, a i přesto mohou realizovat projekty v rámci Operačního programu Zaměstnanost, které mohou pomoci sociálně znevýhodněným osobám uplatnit se na trhu práce.

Organizace občanské společnosti jsou různorodé a liší se především svým posláním, rozsahem svého působení, velikostí a zdrojem příjmů. Autor M. Skovajsa uvádí, že organizace občanské společnosti je i synonymem pojmu občanská organizace, nezisková organizace, nevládní organizace, nestátní organizace a nestátní nezisková organizace. Dále se také dají označovat specificky, a to jako organizace sociálních hnutí, komunitní organizace, organizace založené na víře, charitativní organizace, humanitární organizace a sociální podniky. Nejvhodnějším termínem ze všech těchto pojmů je dle autora **organizace občanské společnosti**.⁷² Dle mého názoru patří mezi nejvhodnější termín i **nezisková organizace**, i když autor uvádí, že je to nepřesný termín, přeci jenom má v sobě také znaky pojící se s organizací občanské společnosti, především tedy neziskovost.

Průzkumem mezi mými přáteli jsem se ujistil, že pojem organizace občanské společnosti nikomu nic neříká, oproti pojmu nezisková organizace, o kterém měli povědomí všichni. Potvrdilo se mi, že mezi osobami, které se nevěnují přímo občanské společnosti, je populárnější pojem **nezisková organizace**.

Definice pojmu OOS je také různorodá, dle autora může mít právní definici, ekonomickou definici, funkcionální definici nebo strukturálně-operacionální definici.⁷³ Pro nás je tou nejdůležitější strukturálně-operacionální definice, jelikož tato definice odstranila veškeré nedostatky ze starších definic, aby bylo možné srovnávat OOS v různých zemích.

---

⁷² SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0. s. 36-37

⁷³ SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0. s. 38

Tuto definici vytvořili a aplikovali autoři Salamon a Anheier a je složena z pěti hlavních znaků⁷⁴:

- Organizovanost (institucionalizace) – jedná se o formu statutu (právnícká osoba nebo má organizační strukturu)
- Soukromý charakter (nezávislost na státu) – organizace jsou oddělené od státní správy, tedy nejsou součástí státu nebo není řízena státem
- Zásada nerozdělování zisku – zisk není rozdělován mezi členy, manažery nebo vlastníky a slouží k naplňování poslání OOS
- Samosprávnost – organizace se spravuje sama, tedy není řízena jinou organizací
- Dobrovolnost – znak, který je postaven především na dobrovolnosti darů, práce či dobrovolné působení v organizaci.

Definice OOS je doplněna autorem M. Potůčkem, který tvrdí, že v rámci těchto organizací se mohou sdružovat jednotlivci za účelem podpory společných zájmů, ochrany práv skupin či jednotlivců nebo k podpoře specifických projektů zaměřených na zlepšení kvality života.⁷⁵ Kromě toho, že se organizace rozlišují dle povahy, zdrojů apod. se také rozlišují podle právního hlediska, kam řadí paní doktorka L. Deverová⁷⁶:

- Nadace
- Nadační fondy
- Ústav
- Spolek
- Obecně prospěšné společnosti
- Evidované právnícké osoby a církve
- Příspěvkové organizace.

---

⁷⁴ SALAMON, L.M., Anheier, H.K. Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross-Nationally. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations* 9, 213–248 (1998). <https://doi.org/10.1023/A:1022058200985> s. 216

⁷⁵ POTŮČEK, Martin. *Veřejná politika*. Upr., dopl. a aktualiz. vyd. v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2950-4.

⁷⁶ Zápisky z výkladu předmětu „Právnícké osoby v občanské společnosti“ vedené paní JUDr. Lenkou Deverovou (rok 2021-22)

M. Skovajsa a kol. dělí OOS také podle různých typů a hledisek, a to následovně⁷⁷:

- OOS z hlediska členství
  - Členské organizace – mají institut členství a členskou základnu
  - Nečlenské organizace – nemají členy, pouze pracovníky a členy správních orgánů (např. nadace)
- OOS z hlediska typu činnosti
  - Servisní OOS – poskytuje služby členům i nečlenům (např. v sociální, vzdělávací či zdravotní oblasti)
  - Zájmové OOS – nabízí členům a klientům možnost přímé realizace vlastních zájmů, sebevyjádření a trávení volného času
  - Advokační OOS – veřejná obhajoba zájmů členů i nečlenů
- OOS z hlediska prospěšnosti
  - Vzájemně prospěšné OOS – poskytují přímý soukromý prospěch pouze svým členům
  - Veřejné prospěšné OOS – přináší přímý prospěch veřejnosti nebo té části, která představuje veřejný zájem.

Když se ohlédneme zpět na rozdělení OOS z hlediska typu činností, šlo by zredukovat tyto činnosti ze tří na dvě, a to pouze na servisní a advokační, tak jako to udělal p. doc. Frič, jelikož servisní a zájmové činnosti jsou si podobné a jedná se především o poskytování služby klientům, tedy organizace přímo řeší nějaký veřejný problém.⁷⁸

2.1. Organizace poskytující služby osobám se zdravotním postižením

V této podkapitole se zaměříme na OOS, které poskytují různé služby osobám se zdravotním postižením a také využily dotace z Operačního programu Zaměstnanost, a tím realizovaly dané projekty. Jako příklad jsem vybral následující OOS: Asociaci pracovní rehabilitace ČR z. s., Asociace Trigon o. p. s. a Národní radu osob se zdravotním postižením ČR, z. s., které si následně popíšeme a zaměříme se na poskytované služby OZP.

---

⁷⁷ SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0. s. 41-42

⁷⁸ FRIČ Ph.D., doc. PhDr. Pavol. *Dílčí studie pro Koncepti politiky vlády vůči nestátním neziskovým organizacím do roku 2020 na téma: „Občanská společnost a definice NNO, vývoj, stav a trendy.“* [online]. , 25 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_fric_pro_web.pdf s. 2

2.1.1. Asociace pracovní rehabilitace České republiky (dále jen „APRCR“)

Jedná se o zapsaný spolek, kdy cíle tohoto spolku jsou, především sdružovat poskytovatele služeb pracovní rehabilitace a zastupovat jejich zájmy. Prostřednictvím kvalitní sociální práce poskytovat klientům veřejnou službu, která bude propojovat existující nástroje podpory směřující k integraci OZP, podporovat a rozvíjet pracovní rehabilitaci jako ucelený systém pro podporu zaměstnávání OZP, nacházet optimální řešení aktuálních i dlouhodobých společných věcných i metodických problémů pracovní rehabilitace, vytvářet podmínky pro vzájemnou výměnu poznatků a zkušeností na základě multidisciplinárního přístupu a šířit osvětu v oblasti pracovní rehabilitace.

Asociace na základě vyjmenovaných cílů provádí následující aktivity:

- Informační, vzdělávací a poradenské činnosti
- Tvorba standardů pracovní rehabilitace, jejich kontrolu a průběžnou aktualizace na základě nových poznatků a zkušeností
- Zavedení a uplatňování procesu certifikace služeb pracovní rehabilitace
- Jednání s institucemi státní správy a samosprávy ČR a dalšími relevantními partnery v problematice pracovní rehabilitace.⁷⁹

Když bychom šli hlouběji k jádru APRCR, zjistíme, že Asociace poskytuje sociální služby, kdy posláním služby je především kvalitně poskytovat bezplatně klientům důležitou a chybějící veřejnou službu, díky které budou OZP podporovány k integraci se zajištěním maximální informovanosti o všech možnostech, které by vedly k plnohodnotnému zapojení do společenského i pracovního života. Asociace zároveň usiluje svojí činností, aby OZP bylo posilováno sebevědomí a také byly zvýšeny dovednosti. Cílem této služby APRCR je⁸⁰:

- Pomoc při nalezení a aktivaci vlastního potenciálu
- Podpora a zvyšování míry kompetencí a samostatnosti
- Zvyšování úrovně sebevědomí, komunikačních a sociálních kompetencí, psychoterapeutické služby
- Zvyšování osobní míry kompetence klienta při řešení své nepříznivé situace
- Rozšiřování dovedností, znalostí a informací potřebných pro návrat k aktivnímu způsobu života.

⁷⁹ *O asociace APRCR* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/o-asociaci/>

⁸⁰ *Zásady poskytované sociální služby* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/socialni-sluzba/zasady-poskytovane-socialni-sluzby/>

Nabídka služeb APRCR se dělí do tří skupin⁸¹:

- Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím – navazování a udržování vztahů (rodinné, partnerské atd.), využívání běžných veřejných služeb (MHD atd.), péče o vlastní osobu, komunikace, podpora při péči o zdraví, hospodaření s penězi, dovednosti při vyhledávání smysluplné činnosti (dobrovolnická činnost, vhodné **zaměstnání**) atd.
- Sociálně terapeutické činnosti – rozvoj komunikačních dovedností, zvládání stresových a zátěžových situací, sebepoznání atd.
- Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí – podpora v komunikaci a spolupráci s veřejnými institucemi (Úřad práce, ČSSZ atd.), podpora v zajištění platných osobních dokladů a účasti na veřejném životě, informace a podpora při využívání sociálních dávek a jiných výhod pro OZP.

APRCR uvádí na svých stránkách 3 projekty, kdy první se nazývá **Návrat osob se zdravotním postižením na trh práce** (dále jen „Návrat“), druhý **Vývoj a pilotní ověření konceptu Pracovně rehabilitačního střediska** (dále jen „VPOKPRS“) a posledním projektem je **Lávka II**.

První projekt **Návrat** měl za úkol podporovat osoby se zdravotním postižením při vstupu a udržení se na trhu práce. Účastníkům byly nabízené poradenské, diagnostické, motivační a pracovní či tréninkové služby. Dále byla možnost se účastnit neakreditovaných nebo akreditovaných kurzů a také bylo nabízeno zprostředkování zaměstnání. Cílem bylo najít vhodné pracovní uplatnění pro OZP a podpořit zaměstnavatele poradenstvím a mzdovými příspěvky, aby pracovní místo vytvořené pro OZP v brzké době nezaniklo.⁸²

Projekt **VPOKPRS** se v úzké spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí a Úřadem práce ČR zaměřuje především na vylepšení systému pracovní rehabilitace OZP a tím rozšířit její možnosti.⁸³

---

⁸¹ *Nabídka služeb* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/socialni-sluzba/nabidka-sluzeb/>

⁸² *Projekt Návrat osob se zdravotním postižením na trh práce* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/navrat/>

⁸³ *Vývoj a pilotní ověření konceptu Pracovně rehabilitačního střediska* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/projekty/pracovne-rehabilitacni-stredisko/>

Posledním projektem APRCR je **Lávka II**, která je součástí právě Operačního programu Zaměstnanost a má za cíl zvýšit zaměstnanost podpořených osob, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných (např. OZP). „*Projekt podpoří osoby se zdravotním postižením při vstupu nebo udržení se na trhu práce. Jedná se o ucelený soubor aktivit od poradenských, diagnostických a motivačních, pracovních/tréninkových přes ne/akreditované vzdělávací kurzy až ke zprostředkování zaměstnání. Cílem je nejen najít vhodné pracovní uplatnění pro osoby se zdravotním postižením, ale i podpořit jejich zaměstnavatele poradenstvím a mzdovými příspěvky na pracovní místa vytvořená nebo přizpůsobená lidem se zdravotním postižením.*“⁸⁴

Projekt **Lávka II**, o kterém jsem mohl být více informován v rámci praxe, je jakýmsi nástupcem projektu **Návrat**. Tento projekt je dle mého skvělým nástrojem, jak více motivovat zaměstnavatele k zaměstnávání OZP. Díky tomuto projektu zaměstnavatel mohl zaměstnat OZP a na základě domluvy mu mohly být propláceny až po dobu 1 roku náklady na mzdu Asociací (strop proplácené mzdy se pohyboval okolo minimální mzdy). Na tento projekt byla Asociaci poskytnuta podpora z fondů EU v rámci Operačního programu Zaměstnanost (viz kapitola 3.2.). Jedna z nevýhod, je časové trvání proplácení nákladů na mzdy zaměstnavateli, a tím vzniká jakási nejistota, zda zaměstnavatel si následně OZP ponechá a prodlouží s danou osobu pracovní smlouvu či nikoliv. Je tedy otázkou, zda alespoň ten 1 rok pomůže OZP v rámci zaměstnání. Organizace se samozřejmě snaží, aby zaměstnavatel OZP zaměstnával i po vypršení dohody na proplácení nákladů na mzdu.

Projektu **Lávka II** dle webových stránek skončila realizace ke dni 31. 7. 2022.⁸⁵ Věřím, že v brzké době bude následovat podobný projekt, jelikož v rámci financování Evropskou unií byl vypsán další program nazvaný Operační program Zaměstnanost plus pro období 2021 až 2027, který navazuje na Operační program Zaměstnanost z předešlého období 2014 až 2020. Myslím si, že negativem byla také malá propagace tohoto projektu (Lávka II), jelikož mi potvrdilo několik zaměstnavatelů, že o takovém projektu ani nevědělo, a tedy propásli možnost zaměstnat, dá se říct na zkoušku, OZP s proplácením mzdy až po dobu 1 roku. Poté by bylo zajímavé zjistit statistiku, která bohužel ještě není dostupná, kolik

---

⁸⁴ *Operační program Zaměstnanost: Lávka II* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/projekty/lavka/>

⁸⁵ *Operační program Zaměstnanost: Lávka II* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/projekty/lavka/>

OZP setrvalo na pracovním místě i po ukončení podpory ze strany asociace například po dobu dalších 6 měsíců.

2.1.2. Asociace Trigon (dále jen „AT“)

Další organizací občanské společnosti je AT, která je obecně prospěšnou společností. Za cíl si, dle své charakteristiky, kladou řešení problémů a nejrůznějších potíží a starostí, se kterými se osoby se zdravotním postižením potýkají nejčastěji.⁸⁶

Organizace nabízí služby v několika oblastech:⁸⁷

- Chráněné bydlení
- Sociální rehabilitace
- Sociálně terapeutické dílny
- Podporované zaměstnávání
- Pracovní rehabilitace.

AT má několik projektů za sebou, proto není třeba si všechny jmenovat. V rámci OP Zaměstnanost je třeba zmínit jejich poslední projekt **Příležitost pro tebe**, který byl stejně jako **Lávka II** dotovaný z fondu EU. Cílem projektu byla podpora zvýšení zaměstnatelnosti nezaměstnaných a aktivizace ekonomicky neaktivních osob se zdravotním postižením a kombinovanými diagnózami. Cílovými skupinami byly osoby se zdravotním postižením a osoby s kombinovanými diagnózami. Projekt definoval následující aktivity k cílené podpoře:

- Diagnostika a poradenství
- Motivační program
- Podpora získání pracovních návyků a zkušeností
- Rekvalifikace
- **Podpora uplatnění na trhu práce.**

Podle výroční zprávy AT z roku 2021 uvádí, že v průběhu 3 let se projektu zúčastnilo 52 osob, které získaly podporu směřující k překlenutí jejich znevýhodnění na trhu práce. Osoby následně využívaly různé aktivity, kdy byla využita všemi účastníky pouze

---

⁸⁶ *O asociaci Trigon* [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://asociacetrigon.eu/kdo-jsme/>

⁸⁷ *Služby* [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://asociacetrigon.eu/co-delame/nase-sluzby/>

diagnostika a poradenství.⁸⁸ Jedná se tedy o podobný projekt, který realizovala APRCR (viz projekt Lávka II). Cílem bylo pomoci sociálně znevýhodněným osobám – OZP se uplatnit na trhu práce, bohužel u organizace chybí, zda se daným osobám věnují i po vypršení pomoci/podpory v rámci poskytovaných služeb z projektu, jako je to u Lávky II či nikoliv.

2.1.3. Národní rada osob se zdravotním postižením ČR (dále jen „NRZP“)

Jako poslední organizaci jsem vybral NRZP, která se prezentuje jako zapsaný spolek. Organizace je prezentována jako celostátní střešová organizace, která sdružuje spolky osob se zdravotním postižením, kdy v každém kraji má svoje profesionální pracoviště. Zaměřuje se zejména na odborné sociální poradenství, kdy cílem je řešení nepříznivé sociální situace, do které se mohou lidé dostat v důsledku neznalosti svých práv a povinností. Dále NRZP podporuje tvorbu komplexních opatření a souborů služeb, které umožňují návrat OZP na trh práce či je na něm udržet, také podporuje vytváření pracovních příležitostí pro OZP ve spolupráci s dotčenými institucemi nebo s Úřady práce.⁸⁹

NRZP poskytuje sociální poradenství v následujících oblastech⁹⁰:

- Příspěvek na péči
- Dávky státní sociální podpory
- **Zaměstnávání OZP**
- **Občanské právo a pracovní právo** ve vztahu k OZP ad.

Poradna NRZP má za cíl poskytnout klientovi dostatečné množství informací, díky kterým by se klient měl lépe orientovat v nepříznivé sociální situaci, kterou bude následně schopen řešit vlastními silami, a dojde tak ke snížení závislosti na sociálních službách. Na základě sociálního poradenství chtějí klientovi zvýšit soběstačnost a samostatnost klienta, především jeho kompetence a schopnost týkající se prosazování svých práv a zájmů za účelem řešení nepříznivé sociální situace. Zároveň služba nezajišťuje především zastupování

---

⁸⁸ *Výroční zpráva 2021* [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: <https://asociacetrigon.eu/wp-content/uploads/2022/06/2021.pdf>

⁸⁹ *O Národní radě osob se zdravotním postižením ČR* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/o-nrzp/>

⁹⁰ *Služby Národní rady osob se zdravotním postižením ČR* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/poradna/informace-o-sluzbach-poradny-nrzp-cr/>

či doprovázení například při jednání před správními orgány a jinými orgány veřejné moci nebo v soukromoprávních záležitostech (uzavírání smluv atd.),⁹¹ oproti APRCR.

Tato organizace má ke dni 28. 12. 2022 aktivních 13 projektů, kdy projekty se zaměřují především na učení samostatnosti OZP v rámci uplatnění na trhu práce. V rámci OP Zaměstnanost byly realizovány projekty například **Příprava OZP na zaměstnávání přednostně pro technické a řemeslné obory v ostravské aglomeraci (dále jen „POZPO“), Podpora OZP v Brněnské metropolitní oblasti (dále jen „POZPB“), Nasedni na expres směr pracovní kariéra** nebo **Job klub, s rekvalifikací zpět do práce.**⁹²

Ze zmíněných projektů mimo **Nasedni na expres směr pracovní kariéra**, který je zaměřen na nezaměstnané absolventy středních a vysokých škol se zdravotním postižením, jsou ostatní programy zaměřeny obecně na cílovou skupinu osob se zdravotním postižením dle oblasti realizace (Brno, Ostrava atd.) a řeší jejich uplatnitelnost na trhu práce. Projekty POZPO a POZPB výhledově stanovuje počet přijatých OZP po dobu realizace, kdy POZPO předpokládalo přijetí 100 OZP a POZPB předpokládalo přijetí 40 OZP do daných projektů.⁹³

Když bychom měli porovnat NRZP s organizacemi, které jsme si vyjmenovali v této práci, tak na mne tato organizace působí opravdu pouze jako poradní, tak jak se prezentuje. Organizace APRCR se také prezentuje poradenskými službami, ale zároveň nabízí klientovi/účastníkovi pomoc v rámci vyhledávání zaměstnání a zároveň se snaží následně o udržení zaměstnání OZP s podporou komunikace se zaměstnavatelem a případným doprovodem OZP ke správním orgánům, oproti NRZP, která, dle mého soudu, pouze předá informace klientovi/zájemci, který s nimi má naložit, jak uzná za vhodné. Na druhou stranu jsou osoby, které nepotřebují dovést až do cíle a stačí jim si ověřit nějaké informace a věří, že si získané zaměstnání udrží sami bez vnější pomoci.

---

⁹¹ *Poslání a cíle poradny NRZP* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/poradna/poslani-cile-a-zasady-poradny-nrzp-cr/>

⁹² *Projekty NRZP* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/projekty/>

⁹³ *Projekty NRZP* [online]. [cit. 2023-04-27]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/projekty/>

V závěru můžeme říci, že limitování výběru organizace je také podle toho, kde je všude organizace rozprostřena skrze pobočné spolky či jiné organizace. Pak si OZP vybírá organizaci podle toho, která ji osloví nejvíce. Také závisí na kvalitě poskytovaných služeb a přístupu personálu dané organizace.

3. Financování

Pro správné fungování každé organizace, ať už se jedná o ziskovou nebo neziskovou, je třeba, aby taková organizace měla zdroje příjmů. Když organizace nebude mít dostatek prostředků k zajištění chodu, začne tím ztrácet svou stabilitu, funkčnost, udržitelnost, možnost dalšího rozvoje atd. V rámci této kapitoly se zaměříme na možné financování organizací občanské společnosti a případné podpory ze strany státu nebo EU.

Organizace občanské společnosti se buď snaží zajistit finance vlastním úsilím bez závislosti na někom jiném anebo mají možnost například čerpat podporu ze státního rozpočtu, a to na základě úpravy financování nestátních neziskových organizací podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, kdy § 7 stanovuje, že „...ze státního rozpočtu poskytnuty dotace nestátním neziskovým organizacím, jako jsou občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, účelová zařízení církví a náboženské společnosti, nadace a nadační fondy či další právnické osoby, jejichž hlavním předmětem činnosti je poskytování zejména zdravotních, kulturních, vzdělávacích a sociálních služeb a dotace k poskytování sociálně právní ochrany dětí atd.“⁹⁴

3.1. Finanční zdroje neziskových organizací

Finanční zdroje neziskových organizací neboli OOS jsou hlavním aspektem k jejich fungování a také k zajišťování jejich služeb. OOS mohou využít několik možností v rámci financování organizace, tyto možnosti si představíme v této kapitole. Organizace občanské společnosti většinou využívají vícezdrojové financování, to znamená, že využívají několik možností financování současně, jelikož jedna z možností někdy nestačí, aby organizace přežila.

Autorka M. Wildmannová rozděluje finanční zdroje na cizí a vlastní. Do cizích zdrojů řadí národní veřejné dotace, příspěvky nadací a nadačních fondů, granty, dary ziskových a jiných organizací, firem a dary individuálních dárců. Vlastní zdroje tvoří, členské příspěvky, výnosy z pronájmu či finančního majetku, firemní sponzoring atd.⁹⁵ Dále bychom mohli připojit jako další možnost financování OOS vlastní činnost, díky které

---

⁹⁴ *Financování neziskových organizací* [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/podpora-z-narodnich-zdroju/neziskove-organizace>

⁹⁵ HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4423-4. s. 108-150

organizace získají finanční prostředky a ty následně mohou využít pro naplnění cíle organizace. Tyto dvě skupiny rozšiřuje J. Stejskal o další kategorii, kterou nazývá potencionální zdroje, do kterých řadí příspěvky ze zdrojů EU (granty, dotace, půjčky apod.), firemní dárcovství, individuální dárcovství, příspěvky od nadací a nadačních fondů, příspěvky územních samosprávných celků a dotace přímé či nepřímé ze státního rozpočtu. Využívá tak veškeré prostředky, které lze získat žádostí nebo projektem od různých soukromých organizací, veřejných orgánů nebo jednotlivců.⁹⁶

Další možnost financování, která nebyla uvedena v prvním odstavci, je fundraising. M. Šedivý a O. Meldíková definují pojem jako sloužící nástroj k zajišťování zdrojů pro činnosti, které vedou k naplňování poslání a dosažení cílů dané organizace. Autoři také uvádějí, že se fundraising netýká pouze peněz, ale slouží i získávání příznivců či dobrovolníků.⁹⁷ P. Šobánková vidí fundraising jako systematickou činnost, kdy výsledkem je získání finančních prostředků na činnost organizace nebo jednotlivce.⁹⁸ Další autor J. Rektorič definuje fundraising jako získávání prostředků, tedy cílem by mělo být nalezení zdrojů, které pomohou především neziskovým organizacím zbavit se nedostatku finančních prostředků.⁹⁹

Několik uvedených autorů výše definují fundraising různě, ale vždy se sejdou v jedné společné vlastnosti a tou je, že fundraisingem se něco získává. Je to nástroj, který by měl pomoci organizacím především s finanční stránkou a naplněním cíle organizace. Jeden háček to ale má. Organizace, které si budou chtít najmout či vyškolit a zaměstnat fundraisera, respektive člověka, který se zabývá na základě své profese fundraisingem, bude muset projít profesionalizací (př. nábor expertů nebo rozvoj dovedností a schopností pracovníků organizace).

---

⁹⁶ STEJSKAL, Jan. *Ekonomika neziskové organizace*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2014. ISBN 978-80-86825-55-7. s. 149-155

⁹⁷ ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada, 2009. Management (Grada). ISBN 978-802-4727-073. s. 65-66

⁹⁸ ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Fundraising*. Vyd. 2. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. ISBN 978-807-3687-502. s. 5

⁹⁹ REKTORIČ, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 80-869-2925-6 s. 96

Je tedy fundraising jedna z metod, která je užitečná pro získávání financí? Autoři dle svého výzkumu D. Betzler a M. Gmür tvrdí, že navzdory nákladům, které by mohly být spojené se školením personálu nebo najímáním odborníků na fundraising, se investování do rozvoje schopnosti fundraisingu se vyplatí.¹⁰⁰

Organizace v rámci financování by proto měly zvážit i možnost fundraisingu, jelikož tato metoda se začíná stávat efektivním trendem i dle výzkumu D. Betzler a M. Gmür. Další organizace se snaží být především nezávislé, a tedy chtějí spíše využívat vlastní zdroje. Zároveň jsou OOS, které využijí i cizí zdroje. Například v roce 2021 u Ministerstva pro místní rozvoj ČR zažádalo o dotaci 35 organizací s tím, že doporučeno bylo 15 žádostí a nedoporučeno 20. Je tedy možné vidět, že ani ne více jak 50 % organizací nebyla dotace doporučena¹⁰¹ a jen se potvrzuje, že na cizí zdroje, jako jsou např. dotace, nemusí být až takový spoleh, a je lepší, když se organizace bude snažit být nezávislá na těchto zdrojích, ale pokud žádné jiné nemá, je třeba vyzkoušet tuto možnost.

---

¹⁰⁰ BETZLER, D. and Gmür, M. (2016), Does Fundraising Professionalization Pay?. *Nonprofit Management and Leadership*, 27: 27-42. <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1002/nml.21212>

¹⁰¹ *Dotace pro nestátní neziskové organizace 2021* [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/dotace-pro-nestatni-neziskove-organizace/dotace-pro-nestatni-neziskove-organizace-2021>

3.2. Dotace a projekty

Organizace občanské společnosti mohou prostřednictvím nabízené služby, vedle naplně svého cíle a vize, vytvářet různé projekty, a to i s pomocí dotování z různých sektorů jako je to například v rámci Operačního programu Zaměstnanost, kdy na základě tohoto programu OOS čerpají dotace a následně realizují projekty pro pomoc uplatnění OZP na trhu práce. Dotace mohou být poskytnuty státem či Evropskou Unií, kdy dotace z Operačního programu Zaměstnanost jsou poskytovány Evropskou Unií.

Zaměříme-li se na dotace poskytované státem, najdeme několik možností, kdy jsou nabízeny různé dotace u různých resortů dle zaměření a následně žádáno u Ministerstva vnitra, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva pro místní rozvoj či Ministerstva životního prostředí atd. Například u Ministerstva práce a sociálních věcí zažádalo o dotaci až přes 300 OOS,¹⁰² což je mnohem větší počet než například u Ministerstva pro místní rozvoj. Je tedy jasné, že o dotace zájem je, ale ne tak enormní, jelikož dle satelitního účtu neziskových institucí v roce 2020 byl počet neziskových institucí 147 257,¹⁰³ kdy tento počet se do roku 2022 výrazně nezměnil. Myslím si, že je to bohužel tím, že dotace pro neziskové organizace jsou limitované či nemají profesionála a dle mého názoru některé organizace tím nechtějí ztrácet čas, a proto si ani nezkusí o dotaci zažádat. Je otázkou, kolik organizací nepotřebují dané dotace z celkového počtu OOS.

Dotace jsou také někdy rozdělovány do různých podprogramů a každý podprogram má jinak stanovenou výši podpory. Tedy nezisková organizace ještě musí zkoumat, do jakého podprogramu patří. Může se stát, že vybere špatný program a tím vlastně ztratí možnost dotace.

Další možností získání dotace či grantu je Evropská unie, která mimo jiné nabízí i půjčky, záruky či kapitálové investice. V rámci programového období 2021 až 2027 (dříve 2014 až 2020) mohou neziskové organizace čerpat i v rámci programů dotace z fondů EU, kdy pro zjištění, zda v jejich oblasti působení je nějaká dotační příležitost, je možné využít web www.dotaceu.cz, který zastřešuje Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s EU.

---

¹⁰² MPSV. *Výsledky dotačního řízení NDT Rodina pro rok 2022* [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/V%C3%BDsledky+NDT+Rodina+web.pdf/c3b77f58-7d25-0924-6826-6903580af225>

¹⁰³ ČSÚ. *Satelitní účet neziskových institucí* [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_sat

Příkladem je právě výše zmíněný Operační program Zaměstnanost v programovém období 2014 až 2020 (dále také „OP Zaměstnanost“), kdy dotaci z tohoto programu využila například Asociace pracovní rehabilitace ČR k projektu Lávka II, ale i další organizace (OOS i jiné). OP Zaměstnanost měl pokrýt oblasti podpory zaměstnanosti, rovných příležitostí žen a mužů, adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů, dalšího vzdělávání, sociálního začleňování a boje s chudobou, modernizace veřejné správy a veřejných služeb a podpory mezinárodní spolupráce a sociálních inovací v oblasti zaměstnanost, sociálního začleňování a veřejné správy.¹⁰⁴ Realizované projekty v rámci OP Zaměstnanost se mohly týkat i uplatnění sociálně znevýhodněné skupiny na trhu práce.

Například Asociace získala dotaci v rámci OP Zaměstnanost pro projekt Lávka II, jak je již zmiňováno v této práci, a fungovalo to tak, že účastníci projektu nejdříve prošli kurzem, který byl zaměřený na finanční gramotnost, pracovní právo a celkově na získání zaměstnaní. Následně po úspěšném absolvování kurzu byla nabízena možnost zaměstnavatelům zaměstnat OZP s tím, že mohl mít zaměstnavatel dotovanou mzdu daného zaměstnance až po dobu 1 roku do maximálně dané výše od organizace, která provozovala projekt. Podporou mělo být pokrytí alespoň minimální mzdy zaměstnávané osoby po dobu 1 roku.¹⁰⁵ Menším negativem je to, že po uplynutí dotované mzdy ze strany organizace může zaměstnavatel rozvázat pracovní poměr s daným zaměstnancem bez jakýchkoliv sankcí.

V závěru můžeme uvést, že existuje několik variant, jak se pokusit získat finance v rámci dotací, ať už přímo od státu nebo z fondů EU pro realizaci konkrétních projektů. Co to obnáší? Především čas k nastudování jednotlivých dotací v rámci oblasti, které se věnuje organizace, a čas k přípravě projektu a vypravení žádosti. Pokud organizace není až tak známá a mnoho lidí o ní neví, myslím si, že díky takto dotovaným projektům, by se mohla dostat do povědomí vícero lidem či dokonce potencionálním uživatelům, donorům apod.

---

¹⁰⁴ MZP. *Přehled podpořených projektů NNO 2021* [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vysledky_projektu_nno_publicace/\\$FILE/ofdn-preheld_podporenych_projektu_2021-20220728.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vysledky_projektu_nno_publicace/$FILE/ofdn-preheld_podporenych_projektu_2021-20220728.pdf)

¹⁰⁵ Z praxe - APRCR

3.3. Dary

Kromě využívání dotačních titulů jsou další možností dary, které mohou pomoci k financování organizace. Dar může být poskytnut dvěma způsoby, a to buď darovací smlouvou, nebo ústní dohodou o poskytnutí daru. Dárce může využít možnosti zůstat anonymní, tedy nemusí poskytovat dar na základě darovací smlouvy. Dárcem může být fyzická osoba, fyzická osoba s přiděleným identifikačním číslem (např. živnostník) či právnická osoba.

Fyzická osoba dle zákona č. 586/1992 Sb. (tzv. Zákon České národní rady o daních z příjmu) má nárok na daňové zvýhodnění, pokud účel darování je taxativně vyjmenován v § 15 odst. 1 tohoto zákona. Zároveň si fyzická osoba nesmí nechat zapomenout vystavit doklad a v darovací smlouvě musí být uveden vždy účel. Fyzická osoba s přiděleným identifikačním číslem si může doklad o daru započítat do svého daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

Pro podpoření neziskové organizace má právnická osoba dvě možnosti, kterými jsou darování nebo sponzoring. Darování je myšleno jako úkon, který není nijak spojován s nějakou povinností organizace, zatímco sponzoring může být spojován s nějakou povinností, kterou musí splnit organizace vůči právnické osobě, která poskytla dar v rámci sponzoringu (například právnická osoba bude chtít, aby byl při akcích organizace vystaven transparent s jejím logem apod.). Pro využití výhod při zdanění bezúplatného převodu majetku neboli daru se musí v darovací smlouvě uvést účel podle zákona o daních z příjmu.¹⁰⁶

Myslím si, že je třeba si dávat také pozor, od koho by organizace přijímala sponzorský dar, aby tento dar nebyl například od firmy, vykonávající činnost, proti které například daná nezisková organizace bojuje (např. kosmetická firma, která údajně testuje své produkty na zvířatech, daruje sponzorský dar organizaci, která proti testování na zvířatech bojuje). Sponzorování by si pak mohli rozmyslet jiní dárci, protože by toto bylo v rozporu s tím, proti čemu daná organizace bojuje a celá situace by mohla vypadat, jako pouhý zájem o finance.

---

¹⁰⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu § 20 odst. 8

Důležité je zmínit i zákon č. 89/2012 Sb. (dále jen „Občanský zákoník“), ve kterém jsou dva důležité paragrafy a těmi jsou § 2055, který uvádí že *„Darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá. Plnění z pouhé společenské úsluhy není darováním, je-li z chování stran zřejmé, že se nechtějí smluvně vázat.“* a § 2056 ve kterém je uvedeno *„Kdo druhému dar jen slíbí, není zavázán darovat, ale ten, kdo slib obdržel, má právo, aby mu slibující nahradil náklady účelně vynaložené v očekávání daru.“* Poslední zmíněný paragraf si můžeme vyložit asi tak, že například organizaci byla slíbena dodávka materiální pomoci s odvozem na vlastní náklady, ale ve chvíli, kdy zástupce organizace dorazí, dárce odmítne slíbenou materiální pomoc předat, a tak je porušena dohoda a slibujícímu vzniká povinnost vůči věřiteli uhradit náklady na dopravu.

4. Teorie občanské společnosti

Jak je zmiňováno v předešlých kapitolách, vedle veřejného sektoru a soukromého sektoru existuje třetí sektor, tzv. občanský, který má významnou roli ve společnosti. V rámci této diplomové práce lze dle dalších zjištěných informací určit, že občanský sektor vyplňuje jakési prázdné místo, kdy selhal sektor veřejný (státní) i soukromý (tržní) a nabízí pomoc a podporu znevýhodněným osobám, ať už jsou to osoby sociálně nebo zdravotně znevýhodněné.

Nejvíce známými teoriemi, které souvisí se vznikem občanského sektoru, jsou teorie selhání státu a teorie selhání trhu. Teorie selhání státu je popsána jako zájem uspokojit potřeby většiny v rámci produkce kolektivního zboží a služeb s tím, že menšina nemá většinou žádné zastoupení, a tedy stát je opomíjí (viz osoby se zdravotním postižením). Teorie selhání trhu je založena pouze na poskytování zboží či služeb, které si mohou lidé finančně dovolit. Zároveň se vznikem OOS následně autor L. M. Salamon rozšiřuje teorie selhání o další teorii, a to o teorii selhání občanského sektoru.¹⁰⁷

Jak je zmíněno o odstavci výše, i občanský sektor se může také potkat s jistými překážkami, kdy plní své poslání. Nejčastější nedostatky, které provází OOS popsal L. M. Salamon. Mezi tyto nedostatky autor řadí filantropickou nedostatečnost, filantropický partikularismus, filantropický paternalismus a filantropický amatérismus. K jednotlivým selháním OOS dochází z mnoha příčin, kdy se jedná například o nedostatek profesionálů nebo zdrojů.¹⁰⁸ Tato kapitola se zaměřuje především na vymezení daných čtyř nedostatků, které mohou nastat v rámci pomoci uplatnění sociálně znevýhodněných osob na trhu práce organizacemi občanské společnosti realizovanými projekty v rámci OP Zaměstnanost.

---

¹⁰⁷ SALAMON, Lester M. Of Market Failure, Voluntary Failure, and Third-Party Government: Toward a Theory of Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State. *Nonprofit and voluntary sector quarterly* [online]. 1987, **16**(1-2), s. 35 [cit. 2023-04-03]. ISSN 0899-7640. Dostupné z: doi:10.1177/089976408701600104

¹⁰⁸ SALAMON, Lester M. Of Market Failure, Voluntary Failure, and Third-Party Government: Toward a Theory of Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State. *Nonprofit and voluntary sector quarterly* [online]. 1987, **16**(1-2), s. 29-49 [cit. 2023-04-03]. ISSN 0899-7640. Dostupné z: doi:10.1177/089976408701600104

4.1. Filantropická nedostatečnost

První selhání občanského sektoru může nastat filantropickou nedostatečností. L. M. Salamon tuto nedostatečnost popisuje jako neschopnost spolehlivě a dostatečně zajistit finanční zdroje pro poskytování služeb nebo zboží a nedokáže tak uspokojit poptávku společnosti. Nedostatek zdrojů následně OOS kompenzuje státními dotacemi, které dokážou pokrýt velkou část výdajů. Bohužel může začít vznikat závislost OOS na státních dotacích a také dle Salamona může docházet ke ztrátě autonomie organizace, ztrátě své hodnoty, ztrátě koncentrace na vlastní cíle, k byrokratizaci, nebo tlumení advokační činnosti organizace.¹⁰⁹ Dalším problémem závislosti na zdrojích poskytované státem, může být zredukování finančních prostředků, a tím i třeba snížení poskytovaných zdrojů OOS státem/vládou, kdy na vysokou finanční závislost na vládě upozorňují i autoři Salamon a Toeplera.¹¹⁰ To platí i u poskytovaných zdrojů od Evropské Unie, které mohou být také redukovány.

V České republice byly dle Centra pro výzkum neziskového sektoru (dále jen „CVNS“) v roce 2016 OOS poskytnuty dotace v celkové výši 17,9 miliardy Kč.¹¹¹ Od té doby nebyl zpracován žádný jiný dohledatelný detailnější rozbor. Například HlídacíPes.org si vyžádal na Ministerstvu financí jednodušší statistiku, a to seznam dvaceti největších příjemců dotací organizací občanské společnosti z roku 2019 a 2018, kdy již u těchto dvaceti příjemců se dotace například v roce 2019 pohybovaly kolem 3,1 miliard Kč. Největším příjemcem je Fotbalová asociace České republiky, která získala kolem 0,5 miliardy Kč.¹¹² Lze tedy říci, že jisté organizace mohou být závislé na velkých částkách, které jsou získávané dotacemi ze strany státu. V rámci tématu diplomové práce je třeba zmínit dotace poskytované Evropskou Unií z Operačního programu Zaměstnanost (viz kapitola 3.2.), jelikož na základě těchto dotací z daného programu vznikaly projekty, které měly následně pomoci k uplatnění sociálně znevýhodněných skupin na trhu práce.

---

¹⁰⁹ SALAMON, Lester M. Of Market Failure, Voluntary Failure, and Third-Party Government: Toward a Theory of Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State. *Nonprofit and voluntary sector quarterly* [online]. 1987, **16**(1-2), s.39-42 [cit. 2023-04-03]. ISSN 0899-7640. Dostupné z: doi:10.1177/089976408701600104

¹¹⁰ SALAMON, Lester M., Toepler, S. 2015. „Government–Nonprofit Cooperation: Anomaly or Necessity?“. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. 26(6): 2155–2177.

¹¹¹ PROUZOVÁ, Zuzana a Jakub PEJCAL. *Financování nestátních neziskových organizací ze státního rozpočtu v roce 2016* [online]. Praha, 2017, 23 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/zapisy-ze-zasedani/zapis_RVNNO_2017_10_03_priloha_2.pdf

¹¹² BŘEŠŤAN, Robert. *Rok 2019 a výdaje na neziskový sektor* [online]. 2020 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/jen-zlomok-ceskych-neziskovych-organizaci-cerpa-z-verejnych-penez-fotbalistum-jde-pres-pul-miliardy/>

Dotace z Operačního programu Zaměstnanost mohou být také jakýmsi předvojem filantropické nedostatečnosti. OOS na základě těchto dotací realizují projekty, tedy pokud by další takový program poskytující potřebné dotace již nebyl, mohlo by to způsobit kolaps těchto projektů, a v rámci pomoci uplatnění na trhu práce by bylo méně dostupných projektů, které by se věnovaly této problematice.

4.2. Filantropický partikularismus

Druhou možností selhání občanského sektoru je filantropický partikularismus. Autor L. M. Salamon zdůrazňuje především hrozbu, kdy některé skupiny lidí díky široké heterogenitě společnosti nebudou mít zastoupení v žádné z organizací na základě jejich požadavků nebo potřeb. Salamon klade také důraz na to, že může dojít k překrývání či duplikování některých služeb, kdy jedna z příčin je geografické rozložení OOS (OOS sídlící v okolí větších měst). Autor jako příklad uvádí náboženské nebo etnické neziskové organizace.¹¹³

Příkladem může být výzkum autorů Dollery a Wallis prováděný v Austrálii, kdy potvrzují, že OOS poskytující sociální služby se často vyskytují ve stejných oblastech, kde sociálních služby nejsou až tak potřebné, především ve velkých městech a tam, kde je poptávka po sociálních službách vysoká, chybí zastoupení i OOS, tedy občanům se nedostává dostatečných služeb.¹¹⁴

V rámci výzkumu lze následně spatřit, zda se OOS kumulují na jednom místě, tedy se překrývají nebo duplikují své služby či nikoliv. Otázkou také je, zda kumulující se OOS jsou potřeba v daném místě na počet obyvatel (např. jedna organizace na 10 000 obyvatel) či i přesto, že je v dané oblasti několik organizací poskytujících stejné služby, je třeba, aby přibýly další (nedostatečná kapacita OOS pomáhat daným osobám). Následně tím ale mohou vzniknout mezery, kdy nebudou zaplněná místa, kde osoby danou pomoc také potřebují nebo se OOS budou soustředit na omezenou skupinu obyvatel a nebudou tak zastoupeny osoby,

---

¹¹³ SALAMON, Lester M. Of Market Failure, Voluntary Failure, and Third-Party Government: Toward a Theory of Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State. *Nonprofit and voluntary sector quarterly* [online]. 1987, 16(1-2), s.40-41 [cit. 2023-04-03]. ISSN 0899-7640. Dostupné z: doi:10.1177/089976408701600104

¹¹⁴ DOLLERY, Brian a Joe WALLIS. Economic Approaches to the Voluntary Sector: A Note on Voluntary Failure and Human Service Delivery. *International review of public administration* [online]. Seoul: Routledge, 2004, 8(2), 25-31 [cit. 2023-04-28]. ISSN 1229-4659. Dostupné z: doi:10.1080/12294659.2004.10805026

kteří potřebují například jinou pomoc či službu, tedy automaticky je ta osoba vylučována z dané skupiny.

4.3. Filantropický paternalismus

Dalším selháním občanského sektoru může být filantropický paternalismus. Ten je popisován L. M. Salamonem jako možnost ovlivňování privátních, bohatých dárců nebo investorů, jak bude s penězi naloženo. To jim dává jakousi možnost ovlivňovat, kam dané finance budou v občanském sektoru investovány, a to pouze dle představ daných vkladatelů financí, a ne dle potřeb společnosti. OOS na základě nedostatků finančních zdrojů a jejich potřeby tak mohou obětovat své vlastní cíle a poslání.¹¹⁵

Jako příklad lze uvést výzkum autorů Robbinsonové a Lapsleyho, kteří zmiňují irské nemocnice, které byly zakládány individuálními filantropy, kteří měli dostatek financí. Většinou to byli lékaři, kteří reagovali na zdravotní stav chudých obyvatel, ale zároveň to brali jako příležitost, aby zde mohli získávat zkušenosti nově vystudovaní lékaři nebo zde mohli provozovat svou lékařskou praxi. Lze tedy spatřit, že daní zakladatelé určovali, jaké činnosti budou provozovat a jakým cílovým skupinám se budou věnovat.¹¹⁶

4.4. Filantropický amatérismus

Posledním selháním občanského sektoru, který uvádí L. M. Salamon, je filantropický amatérismus. Salamon uvádí, že se jedná o nedostatek profesionálních pracovníků a vzdělaných odborníků v daném odvětví v OOS. Důvodem je, že jisté oblasti nemohou vykonávat pouze amatéři, kteří mají malé či žádné zkušenosti, například ve zdravotnictví, v poradenství atd. Taková pomoc by nemusela být vůbec efektivní. Problémem získávání profesionálních pracovníků v občanském sektoru tkví především v nemožnosti nabídnutí dobrého finančního ohodnocení oproti jinému sektoru. Důvodem jsou především zásady občanského sektoru, kterými jsou především neziskovost a nerozdělování příjmů mezi

---

¹¹⁵ SALAMON, Lester M. Of Market Failure, Voluntary Failure, and Third-Party Government: Toward a Theory of Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State. *Nonprofit and voluntary sector quarterly* [online]. 1987, **16**(1-2), s.41-43 [cit. 2023-04-03]. ISSN 0899-7640. Dostupné z: doi:10.1177/089976408701600104

¹¹⁶ ROBBINS, Geraldine a Irvine LAPSLEY. Irish voluntary hospitals: an examination of a theory of voluntary failure. *Accounting, business & financial history* [online]. Abingdon: Routledge, 2008, **18**(1), 61-80 [cit. 2023-04-28]. ISSN 0958-5206. Dostupné z: doi:10.1080/09585200701824757

zakladatele a členy. Tedy zaměstnanci, kteří jsou zaměstnaní na dané pozici, většinou láká smysl vykonávané práce a jejich přínos pro společnost.¹¹⁷

Do profesionalizace neřadíme pouze odborné zaměstnance, kteří pracují s cílovými skupinami, ale také potřebu profesionálního zastoupení v řízení OOS a jejího samotného chodu. Podle autora Bachmanna chybí tedy potřebné znalosti pro řízení OOS, do kterých řadí manažerské schopnosti, marketingové, HR i podnikatelské dovednosti nebo právní vzdělání.¹¹⁸

OOS, které se chtějí zapojit do takovýchto projektů, musí kolikrát disponovat jistými zaměstnanci, kteří jsou profesionály v daném oboru, či už je potřeba profesionálů pro získání dané dotace. Tedy svým způsobem jsou OOS limitované pro jejich získání z důvodu potřeby právě profesionálních pracovníků a díky tomu může být i menší angažovanost OOS v rámci dotačních titulů viz Operační program Zaměstnanost.

---

¹¹⁷ SALAMON, Lester M. Of Market Failure, Voluntary Failure, and Third-Party Government: Toward a Theory of Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State. *Nonprofit and voluntary sector quarterly* [online]. 1987, **16**(1-2), s.42 [cit. 2023-04-03]. ISSN 0899-7640. Dostupné z: doi:10.1177/089976408701600104

¹¹⁸ BACHMANN, Pavel. *TRANSPARENTNOST A VEŘEJNÁ PROSPĚŠNOST ČESKÝCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ* [online]. Univerzita Hradec Králové, 2014 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_bachmann_pro_web.pdf

EMPIRICKÁ ČÁST

5. Metodologie výzkumu

Cílem výzkumu je zjištění míry angažovanosti organizací občanské společnosti v rámci Operačního programu Zaměstnanost a poskytnout informace o dostupnosti podpory pro osoby se zdravotním postižením v České republice. Předmětem výzkumu je především zjištění, jaká byla role OOS v rámci OP Zaměstnanost, následně kolik projektů bylo realizováno na základě získaných dotací z OP Zaměstnanost v programovém období 2014 až 2020, jaká byla struktura příjemců (rozdělení do segmentů), kteří realizovali projekty, kde byly realizované dané projekty či podpory a porovnání počtu zapojených OOS a ostatních organizací, kolik osob z cílové skupiny danými projekty prošlo a kolik z těchto osob využilo OOS. Výzkumnými vzorky jsou organizace, které realizovaly projekt na základě podpory v rámci OP Zaměstnanost, a osoby, kterým byla poskytnuta podpora v podobě kurzů či pracovního zařazení v rozsahu nejméně 40 hodin.

Tento výzkum by měl sloužit k vytvoření nových dat a na základě daných dat zjistit jakou roli mají OOS v rámci OP Zaměstnanost, rozložení dostupnosti podpory pro OZP v celé České republice a zjištění míry angažovanosti organizací občanské společnosti, kdy by měla být potvrzena důležitost role organizací občanské společnosti v poskytování podpory a pomoci uplatnění na trhu práce v rámci realizovaných projektů. Jsem přesvědčený, že tento výzkum je relevantní, neboť v rámci mé praxe v Asociaci pracovní rehabilitace ČR byla dostupnost podpory pro OZP jedním ze zásadních témat, kdy nebylo podle organizace možné dohledat počet realizovaných projektů, rozložení projektů v rámci podpory OZP, počet zapojených OOS atd. I když se jedná o prvotní výzkum autora, věřím, že bude moc být následně využíván k případnému porovnání za další programové období nebo odrazovým můstkem pro možné vyplnění mezer, kde daná podpora chybí v rámci Operačního programu Zaměstnanost plus v programovém období 2021 až 2027.

Ve výzkumné části této diplomové práce je využívána sekundární analýza dat (viz kapitola 5.4.2.). Součástí empirické části je představení výzkumného problému, výzkumného cíle, hypotézy a výzkumných otázek, metody sběru dat, analýza dat a v závěru samotný průběh výzkumu a jeho výstup. Důvodem výběru tohoto výzkumu byl především charakter tématu diplomové práce, kdy v rámci OP Zaměstnanost jsou osoby se zdravotním postižením uplatnění na trhu práce za pomoci organizací občanské společnosti.

5.1. Výzkumný problém

Výzkumný problém je zaměřen na zjištění, jakou roli mají OOS v rámci OP Zaměstnanost, zda podpora OZP v rámci projektů je rovnoměrně rozložena v České republice či nikoliv, a jaké zastoupení v realizaci OZP mají OOS, či toto místo zaplňuje veřejný a soukromý sektor a OOS nejsou potřeba. Mapy, které jsou vytvořené s ukazateli, kde byly projekty realizovány v rámci OP Zaměstnanost, nejsou jen odrazovým můstkem či informační možností pro OOS, ale také pro OZP, které se mohou lépe zorientovat, kde mohou najít různé realizované projekty v místě bydliště nebo jeho okolí a získat následně o těchto projektech potřebné informace, které mohou být realizovány na základě podpory EU. Zároveň to může být i impulsem k tomu, aby se OZP porozhlédly, zda organizace občanské společnosti nemá v plánu realizovat další projekt, například v rámci OP Zaměstnanost plus v programovém období 2021 až 2027.

5.2. Výzkumný cíl

Cílem je zjištění, jakou roli měly organizace občanské společnosti v rámci OP Zaměstnanosti, a přiblížit také veřejnosti, jak projekty byly rozloženy v České republice v rámci OP Zaměstnanost, kdo byl realizátorem a tyto informace zpracovat do dat, ze kterých mohou vycházet jak organizace občanské společnosti, tak i osoby z cílové skupiny, a především potvrdit důležitost organizací občanské společnosti dle míry angažovanosti na základě realizovaných projektů. Zároveň cílem mé práce je rozšířit přehled o realizovaných projektech, které mohou pomoci jak OZP při hledání uplatnění na trhu práce, tak i organizacím v případě zájmu o pomoc této skupině v místech, kde projekty nejsou například realizované či je jich málo.

5.3. Hypotéza a výzkumné otázky

Hypotéza

Více projektů v rámci OP Zaměstnanost je realizováno organizacemi občanské společnosti neboli třetím sektorem než ostatními organizacemi.

Na základě výsledků z výzkumu se potvrdí nebo vyvrátí daná hypotéza.

Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka

Jaká je role organizací občanské společnosti v rámci Operačního programu Zaměstnanost. (dále jen „HVO“)

Jelikož vznikl program OP Zaměstnanost, který byl vytvořen pro programové období od roku 2014 do roku 2020, ze kterého mohly čerpat dotace jakékoliv organizace na realizaci projektů v rámci pomoci sociálně znevýhodněným osobám na trhu práce, je třeba zjistit, jakou roli v rámci tohoto programu měly organizace občanské společnosti. Následné výzkumné podotázky by měly tuto hlavní výzkumnou otázku zodpovědět.

Výzkumné podotázky

Kolik projektů bylo realizováno republikově v programovém období 2014–2020 pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením v rámci Operačního programu Zaměstnanost? (dále jen „VPO 1“)

Za prvé je potřeba zjistit počet realizovaných projektů v rámci OP Zaměstnanost v České republice za dané programové období, tedy v období 2014 až 2020, kdy cílovou skupinou byly především osoby se zdravotním postižením, a cílem bylo pomoci OZP uplatnit se na trhu práce. Následně bude porovnáno, kolik projektů bylo realizováno OOS a kolik ostatními organizacemi. Tím se také zjistí procentuální účast OOS v rámci realizování projektů.

Také bude zodpovězeno, jak jsou projekty realizované v krajích a jak se na pomoci skrze realizované projekty podílí organizace občanské společnosti a jak ostatní organizace. V rámci krajů bude pro přehled také vypočítán počet realizovaných projektů na 10 000 obyvatel.

Jak významné zastoupení mají OOS mezi realizátory v rámci realizování projektů? (dále jen „VPO 2“)

Zodpovězení této podotázky by mělo ukázat, kdo všechno byl realizátorem projektů neboli poskytovatelem podpor na základě právní formy realizátora, tedy jde především o rozdělení poskytovatelů do segmentů a vytvoření struktury realizátorů podle právních forem. V rámci této podotázky bude následně porovnáno, kolik realizátorů zahrnují OOS a kolik ostatní organizace. Na základě těchto informací bude možné zodpovědět, jak významné zastoupení mají OOS jako realizátoři projektů v rámci OP Zaměstnanost.

Jak významné zastoupení mají OOS v České republice jako realizátoři projektů? (dále jen „VPO 3“)

Na základě získaných dat, kde sídlí realizátoři z OP Zaměstnanost, se vytvoří nejdříve mapa s počtem realizátorů dle sídel v krajích. Následně bude vytvořena detailnější mapa, která by měla ukázat, jak byli realizátoři rozloženi v rámci poskytování pomoci OZP v celé České republice, a tím by se mělo zjistit, kde bylo daných realizátorů dostatek či dokonce nadbytek nebo naopak nedostatek.

Dále budou vytvořeny tři další mapy, kdy na jedné z nich jsou realizátoři znázorněni v oddělených barvách a v dalších mapách budou následně zapracovány pouze organizace občanské společnosti a ostatní organizace realizující projekty v rámci OP Zaměstnanost zvlášť. Mapy s oddělenými realizátory slouží k přehledu, jak jsou organizace občanské společnosti rozloženy v České republice a jak jsou rozloženy ostatní organizace dle sídel v rámci poskytování podpory. Následně je možné porovnat, kde se daní realizátoři například kumulují a zda se jedná o OOS či jinou organizaci, která je realizátorem projektu/projektů.

Kolik osob z cílové skupiny prošlo projekty v rámci Operačního programu Zaměstnanost? (dále jen „VPO 4“)

Poslední výzkumná podotázka je věnována zájmu o dané služby prostřednictvím projektů realizovaných organizacemi a počtu účastníků z cílové skupiny (konkrétně pak OZP), kteří tyto projekty úspěšně absolvovali, což znamená, že podpora jim byla poskytnuta v rozsahu nejméně 40 hodin.

5.4. Výzkumný vzorek a použité metody

5.4.1. Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem jsou všechny organizace, které na základě Operačního programu Zaměstnanost poskytovaly podporu cílovým skupinám, tedy realizovaly nějaký projekt. Mezi ně řadíme spolky, ústavy, nadace, obecně prospěšné společnosti, ale také akciové společnosti, obce, kraje atd. Na základě poslední výzkumné podotázky (VPO 4) můžeme do tohoto výzkumného vzorku zařadit i osoby, kterým byla poskytnuta podpora v rozsahu nejméně 40 hodin. Zkoumané cílové skupiny byly definovány již ve výzkumných podotázkách.

5.4.2. Metoda sběru dat

Pro realizaci výzkumu byl zvolen kvantitativní design, protože umožňuje „...přinést takové poznání, které je možné spolehlivě zobecnit, ať již na širší populaci, či na určitou kategorii jevů.“¹¹⁹ Také „...usnadňuje přesné a exaktní testování formulovaných hypotéz, což představuje základní stavební kámen hypoteticko-deduktivní metody.“¹²⁰

V rámci výzkumu se jedná o období 2014 až 2020, které je nazváno jako programové období, kdy sebraná data jsou v daném období čerpány z údajů dle realizace projektů organizacemi, a to na základě Operačního programu Zaměstnanost.

Jako metoda sběru dat byla zvolena sekundární analýza dat, kdy se pracuje s daty, kterými jsou „...již dostupné existující soubory dat.“ Je třeba také zdůraznit, že v rámci výzkumu jsou tato jediná data, se kterými lze pracovat, není možné tedy zaručit správný sběr dat a někdy je třeba i na základě chybějících dat přistoupit ke kompromisům, jak také uvádí autor Špaček.¹²¹

V rámci výzkumu jsou nejdůležitější data, ve kterých je uveden seznam organizací, které v rámci OP Zaměstnanost poskytovaly podporu z realizovaných projektů osobám, které byly cílovou skupinou na základě projektu. Zároveň je také důležitý seznam sídel těchto organizací, kde se nachází (kraj, obec) a do jakého segmentu se řadí (nadace, spolek, ústav atd.) a následně je třeba si tyto segmenty rozdělit podle toho, zda organizace patří do organizací občanské společnosti či nikoliv.

5.5. Analýza dat

U analýzy dat je v rámci kvantitativního designu potřeba nejdříve definovat proměnné, kdy v tomto případě využíváme diskrétní proměnné, které „...mohou nabývat pouze celočíselných hodnot a jemnější dělení u nich nemá smysl.“ Dalším postupem je seznámení se s daty, kdy v rámci tohoto provádím sekundární analýzu, tudíž se výzkum neopírá o vlastní primární data, ale opírá se o data, které byly pořízeny dříve, a může tedy

---

¹¹⁹ NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna JANTULOVÁ ŠTOVÍČKOVÁ. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Fakulta humanitních studií, 2020. ISBN 978-80-7571-025-3. Špaček s. 29

¹²⁰ NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna JANTULOVÁ ŠTOVÍČKOVÁ. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Fakulta humanitních studií, 2020. ISBN 978-80-7571-025-3. Špaček s. 102

¹²¹ NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna JANTULOVÁ ŠTOVÍČKOVÁ. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Fakulta humanitních studií, 2020. ISBN 978-80-7571-025-3. Špaček s. 136-137

dojít k tomu, že některé informace budou chybět. I přesto byla potřeba sestavit datovou matici z poskytnutého souboru od Ministerstva práce a sociálních věcí, kdy jsem se zaměřil na každou výzkumnou otázku zvlášť (viz příloha č. 1).

Datovou maticí jsou myšleny „...data v podobě přesně uspořádané tabulky...“¹²² S pomocí sestavené datové matice byly zodpovězeny všechny výzkumné podotázky a v rámci výzkumných podotázek byly následné hodnoty vkládány do map a do tabulek, které obsahují veškeré potřebné informace k následnému zhodnocení a k otevření diskuze nad hlavní výzkumnou otázkou.

5.6. Průběh výzkumu

Samotnému výzkumu předcházelo získání dat pro zpracování a zodpovězení výzkumných podotázek, následné zodpovězení hlavní výzkumné otázky a potvrzení či vyvrácení hypotézy. Data byly na žádost poskytnuty Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“), a to na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jelikož nebylo možné získat data jiným způsobem, protože podle dostupných informací nikdo jiný potřebná data neshromažďoval. MPSV jako kontrolní orgán shromažďoval veškerá data v rámci počtu realizovaných projektů v rámci OP Zaměstnanost, a i následné výstupy z daných projektů (např. počet osob, které úspěšně prošly projekty).

Data byla zpracovávána v průběhu let 2021 až 2023. Konkrétní a kompletní poskytnutá data od MPSV není možné zveřejnit, proto bylo potřeba vytvoření datových matic jako vedlejšího zdroje (viz příloha č. 1), kde jsou uvedena a zpracována veškerá potřebná data, která byla zakomponována do tohoto výzkumu. Tedy pod veškerými zpracovanými daty bude uváděn zdroj „příloha č.1“ a „data z MPSV“.

Po seznámení s daty byly vytvořeny datové matice, které se skládají z několika listů, kdy každý jeden list představuje buď jednu výzkumnou podotázku anebo případné další informace. Veškerá čísla a další většina informací, byly získány z dat, které byly poskytnuty MPSV nebo z uvedených zdrojů pod daným políčkem. Datové matice následně slouží k zodpovězení výzkumných podotázek, které slouží k zodpovězení a otevření diskuze hlavní

---

¹²² NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna JANTULOVÁ ŠŤOVÍČKOVÁ. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Fakulta humanitních studií, 2020. ISBN 978-80-7571-025-3. Špaček s. 224-229

výzkumné otázky. V rámci výzkumu bylo složitějším způsobem rozpoznání a rozdělení dat, a to především zakomponování ukazatelů na mapu. Další případné postupy při získávání odpovědí, informací apod. jsou uvedeny pod jednotlivými výzkumnými podotázkami.

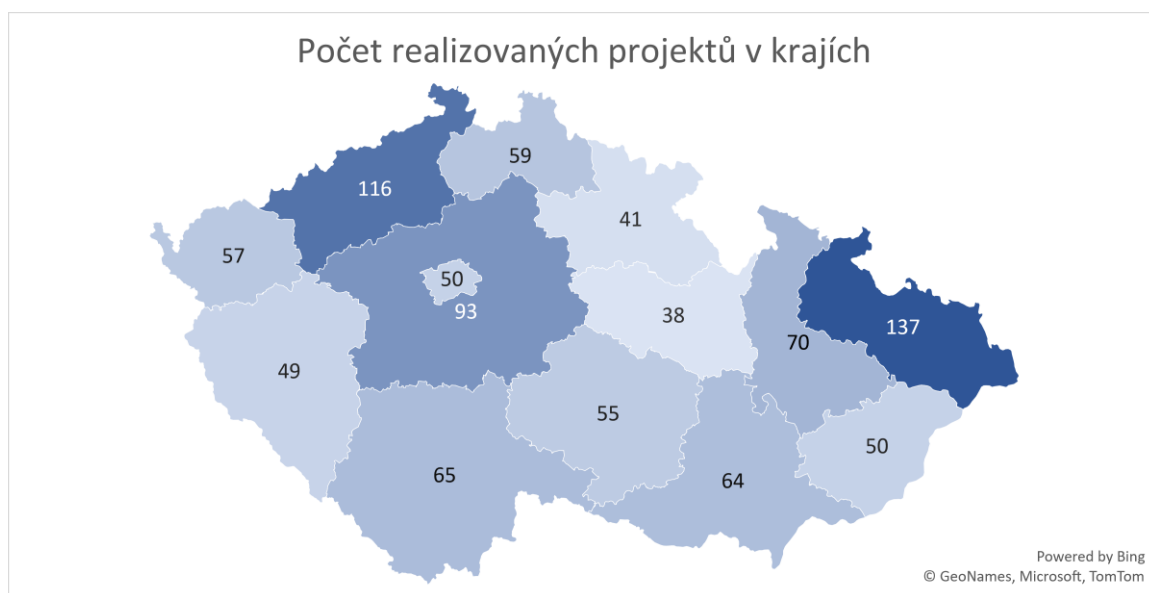
5.6.1. Výzkumná podotázka č. 1 – počet realizovaných projektů

Výzkumná podotázka č. 1 zní následovně „**Kolik projektů bylo realizováno republikově za programové období 2014–2020 pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením v rámci Operačního programu Zaměstnanost?**“. V rámci této otázky je odpověď jednoduchá, kdy MPSV na mou žádost odpovědělo, že za programové období bylo realizátory realizováno s cílovou skupinou OZP celkem 564 projektů.

Z dalších získaných dat od MPSV, které byly přepsány do tabulek (viz příloha č. 1) lze vyčíst, že z celkového počtu realizovaných projektů, bylo realizováno 378 projektů organizacemi občanské společnosti a 186 projektů ostatními organizacemi. Tedy až 67 % realizovaných projektů s cílem pomoci uplatnit osoby se zdravotním postižením na trhu práce bylo realizováno organizacemi občanské společnosti.

Přesto, že celkový počet realizovaných projektů realizátory je 564, je dle místa realizace realizováno až 944 projektů celkem. Proč tomu tak je? Jelikož někdy samotná organizace, která má sídlo například v Ústí nad Labem, mohla projekt realizovat ve vícero krajích (např. v Ústeckém kraji, ale i v Libereckém kraji a Karlovarském kraji najednou). Pro přehlednější počet realizovaných projektů v rámci krajů, byly vytvořeny následující mapy a tabulky, které jsou vytvořeny také v příloze č. 1. První mapa (viz mapa č. 1) a tabulka (viz tabulka č. 1) znázorňují počet realizovaných projektů celkově v každém kraji zvlášť, kdy data vycházejí ze sestavené tabulky (viz tabulka č. 1):

Mapa č. 1 – Počet realizovaných projektů v krajích dle místa realizace

Zdroj: příloha č.1 (tabulka č.1), data z MPSV

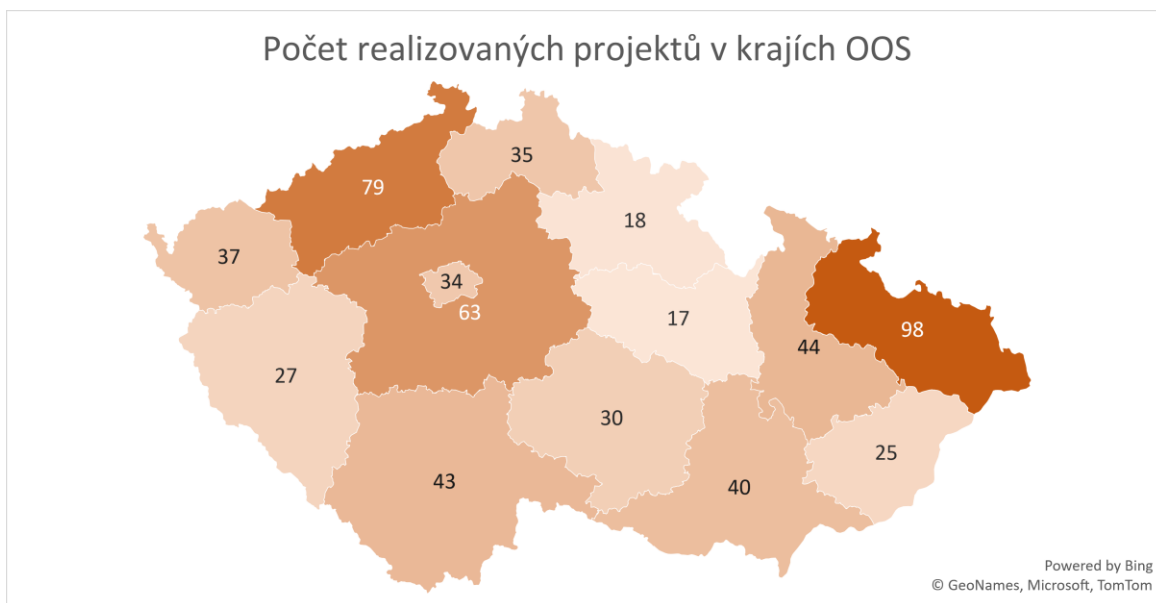
Tabulka č. 1 – Počet realizovaných projektů v krajích dle místa realizace

Kraj	Projekty dle místa realizace
Hlavní město Praha	50
Středočeský kraj	93
Jihočeský kraj	65
Plzeňský kraj	49
Karlovarský kraj	57
Ústecký kraj	116
Liberecký kraj	59
Královéhradecký kraj	41
Pardubický kraj	38
Kraj Vysočina	55
Jihomoravský kraj	64
Olomoucký kraj	70
Moravskoslezský kraj	137
Zlínský kraj	50

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

V dalších dvou mapách lze spatřit počet realizovaných projektů organizacemi občanské společnosti (viz mapa č. 2) a ostatními organizacemi (viz mapa č. 3) v každém kraji zvlášť:

Mapa č. 2 – Počet realizovaných projektů v krajích OOS dle místa realizace

Zdroj: příloha č.1 (tabulka č.2), data z MPSV

Mapa č. 3 – Počet realizovaných projektů v krajích ostatními organizacemi dle místa realizace

Zdroj: příloha č.1 (tabulka č.2), data z MPSV

Pro jednodušší přehled přikládám také tabulku, která uvádí počet realizovaných projektů v krajích zvláště OOS a ostatními organizacemi (viz tabulka č. 2):

Tabulka č. 2 – Realizované projekty v jednotlivých krajích (OOS x ostatní organizace)

Kraj	OOS	Ostatní organizace
Hlavní město Praha	34	16
Středočeský kraj	63	30
Jihočeský kraj	43	22
Plzeňský kraj	27	22
Karlovarský kraj	37	20
Ústecký kraj	79	37
Liberecký kraj	35	24
Královéhradecký kraj	18	23
Pardubický kraj	17	21
Kraj Vysočina	30	25
Jihomoravský kraj	40	24
Olomoucký kraj	44	26
Moravskoslezský kraj	98	39
Zlínský kraj	25	25

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

Z map a tabulky lze vypočítat, že projektů realizovaných organizacemi občanské společnosti je téměř ve všech krajích více, kromě Královéhradeckého kraje (43,9 % OOS), Pardubického kraje (44,7 % OOS) a Zlínského kraje (50 % OOS).

Pro přehled procentuálního podílu (zaokrouhlen na jedno desetinné místo) organizací občanské společnosti v jednotlivých krajích v rámci realizovaných projektů přikládám tabulku (viz tabulka č.3):

Tabulka č. 3 – Procentuální podíl organizací občanské společnosti v jednotlivých krajích v rámci realizovaných projektů v krajích

Kraj	Procentuální podíl
Hlavní město Praha	68,0 %
Středočeský kraj	67,7 %
Jihočeský kraj	66,2 %
Plzeňský kraj	55,1 %
Karlovarský kraj	64,9 %
Ústecký kraj	68,1 %
Liberecký kraj	59,3 %
Královéhradecký kraj	43,9 %
Pardubický kraj	44,7 %
Kraj Vysočina	54,5 %
Jihomoravský kraj	62,5 %
Olomoucký kraj	62,9 %
Moravskoslezský kraj	71,5 %
Zlínský kraj	50,0 %

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

Další vypracovaná tabulka (viz tabulka č. 4) má poskytnout informaci, kolik projektů v rámci jednotlivých krajů je realizováno na 10 000 obyvatel. Realizované projekty jsou vypočítávány následovně. Vytvořila se tabulka s počtem obyvatel v jednotlivých krajích dle údajů Českého statistického úřadu a následně se použil vždy počet projektů v daném kraji (viz příloha č. 1), vydělil se s celkovým počtem obyvatel ve stejném kraji, kde byly projekty realizovány, a následný výsledek se vynásobil 10 000krát. Ve finále nám vznikl počet projektů na 10 000 obyvatel, kdy číslo se zaokrouhlovalo na jedno desetinné místo:

Tabulka č. 4 – Počet realizovaných projektů na 10 000 obyvatel v jednotlivých krajích (zaokrouhleno na jedno desetinné místo)

Kraj	Počet projektů na 10 000
Hlavní město Praha	0,4
Středočeský kraj	0,7
Jihočeský kraj	1,0
Plzeňský kraj	0,8
Karlovarský kraj	2,0
Ústecký kraj	1,5
Liberecký kraj	1,3
Královéhradecký kraj	0,8
Pardubický kraj	0,7
Kraj Vysočina	1,1
Jihomoravský kraj	0,5
Olomoucký kraj	1,1
Moravskoslezský kraj	2,4
Zlínský kraj	0,4

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

Realizované projekty na 10 000 obyvatel (viz tabulka č. 4) jsou vypočítány pouze z celkového počtu obyvatel, a ne dle počtu obyvatel v krajích, kterými jsou pouze osoby se zdravotním postižením. Bohužel tato statistika není nikde dostupná, ale lze si pro zajímavost uvést celkový počet realizovaných projektů na 10 000 OZP (viz Tabulka č. 5):

Tabulka č. 5 – Počet realizovaných projektů na 10 000 osob se zdravotním postižením v České republice (OOS x ostatní organizace)

Počet realizovaných projektů na 10 000 osob se zdravotním postižením	
Celkový počet OZP	1 152 000 cca ¹²³
OOS	Ostatní organizace
5,1	3,1

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

¹²³ CHODUNSKÁ, Helena. *Lidé se zdravotním postižením jsou často senioři* [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2019/12/18/lide-se-zdravotnim-postizenim-jsou-casto-seniori/>

Statisticky je možné vypočítat také průměr realizovaných projektů a zjistit tak, kde je přiměřený počet realizovaných projektů či kde je jich nadbytek nebo nedostatek v jednotlivých krajích. Následující tabulka obsahuje tři sloupce (viz tabulka č. 6), kdy v prvním jsou uvedeny jednotlivé kraje, v druhém sloupci je vypočítán průměr projektů realizovaných všemi realizátory a ve třetím průměr projektů realizovaných OOS. Každá hodnota je následně označena zeleně nebo červeně podle toho, zda hodnota je nadprůměrná či podprůměrná.

Tabulka č. 6 – Průměr realizovaných projektů v jednotlivých krajích¹²⁴

Průměr a Kraje	Projekty realizované všemi	Projekty realizované OOS
Průměr	67,4	42,1
Hlavní město Praha	50	34
Středočeský kraj	93	63
Jihočeský kraj	65	43
Plzeňský kraj	49	27
Karlovarský kraj	57	37
Ústecký kraj	116	79
Liberecký kraj	59	35
Královéhradecký kraj	41	18
Pardubický kraj	38	17
Kraj Vysočina	55	30
Jihomoravský kraj	64	40
Olomoucký kraj	70	44
Moravskoslezský kraj	137	98
Zlínský kraj	50	25

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

Co teď se všemi těmito hodnotami? I přesto, že je vypočítán nějaký průměr realizovaných projektů v České republice a ve většině krajů ukazuje spíše podprůměr realizovaných projektů (nejvíce v Pardubickém kraji a Královéhradeckém kraji), nic nám tato hodnota neřekne. Proto jsem vytvořil další tabulku (viz tabulka č. 7) s mírou nezaměstnanosti (dále jen „MN“) v jednotlivých krajích, a podle toho můžeme vydedukovat,

¹²⁴ Hodnoty označené – zeleně = nadprůměr, červeně = podprůměr

zda daný počet realizovaných projektů je adekvátní a potřebný v rámci situace v daném kraji či nikoliv. Hodnoty jsou zpracované v pravidelných intervalech z roku 2017, 2020 a 2023 z důvodu porovnání hodnot v průběhu programového období a situace v jednotlivých krajích nyní.

Tabulka č. 7 – Míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích (2017, 2020, 2023)

Kraj	Datum zjištění k		
	30. 4. 2017	30. 4. 2020	31. 3. 2023
Hlavní město Praha	3,0 %	2,4 %	3,1 %
Středočeský kraj	3,6 %	3,0 %	3,3 %
Jihočeský kraj	3,2 %	2,9 %	3,0 %
Plzeňský kraj	2,7 %	3,0 %	2,5 %
Karlovarský kraj	4,6 %	4,3 %	4,3 %
Ústecký kraj	7,0 %	4,7 %	5,7 %
Liberecký kraj	4,6 %	3,5 %	4,0 %
Královéhradecký kraj	3,0 %	2,8 %	3,2 %
Pardubický kraj	3,0 %	2,5 %	2,9 %
Kraj Vysočina	3,8 %	3,0 %	3,0 %
Jihomoravský kraj	3,2 %	4,1 %	4,4 %
Olomoucký kraj	5,0 %	3,5 %	3,6 %
Moravskoslezský kraj	6,7 %	5,0 %	5,1 %
Zlínský kraj	4,0 %	2,9 %	2,9 %

Zdroj: příloha č.1, <https://www.mpsv.cz/mesicni> (rok 2017, 2020, 2023)

Nyní, když jsou zpracované hodnoty v tabulkách č. 6 a č. 7, lze diskutovat nad tím, kde by daný počet projektů byl nejspíše potřeba či nikoliv. Je třeba zdůraznit, že míra nezaměstnanosti se postupně snižovala, ale většinou kraje byly umístěny za sebou podobně dle míry nezaměstnanosti. Pojďme si ukázat příklad, kdy největší míra nezaměstnanosti z roku 2017 je v Ústeckém kraji (7 %), kde je realizováno 116 projektů z toho 79 z OOS a v Moravskoslezském kraji (6,7 %), kde je realizováno 137 projektů z toho 98 OOS, tedy jsou to místa s největší koncentrací realizovaných projektů a nadprůměrem. Následně dalším v pořadí s 93 realizovanými projekty je Středočeský kraj, kde je MN v roce 2017 3,6 % oproti Karlovarskému kraji, který má MN 4,6 %, kde je realizováno pouze 57 projektů, z toho OOS 37, tedy obě možnosti jsou pro Karlovarský kraj podprůměrné z vypočítaného průměru z tabulky č. 6, stejně jako u Jihomoravského kraje s MN 5,2 %.

5.6.2. Výzkumná podotázka č. 2 – realizující subjekty

„Jak významné zastoupení mají OOS mezi realizátory v rámci realizování projektů?“ je výzkumnou podotázkou č. 2. Podle dat, získaných pro tuto diplomovou práci od MPSV, se účastnilo realizace projektů v rámci OP Zaměstnanost za programové období 2014-2020 až 18 různých segmentů neboli realizátorů, kdy tyto segmenty můžeme označit i jako právní formy. Celkem těchto realizátorů bylo 314. V tabulce, kde jsou segmenty abecedně uspořádány, můžeme zpozorovat, že největšími realizátory dle právní formy byly spolky a obecně prospěšné společnosti, které řadíme do organizací občanské společnosti a nejmenšími byla zájmová sdružení právnických osob, dobrovolný svazek obcí či akciové společnosti. (viz tabulka č. 8)

Tabulka č. 8 – Rozdělení segmentů a počet realizátorů

Segmenty	Počet realizátorů
Akciová společnost	2
Dobrovolný svazek obcí	1
Družstvo	3
Evidované církevní právnické osoby	12
Kraj	14
Nadace	1
Obce	21
Obecně prospěšná společnost	63
Organizační složka státu	2
Pobočný spolek	4
Podnikající fyzická osoba tuzemská	3
Příspěvková organizace zřízena ÚSC ¹²⁵	6
Společnost s ručením omezeným	46
Spolek	105
Státní příspěvková organizace ostatní	1
Ústav	28
Veřejná obchodní společnost	1
Zájmová sdružení právnických osob	1

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

¹²⁵ ÚSC = územně samosprávný celek

Ze zasláných dat z MPSV byly jednotlivě vyfiltrovány právní formy žadatele a následně zjištěn počet každé právní formy, která se zapojila do realizování projektů v rámci OP Zaměstnanost. Z důvodu uvedení hromadného počtu realizovaných projektů (564), bylo třeba jednotlivé realizátory vyfiltrovat a počítat je pouze jednou, aby výsledek statistického údaje nebyl zkreslený, neboť někteří realizátoři realizovali více projektů najednou.

V další tabulce jsou tyto segmenty pro lepší přehlednost rozděleny dle toho, zda se řadí do organizací občanské společnosti či do ostatních organizací (viz tabulka č. 9):

Tabulka č. 9 – Rozdělení segmentů do OOS a ostatních organizací

Segmenty			
OOS	Počet	Ostatní organizace	Počet
Nadace	1	Akciová společnost	2
Ústav	28	Dobrovolný svazek obcí	1
Spolek	105	Družstvo	3
Obecně prospěšná společnost	63	Kraj	14
Evidované církevní právnické osoby	12	Obce	21
Příspěvková organizace zřízena ÚSC	6	Organizační složka státu	2
Státní příspěvková organizace ostatní	1	Podnikající fyzická osoba tuzemská	3
Pobočný spolek	4	Společnost s ručením omezeným	46
		Veřejná obchodní společnost	1
		Zájmová sdružení právnických osob	1
Celkem	220	Celkem	94

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

Z tabulky č. 9 tedy vychází, že realizátorů patřících do organizací občanské společnosti je 220 a do ostatních organizací se jich řadí 94, tedy až 70 % realizátorů tvoří organizace občanské společnosti.

5.6.3. Výzkumná podotázka č. 3 – realizátoři projektů podle sídel v obci

Další výzkumnou podotázkou je „**Jak významné zastoupení mají OOS v České republice jako realizátoři projektů?**“. V úvodu je třeba pro přehled vytvořit tabulku s počty organizací občanské společnosti působící v jednotlivých krajích (viz tabulka č. 10), na základě, které bude možné vypočítat podíl OOS v rámci OP Zaměstnanost vůči celkovému počtu OOS (viz tabulka č. 12). Následně před vypracováním samotné mapy s detailněji uvedeným výskytem realizátorů, jsem nejprve přistoupil k sestavení přehledu informací, v jakém počtu se realizátoři vyskytují v krajích, a v jakém počtu jsou realizátoři OOS zastoupeni v jednotlivých krajích v rámci OP Zaměstnanost dle svého sídla.

Jelikož samotná data měla pouze uvedené obce realizátorů, bylo potřeba sestavit datovou matici s jednotlivými obcemi, a k nim jednotlivé kraje přiřadit a na základě toho vytvořit následující tabulky či mapy (viz příloha č. 1 list „3. VPO“).

Tabulka č. 10 – Počet organizací občanské společnosti v jednotlivých krajích

Kraj	Počet OOS
Hlavní město Praha	24 000
Středočeský kraj	16 726
Jihočeský kraj	9 523
Plzeňský kraj	7 618
Karlovarský kraj	3 498
Ústecký kraj	9 201
Liberecký kraj	5 706
Královéhradecký kraj	7 256
Pardubický kraj	6 604
Kraj Vysočina	6 580
Jihomoravský kraj	15 814
Olomoucký kraj	7 584
Moravskoslezský kraj	11 563
Zlínský kraj	6 843

Zdroj: <https://mapaneziskovek.cz/infografika/>

V další tabulce jsou uvedeny hodnoty celkového počtu realizátorů dle kraje a v dalším sloupci je uveden počet realizátorů, kterými jsou organizace občanského sektoru z celkového počtu realizátorů v rámci OP Zaměstnanost. Tyto informace jsem vyhodnotil v tabulce č. 11:

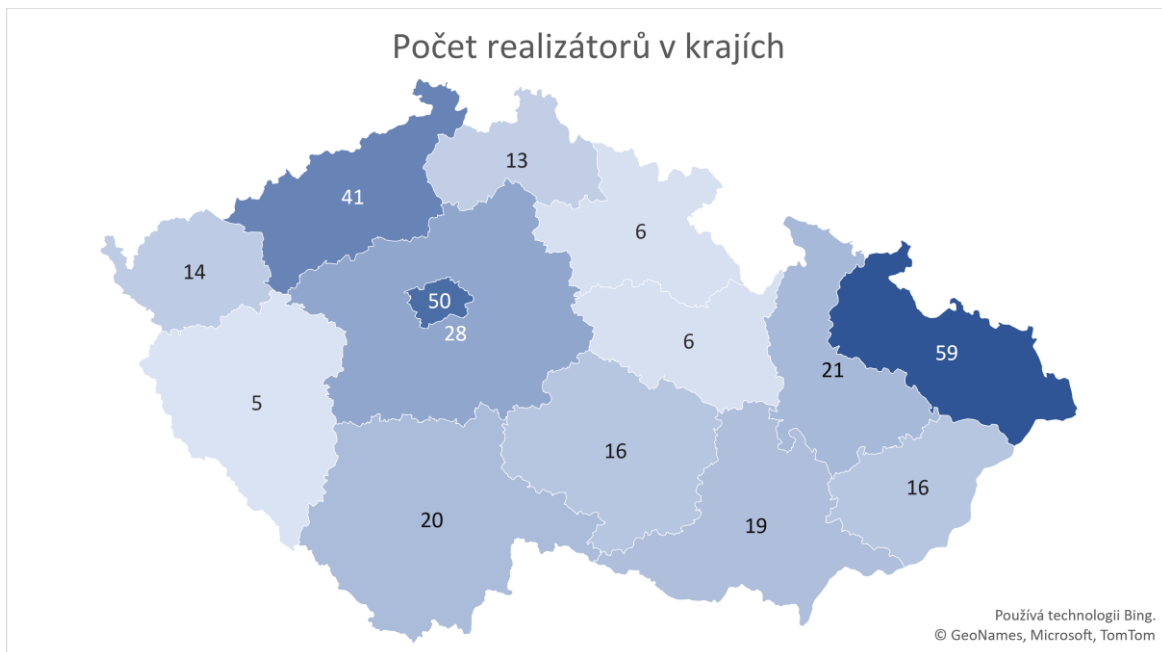
Tabulka č. 11 – Počet realizátorů v krajích v rámci OP Zaměstnanost

Kraj	Realizátoři celkem	Realizátoři jako OOS
Hlavní město Praha	50	39
Středočeský kraj	28	21
Jihočeský kraj	20	16
Plzeňský kraj	5	2
Karlovarský kraj	14	8
Ústecký kraj	41	28
Liberecký kraj	13	8
Královéhradecký kraj	6	4
Pardubický kraj	6	4
Kraj Vysočina	16	12
Jihomoravský kraj	19	14
Olomoucký kraj	21	12
Moravskoslezský kraj	59	43
Zlínský kraj	16	9

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

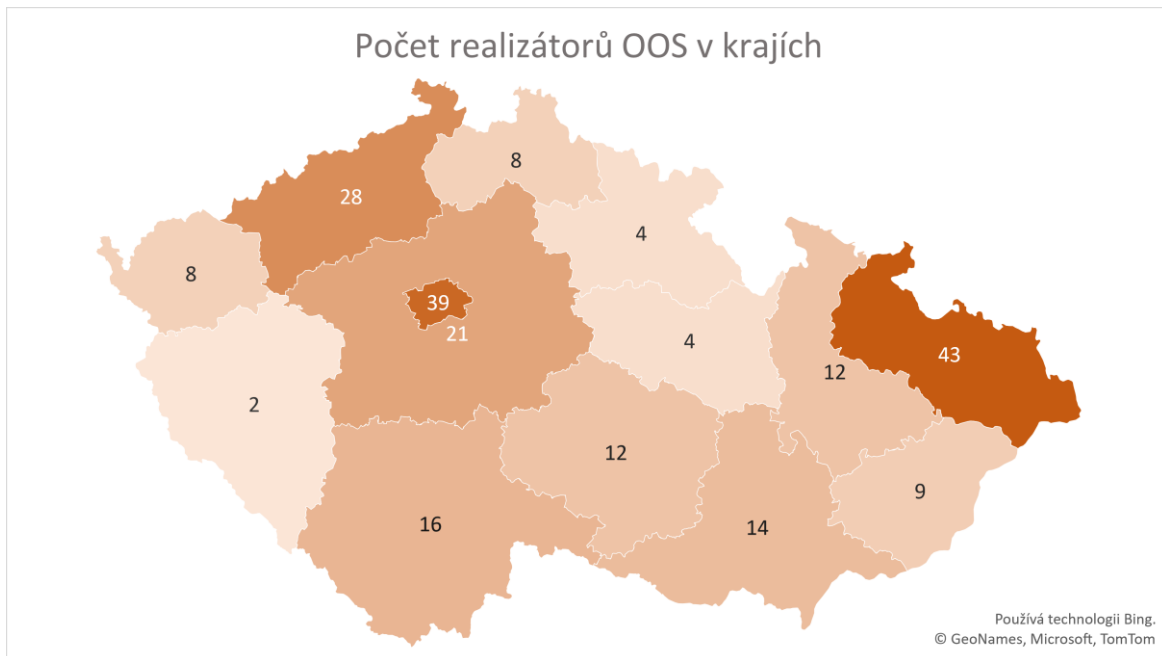
Již v tabulce č. 11 můžeme spatřit, že realizátorů, kterými jsou organizace občanské společnosti, je ve většině krajích více než ostatních organizací a také, že v rámci krajů je například nejméně realizátorů OOS v Plzeňském kraji, kde jsou pouze 2, oproti Moravskoslezskému nebo Hlavnímu městu Praha, ve kterých jich je mnohem více. Pro lepší orientaci je přiložena mapa České republiky s hodnotami (viz mapa č. 4), ve kterých je uveden celkový počet realizátorů v jednotlivých krajích a v další mapě (viz mapa č. 5), ve které lze vyčíst počet realizátorů, kterými jsou pouze organizace občanské společnosti v jednotlivých krajích.

Mapa č. 4 – Celkový počet realizátorů dle sídel v jednotlivých krajích v rámci OP Zaměstnanost

Zdroj: příloha č.1 (tabulka č.11), data z MPSV

Mapa č. 5 – Celkový počet realizátorů dle sídel, kterými jsou organizace občanské společnosti v jednotlivých krajích v rámci OP Zaměstnanost

Zdroj: příloha č.1 (tabulka č.11), data z MPSV

Na základě těchto hodnot lze nyní vytvořit tabulku č. 10, která ukáže procentuální podíl organizací občanské společnosti jako realizátorů v rámci OP Zaměstnanost z celkového počtu OOS v jednotlivých krajích. V tabulce také bude zakomponován sloupec, který ukáže počet realizátorů na **100 000 obyvatel** v jednotlivých krajích (zaokrouhleno na jedno desetinné místo) v rámci OP Zaměstnanost.

Tabulka č. 12 – Procentuální podíl realizátorů OOS v rámci OP Zaměstnanost z celkového počtu OOS a počet realizátorů OOS na 100 000 obyvatel v jednotlivých krajích

Kraje	Podíl OOS realizátorů z celkového počtu OOS	OOS jako realizátoři na 100 000 obyvatel
Hlavní město Praha	0,16 %	3,1
Středočeský kraj	0,13 %	1,5
Jihočeský kraj	0,17 %	2,5
Plzeňský kraj	0,03 %	0,3
Karlovarský kraj	0,23 %	2,8
Ústecký kraj	0,30 %	3,5
Liberecký kraj	0,14 %	1,8
Královéhradecký kraj	0,06 %	0,7
Pardubický kraj	0,06 %	0,8
Kraj Vysočina	0,18 %	2,4
Jihomoravský kraj	0,09 %	1,2
Olomoucký kraj	0,16 %	1,9
Moravskoslezský kraj	0,37 %	7,5
Zlínský kraj	0,13 %	0,8

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

Tabulka č. 12 je spíše taková doplňující, především sloupec s podílem OOS jako realizátorů z celkového počtu OOS. Pro nás je spíše důležitý sloupec, kdy je vypočítán počet OOS jako realizátorů na 100 000 obyvatel, kdy i tento sloupec může být porovnáván s mírou nezaměstnanosti v jednotlivých krajích (viz tabulka č. 7)

Jakousi nerovnoměrnost realizátorů můžeme zpozorovat již nyní, ale pro konkrétnější představu je přiložena mapa České republiky s vloženými organizacemi neboli realizátory dle obcí, kde sídlí (viz mapa č. 6).¹²⁶ Tato mapa a mapy další (viz mapa č. 7 až č. 9) slouží jako orientační rozložení realizátorů dle sídel. Pro detailnější přehled je třeba přejít na odkaz pod danou mapou (viz zdroj), nebo odkaz uvedený v poznámce pod čarou (viz poznámka č.162). Pokud si čtenář otevře konkrétní odkaz, může si prohlédnout dané varianty (všichni realizátoři, OOS jako realizátoři a ostatní organizace jako realizátoři) a různě je i kombinovat, a pokud klikne na konkrétní obec, ukáže se mu, kolik realizátorů působilo v dané obci a kolik projektů zde bylo realizováno v rámci OP Zaměstnanost. Dále jsou tyto konkrétní informace k nalezení v příloze č.1 v listu pojmenovaném „3. VPO“.

Pro vytvoření těchto map byla vytvořena datová matice, která čerpala data ze získaných dat z MPSV, jak bylo již uvedeno. Realizátoři byli rozděleni podle sídla, které uvedli na základě realizace projektů v rámci OP Zaměstnanost. Následně bylo zjišťováno, kolik realizátorů bylo v daných obcích a kolik projektů bylo realizováno těmito organizacemi. Sídla organizací byla dále rozdělena podle toho, zda sídlo bylo právní formou organizace občanské společnosti, či to byla jiná organizace (s.r.o., a.s. atd.). Stejně tak bylo rozděleno realizování projektů, zda projekt realizovala organizace občanské společnosti či jiná. Veškerá tato data byla zaznamenána do tabulek (viz příloha č. 1). Dále daná data neboli obce byly vkládány jednotlivě do map (viz mapy č. 6-9) a následně k nim připisován počet realizátorů a počet realizovaných obcí. Pro představu, jak dané informace vypadají v prostředí Google mapy po kliknutí na obec, příkládám screenshot¹²⁷ z vypracované mapy (viz screenshot č. 1).

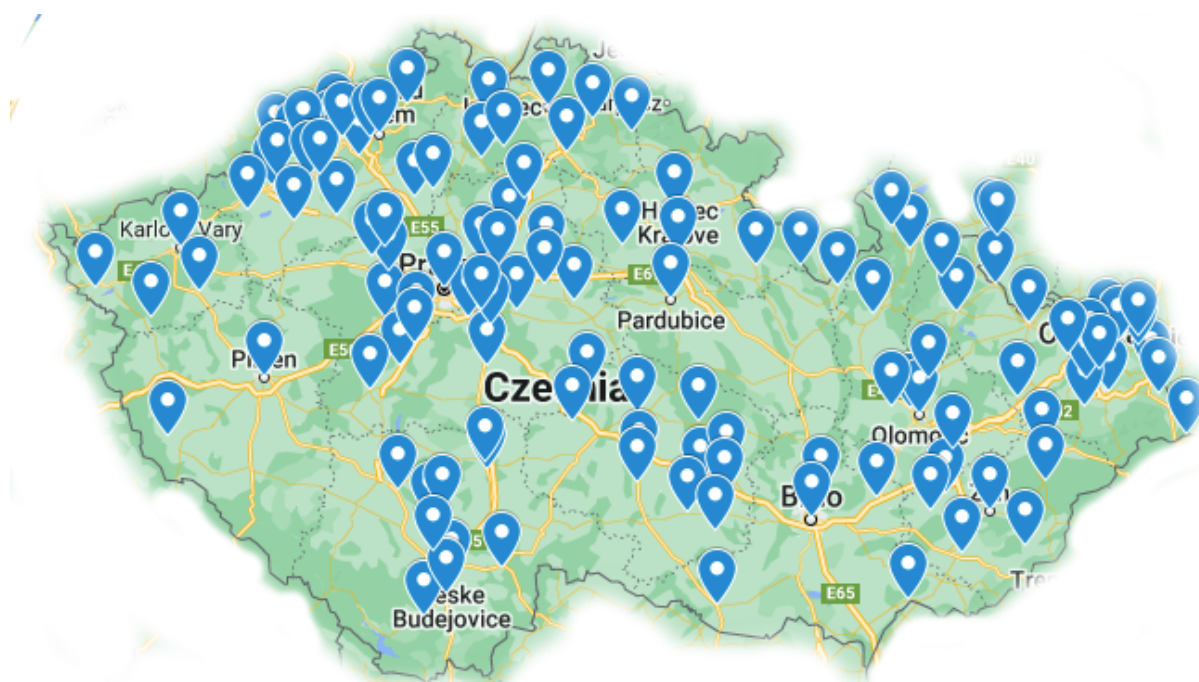
Než bude ukázán onen samotný screenshot, je třeba si představit mapu, ze které lze tyto informace čerpat. Mapa č. 6, jak je již zmiňováno výše, slouží k rozdělení organizací dle místa sídla, které organizace uvedly v rámci realizování projektů. Tato místa jsou označena modrými ukazateli na mapě. Na jakýkoliv ukazatel čtenář klikne, objeví se tabulka s konkrétními informacemi obsahující název obce/města, počet realizátorů z daného místa a počet realizovaných projektů dle sídel organizací (viz screenshot č. 1).

---

¹²⁶ Pro lepší zobrazení mapy a případný detailnější využití je doporučeno otevřít si odkaz na webovém prohlížeči (Název: Operační program „Zaměstnanost“ – Sídla žadatelů) = https://www.google.com/maps/d/u/4/viewer?mid=1TF1R6QRM93d_MfTNSXFhLRNiBnE6g4JP&ll=49.802680530698446%2C15.6014994&z=7

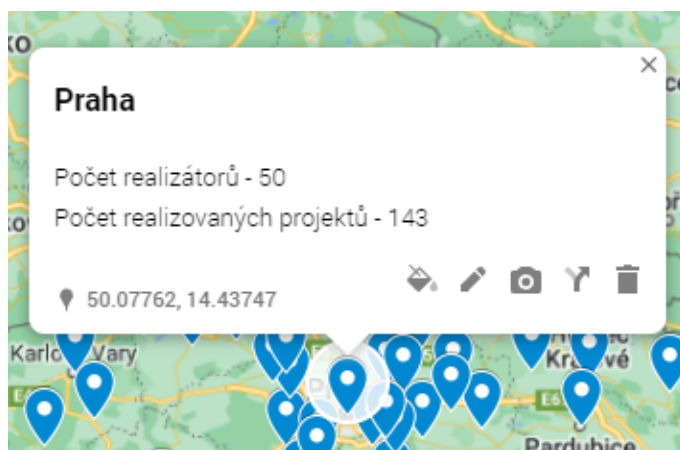
¹²⁷ Screenshot – snímek obrazovky

Mapa č. 6 – Rozložení realizátorů v České republice v rámci OP Zaměstnanost

Zdroj: Mapa byla vypracována za pomoci googlu (viz odkaz = https://www.google.com/maps/d/u/4/viewer?mid=1TF1R6QRM93d_MfTNSXFhLRNiBnE6g4JP&ll=49.802680530698446%2C15.6014994&z=7) a dat získaných od MPSV (viz příloha č.1, 3.VPO)

Screenshot č. 1 – Ukázka, jaké informace se zobrazí po kliknutí na konkrétní obec/město/ukazatel v mapě z příloženého odkazu

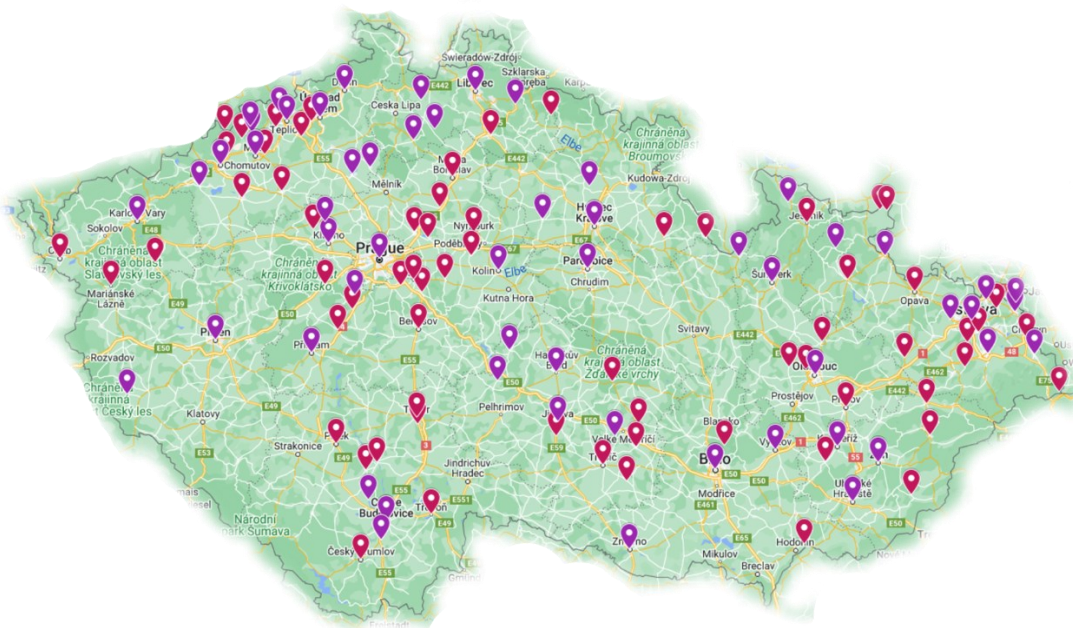
Zdroj: Mapa byla vypracována za pomoci googlu (viz odkaz = https://www.google.com/maps/d/u/4/viewer?mid=1TF1R6QRM93d_MfTNSXFhLRNiBnE6g4JP&ll=49.802680530698446%2C15.6014994&z=7) a dat získaných od MPSV (viz příloha č.1, 3.VPO)

Na mapě č. 6 či případně odkazu je patrné, že opravdu nízký výskyt realizátorů je především v Pardubickém kraji, kdy tuto skutečnost jsme mohli spatřit již na mapě č. 4. Zároveň další méně zaplněnou oblast vidíme v Plzeňském kraji, kdy sídla organizací, které realizovaly projekty, jsou pouze v Plzni a jedna organizace v Poběžovicích. V širším okolí se již osoby žádného projektu nedohledají a čekala by je dlouhá trasa, což je pro takové osoby určitě demotivujícím prvkem (dojíždění daleko od domova) a důvodem, proč například nevyužijí danou podporu ze strany organizace. Tento problém lze spatřit i v Jihočeském kraji na západě, kdy ani tam není žádné sídlo organizace, která by realizovala příslušný projekt spojený s podporou OZP a organizace se spíše kumulují do středu kraje, stejně jako v Jihomoravském kraji, kdy na jihu od Brna nejsou žádní realizátoři. Dle mého názoru je správně rozložená podpora především v Ústeckém, Olomouckém a Moravskoslezském kraji, neboť při pohledu na mapu je zřejmé, že není potřeba překonávat velké vzdálenosti a sídla organizací jsou k dispozici blíže.

Zároveň je třeba zjistit, kdo je ze všech uvedených realizátorů OOS a zda zaplňují prázdná místa nebo nejsou na daném místě potřeba, jelikož zde již nějaký realizátor, který nepatří do OOS, působí. Zatímco na mapě č. 6 jsou rozprostřeni realizátoři celkově bez žádného rozdělení, na mapě č. 7 jsou realizátoři rozděleni podle barvy, kdy červeně označení realizátoři jsou OOS a fialově označení realizátoři jsou ostatní organizace. Samozřejmě tato mapa pouze barevně odděluje realizátory, kdy na mapě jsou uvedeni stále všichni realizátoři. Pro přehlednější rozmístění realizátorů je přiložena mapa č. 8, která ukazuje rozprostření realizátorů v České republice, kterými jsou organizace občanské společnosti (označené červeně) a mapa č. 9, kde jsou rozprostřené ostatní organizace (označené fialově), které nejsou organizacemi občanské společnosti.

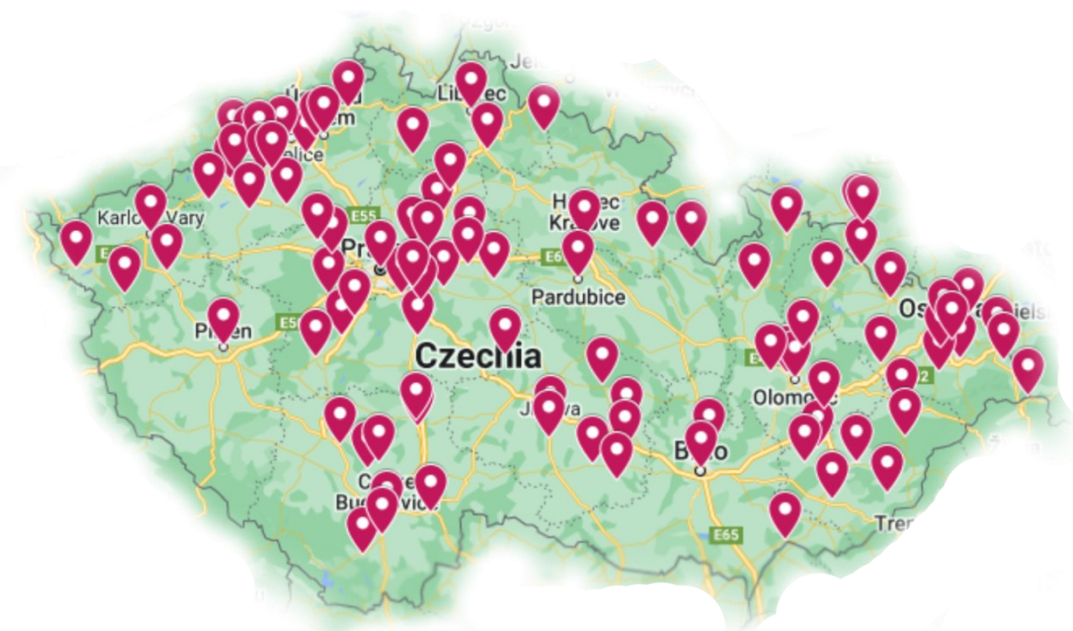
Na mapě č. 7 lze spatřit, kde působí realizátoři jako OOS (nadace, spolek apod.), a kde ostatní organizace (společnost s ručením omezeným, akciová společnost atd.). Pro konkrétní počet realizátorů v daném místě a počet realizovaných projektů opět doporučuji přejít na webový odkaz pod mapou (viz zdroj) nebo do přílohy č. 1.

Mapa č. 7 – Rozložení realizátorů v České republice, barevně oddělení (OOS x ostatní organizace) v rámci OP Zaměstnanost

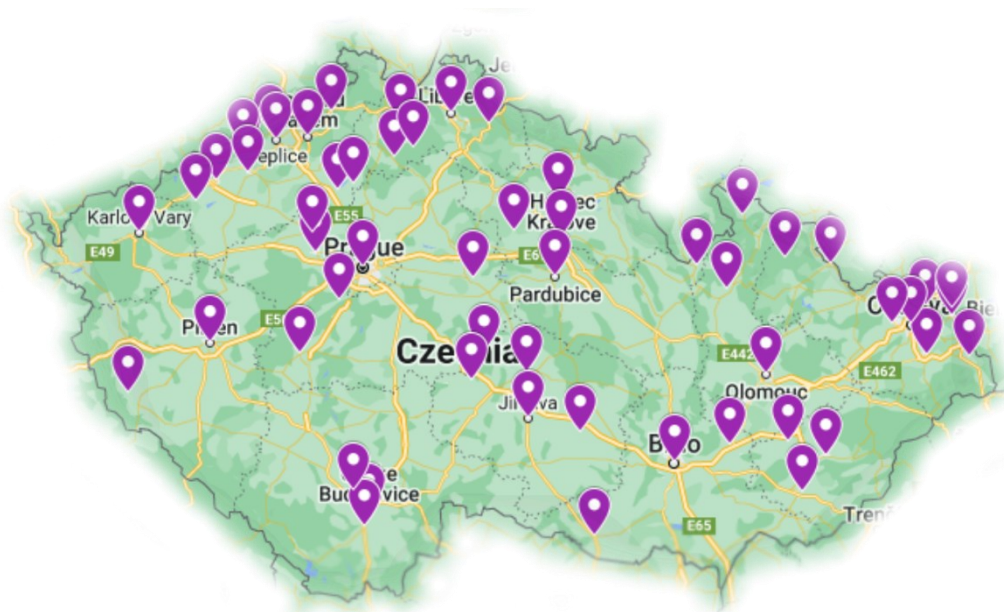
Zdroj: Mapa byla vypracována za pomoci googlu (viz odkaz = https://www.google.com/maps/d/u/4/viewer?mid=1TF1R6QRM93d_MfTNSXFhLRNiBnE6g4JP&ll=49.802680530698446%2C15.6014994&z=7) a dat získaných od MPSV (viz příloha č.1, 3.VPO)

Mapa č. 8 – Rozložení realizátorů v České republice, kterými jsou pouze organizace občanské společnosti v rámci OP Zaměstnanost

Zdroj: Mapa byla vypracována za pomoci googlu (viz odkaz = https://www.google.com/maps/d/u/4/viewer?mid=1TF1R6QRM93d_MfTNSXFhLRNiBnE6g4JP&ll=49.802680530698446%2C15.6014994&z=7) a dat získaných od MPSV (viz příloha č.1, 3.VPO)

Mapa č. 9 – Rozložení realizátorů v České republice, kterými jsou pouze organizace, které nepatří do organizací občanské společnosti v rámci OP Zaměstnanost

Zdroj: Mapa byla vypracována za pomoci googlu (viz odkaz = https://www.google.com/maps/d/u/4/viewer?mid=1TF1R6QRM93d_MfTNSXFhLRNiBnE6g4JP&ll=49.802680530698446%2C15.6014994&z=7) a dat získaných od MPSV (viz příloha č.1, 3.VPO)

5.6.4. Výzkumná podotázka č. 4 – počet osob, které se účastnili v projektech

Poslední výzkumnou podotázkou č. 4 je „Kolik osob z cílové skupiny prošlo projekty v rámci Operačního programu Zaměstnanost?“ Je potřeba zdůraznit, že se jedná o osoby, kterým v rámci projektů byla poskytnuta podpora v rozsahu nejméně 40 hodin. Poté lze považovat osoby za účastníky, které úspěšně prošly daný projekt. Ke dni 27. 10. 2021 bylo v rámci OP Zaměstnanost podpořeno celkem 575 951 osob, které se řadily do sociálně znevýhodněných skupin (např. osoby se zdravotním postižením, osoby po výkonu trestu, cizinci atd.)

Z celkového počtu podpořených osob bylo podpořeno 63 963 osob se zdravotním postižením. Podle Českého statistického úřadu bylo v roce 2018 evidováno přibližně 1 152 000 osob se zdravotním postižením¹²⁸, tzn., že 5 % z celkového počtu OZP využilo pomoc v rámci realizovaných projektů. Je také třeba brát v úvahu, kolik osob z celkového počtu je schopno pracovat (tím je myšleno, že není ve starobním důchodu, kdy odchod do starobního důchodu je možný ve většině případů ze zákona až v 65 letech), ale zároveň je také důležité, například v jakém stupni invalidity dané osoby jsou, proto hodnoty jsou spíše přibližné a ne konkrétní, jelikož takové statistiky nebyly dohledatelné. Z dostupných informací jsem vytvořil tabulku (viz tabulka č. 13), ve které jsou uvedeny počty daných osob se zdravotním postižením dle věku, které započítal Český statistický úřad do svých statistik.

Tabulka č. 13 – Počet osob se zdravotním postižením, které by dle věku mohly pracovat

Věk	Počet OZP
15-34 let	34 560
35-49 let	69 120
50-64 let	184 320
Celkem	288 000

Zdroj: https://www.czso.cz/documents/10180/90600407/26000619_t.pdf/44ab9dc5-584e-4a69-8712-deb0e0a04b39?version=1.1

Pokud bychom potencionálně brali celkový počet OZP, které by mohly dle věku pracovat a počet OZP, které byly podpořeny, využilo danou pomoc skrze projekty přibližně

¹²⁸ CHODUNSKÁ, Helena. *Lidé se zdravotním postižením jsou často senioři* [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2019/12/18/lide-se-zdravotnim-postizenim-jsou-casto-seniori/>

22 %, což není ani jedna čtvrtina. Samozřejmě opět je třeba zdůraznit, že statistika je vypracována pouze podle věku, a ne dle stupně invalidity či jiné skutečnosti. ČSÚ také uvádí, že z celkového počtu OZP již 39 % pracuje.¹²⁹

Tedy i přes přibližných 22 % uživatelů projektů je třeba si zmínit, jakou pomoc OZP využily, zda využily tyto osoby pomoc od OOS či od jiné organizace, která není OOS. Dle statistik získaných z MPSV využilo pomoc skrze projekty realizované organizacemi občanské společnosti 6 279 osob a v rámci projektů realizovaných ostatními organizacemi 57 684 osob.¹³⁰ Podrobnější rozdělení je uvedeno v tabulce č. 14 a tabulce č. 15.

Tabulka č. 14 – Počet podpořených osob se zdravotním postižením dle segmentů

Segmenty	Počet podpořených OZP
Akciová společnost	21
Dobrovolný svazek obcí	7
Družstvo	17
Evidované církevní právnické osoby	113
Kraj	12 766
Nadace	6
Obce	177
Obecně prospěšná společnost	1 500
Organizační složka státu	44 239
Pobočný spolek	31
Podnikající fyzická osoba tuzemská	8
Příspěvková organizace zřízena ÚSC	28
Společnost s ručením omezeným	411
Spolek	2 570
Státní příspěvková organizace ostatní	1 299
Ústav	732
Veřejná obchodní společnost	37
Zájmová sdružení právnických osob	1

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

¹²⁹ Výběrové šetření osob se zdravotním postižením - 2018 [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/90600407/26000619_t.pdf/44ab9dc5-584e-4a69-8712-deb0e0a04b39?version=1.1

¹³⁰ Příloha č.1 „4. VPO“, data z MPSV

Tabulka č. 15 – Počet podpořených osob se zdravotním postižením dle využití organizace občanské společnosti nebo jiné organizace

Segmenty			
OOS	Počet podpořených	Ostatní organizace	Počet podpořených
Nadace	6	Akciová společnost	21
Ústav	732	Dobrovolný svazek obcí	7
Spolek	2 570	Družstvo	17
Obecně prospěšná společnost	1 500	Kraj	12 766
Evidované církevní právnické osoby	113	Obce	177
Příspěvková organizace zřízena ÚSC	28	Organizační složka státu	44 239
Státní příspěvková organizace ostatní	1 299	Podnikající fyzická osoba tuzemská	8
Pobočný spolek	31	Společnost s ručením omezeným	411
		Veřejná obchodní společnost	37
		Zájmová sdružení právnických osob	1
Celkem	6 279	Celkem	57 684

Zdroj: příloha č.1, data z MPSV

Závěr

Cílem výzkumu bylo zjistit, jakou roli měly organizace občanské společnosti v rámci Operačního programu Zaměstnanost. Následně bylo cílem také z daných dat zjistit, kdo vše byl realizátorem projektů, jaký podíl na realizaci měly OOS a jak byly dané projekty rozloženy v České republice. V empirické části bylo uvedeno několik významných dat, které je třeba si shrnout, a zároveň by měly následně zodpovědět hlavní výzkumnou otázku. Jaká je tedy role organizací občanské společnosti v rámci Operačního programu Zaměstnanost? Nejdříve je třeba si zodpovědět výzkumné podotázky, než dojdeme k danému závěru.

VPO1: Kolik projektů bylo realizováno republikově v programovém období 2014–2020 pro cílovou skupinu osob se zdravotním postižením v rámci Operačního programu Zaměstnanost?

Celkově bylo realizováno 564 projektů pro cílovou skupinu, kterými byly především osoby se zdravotním postižením. Z toho 378 projektů bylo realizováno organizacemi občanské společnosti, tedy podíl realizátorů, kterými byly OOS byl 67 %.

Je důležité zmínit, že i přesto, že bylo realizováno 564 projektů, dle místa realizace daných projektů bylo realizováno až 944 projektů. Jak to lze pochopit? Celkem je zapsáno 564 projektů, zatímco realizace mohla být u jednoho projektu až na čtyřech místech najednou (ve čtyřech krajích), kdy takovýchto realizací bylo celkem 944. Z celkového počtu dle místa bylo realizováno OOS 590 nabídek služeb neboli pomoci OZP skrze projekty tzn., že podíl OOS na realizování byl 62,5 %, což už je nižší číslo, než u zapsaných realizovaných projektů obecně, ale stále tak mají větší podíl na realizaci pomoci OZP organizace občanské společnosti.

V rámci této výzkumné podotázky byla zvolena ukazatelem míra nezaměstnanosti (viz tabulka č. 7), kdy bylo porovnáno, zda v daných krajích z důvodu vyšší nezaměstnanosti je realizováno vícero projektů než v jiných krajích, kde je míra nezaměstnanosti nižší, či tento faktor počet realizací projektů nijak neovlivňuje.

Pro přehlednější porovnání přikládám tabulku (viz tabulka č. 16), ve které jsou kraje srovnány dle míry nezaměstnanosti (od nejvyšší po nejnižší) k 30. 4. 2017 a 2020 a dle počtu realizací (od nejvyšší po nejnižší), ve které lze vypožorovat, zda podle umístění v míře

nezaměstnanosti jsou kraje na stejném místě i v počtu realizací projektů. Zvolení těchto hodnot (míra nezaměstnanosti) v daném období je z důvodu programového období, kdy v roce 2017 byl OP Zaměstnanost již v běhu a v roce 2020 v závěru.

Tabulka č. 16 – Porovnání míry nezaměstnanosti a počtu realizací v jednotlivých krajích, kdy kraje jsou seřazeny podle hodnot sestupně

Míra nezaměstnanosti k 30.04.2017/2020		Počet realizací	
Kraj	Míra nezaměstnanosti	Místo/kraj realizace	Počet realizací
Ústecký kraj	7,0 % / 4,7 %	Moravskoslezský kraj	137
Moravskoslezský kraj	6,7 % / 5,0 %	Ústecký kraj	116
Olomoucký kraj	5,0 % / 3,5 %	Středočeský kraj	93
Karlovarský kraj	4,6 % / 4,3 %	Olomoucký kraj	70
Liberecký kraj	4,6 % / 3,5 %	Jihočeský kraj	65
Zlínský kraj	4,0 % / 2,9 %	Jihomoravský kraj	64
Kraj Vysočina	3,8 % / 3,0 %	Liberecký kraj	59
Středočeský kraj	3,6 % / 3,0 %	Karlovarský kraj	57
Jihočeský kraj	3,2 % / 2,9 %	Kraj Vysočina	55
Jihomoravský kraj	3,2 % / 4,1 %	Hlavní město Praha	50
Hlavní město Praha	3,0 % / 2,4 %	Zlínský kraj	50
Královéhradecký kraj	3,0 % / 2,8 %	Plzeňský kraj	49
Pardubický kraj	3,0 % / 2,5 %	Královéhradecký kraj	41
Plzeňský kraj	2,7 % / 3,0 %	Pardubický kraj	38

Zdroj: příloha č.1, tabulka č.1 a č.7

Podle místa realizace bylo nejvíce projektů realizováno v Moravskoslezském kraji (137 realizací), v Ústeckém kraji (116 realizací) a ve Středočeském kraji (93 realizací) (viz tabulka č. 1 a č. 16, mapa č. 1). Dle zjištěných dat z roku 2017 byla nejvyšší míra nezaměstnanosti v Ústeckém kraji (7 %), v Moravskoslezském kraji (6,7 %) a v Olomouckém kraji (5 %). Ve dvou případech ze tří by přibližně souhlasilo, že počet realizovaných projektů v daném kraji je adekvátní vůči míře nezaměstnanosti, a to i dle míry nezaměstnanosti v daných krajích v roce 2020. V rámci Olomouckého kraje se jedná o rozdíl jedné příčky a lze spatřit, že míra nezaměstnanosti v daném kraji za tři roky klesla o 1,5 %.

Hůře už je na tom Karlovarský kraj, který je dle statistik MN z roku 2017 na čtvrtém místě a v roce 2020 se posunul na třetí místo s tím, že kraj je s počtem realizací až na osmém místě (57 realizací). Středočeský kraj, který se umístil v rámci realizací projektů v daném kraji až na třetím místě, míra nezaměstnanosti v daném kraji byla 3,6 % v roce 2017, a to tento kraj řadí na osmé místo v nejvyšší míře nezaměstnanosti, což je opak Karlovarského kraje.

U uvedených krajů s nejvyšší mírou nezaměstnaností lze také konstatovat, že má větší podíl realizací projektů OOS (viz tabulka č. 2, mapa č. 2 a č. 3), kdy bylo OOS realizováno v Ústeckém kraji 79 projektů (68 %), v Moravskoslezském kraji až 98 (71 %) a v Olomouckém kraji 44 (62,8 %) z celkového počtu realizací.

Nejnižší míra nezaměstnanosti v roce 2017 byla v Plzeňském kraji (2,7 %) a v Pardubickém, Královéhradeckém kraji a v Hlavním městě Praha (3 %). V rámci Plzeňského kraje bylo 49 realizací z toho 27 OOS (55,1 %), v Pardubickém kraji 38 realizací z toho 17 OOS (44 %), v Královéhradeckém kraji 41 z toho 18 OOS (43 %) a v Hlavním městě Praha 50 z toho 34 OOS (68 %). Pardubický kraj má nejnižší počet realizací ze všech krajů, což by souhlasilo i s umístěním mezi kraje s nejnižší mírou nezaměstnanosti, stejně jako ostatní uvedené kraje.

Lze tedy říci, že míra nezaměstnanosti na počtu realizací projektů v daných krajích jakýsi vliv má. Co se týče podílu OOS, už takový vliv nemá, viz Hlavní město Praha nebo Plzeňský kraj, kde je počet realizací organizacemi občanské společnosti mnohem vyšší, než počet realizací ostatními organizacemi. Bohužel i tyto statistiky v rámci míry nezaměstnanosti jsou nedostatečné, jelikož nebylo možné určit, kolik osob se zdravotním postižením je z celkového počtu procenta nezaměstnaných v jednotlivých krajích.

Dále je třeba zmínit také procentuální podíl OOS v jednotlivých krajích jako takový. Na základě tabulky č. 3 lze vypočítat, že skoro ve všech krajích bylo více realizací organizacemi občanské společnosti, kromě Královéhradeckého kraje (43,9 %), Pardubického kraje (44,7 %) a Zlínského kraje (50 %), tedy až v 11 krajích měly větší podíl OOS na realizaci projektů, což znamená, že až v 78 % krajů bylo větší pokrytí realizací organizacemi občanské společnosti.

VPO2: Jak významné zastoupení mají OOS mezi realizátory v rámci realizování projektů?

V rámci realizování projektů za pomoci získaných dotací z OP Zaměstnanost, realizovalo projekty až 18 různých segmentů/právních forem. Celkem bylo evidováno 314 realizátorů, kdy z toho bylo 220 organizací občanské společnosti, což je až 70 % realizátorů (viz tabulka č. 9). Z této statistiky lze vypožorovat, že větší podíl realizátorů byly organizace občanské společnosti oproti ostatním organizacím, které do nich nespádají.

Podle segmentu/právní formy bylo nejvíce realizátorů spolky (105), následně obecně prospěšné společnosti (63) a za nimi společnosti s ručením omezeným (46), které ale už nespádají do organizací občanské společnosti (viz tabulka č. 8 a č. 9).

Je třeba poukázat na to, že počet realizátorů je menší než počet realizovaných projektů a mnohem menší než počet realizací projektů v jednotlivých krajích. Tedy lze konstatovat, že většina realizátorů mohlo realizovat vícero projektů a následně je realizovat i ve vícero krajích a nejenom ve svém kraji, kde sídlí.

VPO3: Jak významné zastoupení mají OOS v České republice jako realizátoři projektů?

Na základě získaných dat, bylo zjištěno, že nejvíce realizátorů bylo v Moravskoslezském kraji (59), v Hlavním městě Praha (50) a v Ústeckém kraji (41). Opět získaná data je třeba porovnat s konkrétním ukazatelem, kterým je pro tento výzkum míra nezaměstnanosti, zda daný počet realizátorů je ovlivňován dle výše míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích či nikoliv. Pro přehlednější porovnání opět přikládám tabulku, kde bude opět porovnávána míra nezaměstnanosti (od nejvyšší po nejnižší) k 30. 4. 2017 a 2020 a počet realizátorů v krajích (od nejvyšší po nejnižší). V tabulce bude přidán i třetí sloupec, který vyznačuje procentuální podíl realizátorů, kterými jsou organizace občanské společnosti z celkového počtu realizátorů v daném kraji.

Tabulka č. 17 - Porovnání míry nezaměstnanosti a počtu realizátorů v jednotlivých krajích, kdy kraje jsou seřazeny podle hodnot sestupně (+ podíl OOS jako realizátoři)

Míra nezaměstnanosti k 30.04.2017/2020		Počet realizátorů		
Kraj	Míra nezaměstnanosti	Místo/kraj realizace	Počet realizátorů	OOS
Ústecký kraj	7,0 % / 4,7 %	Moravskoslezský kraj	59	72,9 %
Moravskoslezský kraj	6,7 % / 5,0 %	Hlavní město Praha	50	78,0 %
Olomoucký kraj	5,0 % / 3,5 %	Ústecký kraj	41	68,3 %
Karlovarský kraj	4,6 % / 4,3 %	Středočeský kraj	28	75,0 %
Liberecký kraj	4,6 % / 3,5 %	Olomoucký kraj	21	57,1 %
Zlínský kraj	4,0 % / 2,9 %	Jihočeský kraj	20	80,0 %
Kraj Vysočina	3,8 % / 3,0 %	Jihomoravský kraj	19	73,7 %
Středočeský kraj	3,6 % / 3,0 %	Kraj Vysočina	16	75,0 %
Jihočeský kraj	3,2 % / 2,9 %	Zlínský kraj	16	56,3 %
Jihomoravský kraj	3,2 % / 4,1 %	Karlovarský kraj	14	57,1 %
Hlavní město Praha	3,0 % / 2,4 %	Liberecký kraj	13	61,5 %
Královéhradecký kraj	3,0 % / 2,8 %	Královéhradecký kraj	6	66,7 %
Pardubický kraj	3,0 % / 2,5 %	Pardubický kraj	6	66,7 %
Plzeňský kraj	2,7 % / 3,0 %	Plzeňský kraj	5	40,0 %

Zdroj: příloha č.1, tabulka č.7 a č.11

Když porovnáme míru nezaměstnanosti s počtem realizátorů v jednotlivých krajích, dle mého názoru má míra nezaměstnanosti menší vliv na to, zda realizátor bude z kraje, kde je vyšší míra nezaměstnanosti nebo nižší, oproti realizacím projektů v jednotlivých krajích (viz příloha č. 1 „1. VPO“, tabulka č. 16), kde se většinou počet realizací projektů odvíjel dle výše míry nezaměstnanosti v jednotlivém kraji.

Důležité je také zmínit procentuální podíl OOS jako realizátorů, kdy je ve většině krajích větší procento realizátorů, kterými jsou organizace občanské společnosti, kromě

Plzeňského kraje (40 %), což znamená, že pouze v jednom kraji je více procent realizátorů, kterými jsou organizace nepatřící do OOS.

Jednodušší je porovnání mezi jednotlivými kraji dle počtu realizátorů v nich, kdy toto porovnání bylo popsáno o pár řádků výše, ale obtížnější je popsání a porovnání celkového rozložení těchto realizátorů v jednotlivých krajích dle svého sídla (viz mapy č. 6 – č. 9). Jednotlivé mapy ukazují, kde v jednotlivých krajích lze nalézt prázdná místa, kde není žádný realizátor (organizace občanské společnosti ani jiná organizace). V rámci těchto map je možné zmínit především Plzeňský a Pardubický kraj. I přesto, že mají v krajích nízkou míru nezaměstnanosti, rozložení případné pomoci skrze realizátory je špatná, například oproti Zlínskému kraji, který se blíží ke stejným procentům míry nezaměstnanosti k 30. 4. 2020. V dalších krajích je víceméně pomoc rozložena dle sídel realizátorů dobře. Možné špatné rozložení by šlo vyzorovat v Jihočeském kraji, z důvodu koncentrace realizátorů do středu kraje, ale stále je na tom lépe než Plzeňský a Pardubický kraj.

Pro hlavní výzkumnou otázku je nejdůležitější porovnání mapy č. 8 a mapy č. 9, kdy můžeme zpozorovat, že více částí v jednotlivých krajích zaplňují organizace občanské společnosti jako realizátoři, oproti ostatním organizacím. Tedy můžeme říci, že v rámci rozložení realizátorů jsou organizace občanské společnosti nezastupitelné, oproti ostatním organizacím.

VPO4: Kolik osob z cílové skupiny prošlo projekty v rámci Operačního programu Zaměstnanost?

Projekty prošlo celkem 575 951 osob z nichž bylo 63 963 osob se zdravotním postižením, tzn., že pomoc využilo 11 % z celkového počtu osob, které úspěšně prošly projekty. Z následujících dat bylo také zjištěno, že z celkového počtu OZP schopných pracovat využilo pomoc pouze 22 %, kdy dalších 39 % z celkového počtu OZP dle ČSÚ již pracují (viz str. 86-87), tedy přibližně 39 % stále mělo možnost danou pomoc skrze realizované projekty vyzkoušet.

Nicméně na základě získaných dat vzniká menší zvrát, kdy počet podpořených OZP, které využily pomoc skrze projekty realizované organizacemi občanské společnosti bylo 6 279 OZP, oproti ostatním organizacím, kterými prošlo 57 684 osob se zdravotním

postížením. Nejvíce OZP prošlo projekty v organizačních složkách státu (především Úřad práce) – 44 239 a v krajích – 12 766.

Jelikož OZP tvoří dlouhodobě 15–20 % (34 000 osob cca) uchazečů o zaměstnání z celkového počtu uchazečů,¹³¹ není překvapením, proč tolik osob prošlo projekty právě u Úřadů práce, protože daný projekt mohl být povinností, aby dané osoby například zůstaly v evidenci Úřadu práce nadále, proto musely například projít nějakým projektem realizovaným Úřadem práce. I kdybychom pomyslně odečetli těch 15 % (34 000) OZP v evidenci Úřadu práce z celkového počtu OZP, které prošly danými projekty, stále by bylo více uchazečů, kteří prošli ostatními organizacemi než organizacemi občanské společnosti.

Výsledky a diskuze

Na základě výzkumných podotázek bylo zjištěno, že bylo realizováno více projektů organizacemi občanské společnosti. Také měly organizace občanské společnosti větší zastoupení v rámci realizátorů, a také v rámci celoplošného rozpojení realizátorů v České republice. Co se týče počtu osob, které prošly projekty, prošlo více osob ostatními organizacemi než organizacemi občanské společnosti. Jakou roli tedy měly organizace občanské společnosti v rámci OP Zaměstnanost?

Přestože více osob z cílové skupiny prošlo jinými organizacemi, než jsou OOS, stále si myslím, že OOS měly významnou roli v rámci OP Zaměstnanost, a to ukazují data z ostatních podotázek, například kdyby se do realizování projektů nezapojily OOS, bylo by o mnohem více prázdných míst, kde by nebyla poskytovaná pomoc v rámci realizovaných projektů. Zatímco mohu z vlastní zkušenosti potvrdit, že například právě Úřad práce se postará o občana z povinnosti, nelze to říci o organizacích občanské společnosti, které se snaží fungovat především z přesvědčení, že každý občan má právo na tuto pomoc a právo na rovné příležitosti v rámci zaměstnání, a z praxe také vím (viz APRCR), že jsou s těmito občany v kontaktu i po poskytnuté pomoci v rámci projektu. Získanými daty se potvrdilo, že angažovanost organizací občanské společnosti byla mnohem větší než u ostatních organizací, kdy u realizace projektů to bylo o 25 % více a u počtu realizátorů, kterými byly OOS byla angažovanost přibližně až o 40 % větší než u ostatních organizací. Byla také

---

¹³¹ *Výběrové šetření osob se zdravotním postižením - 2018* [online]. [cit. 2023-04-26]. Průzkum zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve vybraných úřadech státní správy v roce 2019. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvozp/aktuality/Pruzkum-zamestnavani-OZP-ve-statni-sprave-2019.pdf>

potvrzena hypotéza, která byla definována („Více projektů v rámci OP Zaměstnanost je realizováno organizacemi občanské společnosti neboli třetím sektorem než ostatními organizacemi“). Tedy tři ze čtyř podotázek potvrdily, že OOS v rámci OP Zaměstnanost měly významnou roli.

K diskuzi vzniká hned několik otázek, jelikož z vypracovaných dat vyplývá, že angažovanost OOS v rámci OP Zaměstnanost byla větší v počtu realizátorů až o několik desítek procent. Proč více osob se zdravotním postižením prošlo jinými organizacemi než organizacemi občanské společnosti, zda jim vznikala nějaká povinnost například ze strany Úřadu práce, pokud tam byly osoby evidovány apod. Vzniká tedy i otázka, zda o daných organizacích občanské společnosti, které realizovaly projekty v rámci OP Zaměstnanost, osoby se zdravotním postižením věděly. Dalším námětem k případnému dalšímu výzkumu může být, zda osoby se zdravotním postižením nepreferovaly především to, jakou organizaci měly nejbližší od svého bydliště. Z praxe víme, že mnoho lidí se snaží najít práci v místě bydliště nebo se za prací stěhují a podobné to může být i v tomto případě, kdy může být zásadní překážkou pro překonání větší vzdálenosti. Může se stát, že při zjištění absence nabídky projektu v okolí bydliště mohou OZP ztratit zájem o případnou podporu ze strany organizací, neboť pro osoby, které mnohdy ani nevlastní řidičský průkaz a mají postižení pohybového aparátu, popř. se potýkají s psychickým nebo mentálním postižením, není větší vzdálenost akceptovatelná, a proto je možná tak vysoké číslo u OZP, které ani nevyužily podporu (39 %) v rámci realizovaných projektů.

Problémem by také mohlo být, že prázdná místa či místa, kde byly pouze ostatní organizace, a ne organizace občanské společnosti, byly z důvodu filantropického amatérismu. Organizace občanské společnosti, které by vyplnily prázdné místo a chtěly by realizovat projekt v místě konkrétním, mohly mít bohužel nedostatek profesionálů, pro získání dotace či vytvoření projektů tak, aby splňoval veškeré parametry a pro OOS tak danou dotaci získal. Tedy už zde by mohla vznikat jakási limitace pro získání dotace.

V rámci získávání dotací je důležité dávat pozor i na filantropický paternalismus, kdy Evropská Unie svými požadavky vlastně diktovala, jak bude s penězi naloženo, a na následnou filantropickou nedostatečnost, kdy by mohly organizacím občanské společnosti finanční prostředky dojít a nemohly by tak plnit cíle, které si stanovily v projektu, tedy je třeba mít daný projekt důkladně propracovaný nebo po vyčerpání dotací a skončení projektu

by neměla organizace možnost fungovat dál, z důvodu nedostatku financí na případné jiné projekty, které nemusí být součástí dotací (OP Zaměstnanost).

Věřím, že výzkum potvrdil důležitou roli organizací občanské společnosti v rámci OP Zaměstnanost, a přinesl nové informace v rámci pomoci osobám ze sociálně znevýhodněných skupin a zároveň tak vnesl do diskuze další otázky, které by mohly pomoci k rozšíření povědomí o možnostech pomoci či lepšímu rozložení pomoci daným osobám.

Seznam použitých zdrojů

A. Knižní

ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální zabezpečení I: sociální zabezpečení v České republice, lékařská posudková služba, pojistné, systémy sociálního zabezpečení*. Praha: Grada, 2012. Aktuální legislativa. ISBN 978-80-247-3724-9

GRUDZIŇSKÁ, Alice. *Nezaměstnanost a její psychologické dopady na osoby se zdravotním postižením*. České Budějovice: Nová Forma, 2012. ISBN 978-80-7453-214-6

HYÁNEK, Vladimír, Zuzana PROUZOVÁ a Simona ŠKARABELOVÁ. *Neziskové organizace ve veřejných službách*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4423-4

CHÝLOVÁ, Hana, Pavel MICHÁLEK a Zuzana GLOSÍKOVÁ. *Výběr zaměstnanců: metody a postupy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2016. ISBN 978-80-213-2664-4

MICHALÍK, Jan. *Legislativa handicapovaných*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3678-4

NOVOTNÁ, Hedvika, Ondřej ŠPAČEK a Magdaléna JANTULOVÁ ŠTOVÍČKOVÁ. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Fakulta humanitních studií, 2020. ISBN 978-80-7571-025-3

OPATŘILOVÁ, Dagmar a Dana ZÁMEČNÍKOVÁ. *Předprofesní a profesní příprava zdravotně postižených*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 80-210-3718-0

OPATŘILOVÁ, Jan a Lucie PROCHÁZKOVÁ. *Předprofesní a profesní příprava jedinců se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5536-0

POTŮČEK, Martin. *Veřejná politika*. Upr., dopl. a aktualiz. vyd. v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2950-4

PROCHÁZKOVÁ, Lucie. *Možnosti pracovního uplatnění lidí s postižením - současné trendy v České republice a v zahraničí*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-802-1076-075

PROCHÁZKOVÁ, Lucie. *Podpora osob se zdravotním postižením při integraci na trh práce*. Brno: MSD, 2009. ISBN 978-80-7392-094-4

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007. ISBN 80-869-2925-6

SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0

STEJSKAL, Jan. *Ekonomika neziskové organizace*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2014. ISBN 978-80-86825-55-7

ŠEDIVÝ, Marek a Olga MEDLÍKOVÁ. *Úspěšná nezisková organizace*. Praha: Grada, 2009. Management (Grada). ISBN 978-802-4727-073

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Fundraising*. Vyd. 2. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. ISBN 978-807-3687-502

TITZL, Boris. *"Mýty" a mýty o postavení osob s postižením ve společnosti*. Bratislava : IRIS - Vydavatelství a tlač, s.r.o, 2020. ISBN 978-80-8200-060-6

TRIBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR II*. 1. vydání: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-20-4.

B. Prameny

Usnesení č. 2/1993 Sb. – Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky – Listina základních práv a svobod

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Zákon č. 435/2004 Sb. – Zákon o zaměstnanosti

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání – školský zákon

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník

Zákon č. 198/2009 Sb. – Zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů tzv. antidiskriminační zákon

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 89/2012 – Občanský zákoník (nový)

Sdělení č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte

C. Internetové zdroje, knihy, články

APRCR. *Co je pracovní rehabilitace* [online]. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/pracovni-rehabilitace/>

BACHMANN, Pavel. *TRANSPARENTNOST A VEŘEJNÁ PROSPĚŠNOST ČESKÝCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ* [online]. Univerzita Hradec Králové, 2014 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_bachmann_pro_web.pdf

BETZLER, D. and Gmür, M. (2016), Does Fundraising Professionalization Pay?. *Nonprofit Management and Leadership*, 27: 27-42. <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1002/nml.21212>

BŘEŠŤAN, Robert. *Rok 2019 a výdaje na neziskový sektor* [online]. 2020 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/jen-zlomek-ceskych-neziskovych-organizaci-cerpa-z-verejnych-penez-fotbalistum-jde-pres-pul-miliardy/>

ČSÚ. *Porovnání krajů* [online]. [cit. 2023-01-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/porovnani-kraju-poradi-kraju>

ČSÚ. *Satelitní účet neziskových institucí* [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_sat

DOLLERY, Brian a Joe WALLIS. Economic Approaches to the Voluntary Sector: A Note on Voluntary Failure and Human Service Delivery. *International review of public administration* [online]. Seoul: Routledge, 2004, 8(2), 25-31 [cit. 2023-04-28]. ISSN 1229-4659. Dostupné z: doi:10.1080/12294659.2004.10805026

FRIČ Ph.D., doc. PhDr. Pavol. *Dílčí studie pro Koncepti politiky vlády vůči nestátním neziskovým organizacím do roku 2020 na téma: „Občanská společnost a definice NNO, vývoj, stav a trendy.“* [online]. , 25 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_fric_pro_web.pdf

GULOVÁ, Lenka. *Co znamená být sociálně znevýhodněný?* [online]. [cit. 2022-12-14]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/ped/jaro2020/SZ6097/95773789/Co_znamenava_byt_socialne_znevychodneny_gulova.pdf

CHODUNSKÁ, Helena. *Lidé se zdravotním postižením jsou často senioři* [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2019/12/18/lide-se-zdravotnim-postizenim-jsou-casto-seniori/>

KRONENFELD, Jennie Jacobs. *Underserved and socially disadvantaged groups and linkages with health and health care differentials*. Bingley, England: Emerald Publishing, 2019 - 2019, 1 online resource. ISBN 1-83867-056-4

MPSV. *Příspěvek na zřízení pracovního místa pro OZP* [online]. [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/prispevky-na-zrizeni-pracovniho-mista-pro-ozp>

MPSV. *STRATEGICKÝ RÁMEC POLITIKY ZAMĚSTNANOSTI DO ROKU 2030* [online]. 2020 [cit. 2022-12-14]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/1357303/SRPZ_2030.pdf

MPSV. *Výsledky dotačního řízení NDT Rodina pro rok 2022* [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/V%C3%BDsledky+NDT+Rodina+web.pdf/c3b77f58-7d25-0924-6826-6903580af225>

MZP. *Přehled podpořených projektů NNO 2021* [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vysledky_projektu_nno_publikace/\\$FILE/of-dn-preheld_podporenych_projektu_2021-20220728.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/vysledky_projektu_nno_publikace/$FILE/of-dn-preheld_podporenych_projektu_2021-20220728.pdf)

PROUZOVÁ, Zuzana a Jakub PEJCAL. *Financování nestátních neziskových organizací ze státního rozpočtu v roce 2016* [online]. Praha, 2017, 23 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/zapisky-ze-zasedani/zapis_RVNNO_2017_10_03_priloha_2.pdf

RUIZ-PÉREZ, Isabel, Marina RODRÍGUEZ-GÓMEZ, Guadalupe PASTOR-MORENO, Vicenta ESCRIBÁ-AGÜIR a Dafina PETROVA. Effectiveness of interventions to improve cancer treatment and follow-up care in socially disadvantaged groups. *Psycho-oncology (Chichester, England)* [online]. HOBOKEN: Wiley, 2019, **28**(4), 665-674 [cit. 2022-12-25]. ISSN 1057-9249. Dostupné z: doi:10.1002/pon.5011

SALAMON, L.M., Anheier, H.K. Social Origins of Civil Society: Explaining the Nonprofit Sector Cross-Nationally. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations* **9**, 213–248 (1998). <https://doi.org/10.1023/A:1022058200985>

SALAMON, Lester M. Of Market Failure, Voluntary Failure, and Third-Party Government: Toward a Theory of Government-Nonprofit Relations in the Modern Welfare State. *Nonprofit and voluntary sector quarterly* [online]. 1987, **16**(1-2), s. 35 [cit. 2023-04-03]. ISSN 0899-7640. Dostupné z: doi:10.1177/089976408701600104

SALAMON, Lester M., Toepler, S. 2015., „Government–Nonprofit Cooperation: Anomaly or Necessity?“. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. **26**(6): 2155–2177.

ŠÍŠKA, Jan. *Klasifikace mentálního postižení a podpora dítěte* [online]. 13.04.2012 [cit. 2022-11-24]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/klasifikace-mentalniho-postizeni-podpora-ditete>

ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *DLOUHODOBÁ NEZAMĚSTNANOST: ANALÝZA METOD A TECHNIK PRO PRÁCI S DLOUHODOBĚ NEZAMĚSTNANÝMI* [online]. 2015 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://aosp.upce.cz/index.php/aosp/article/view/300>

ROBBINS, Geraldine a Irvine LAPSLEY. Irish voluntary hospitals: an examination of a theory of voluntary failure. *Accounting, business & financial history* [online]. Abingdon: Routledge, 2008, **18**(1), 61-80 [cit. 2023-04-28]. ISSN 0958-5206. Dostupné z: doi:10.1080/09585200701824757

TOUŠEK, Laco, Václav WALACH, Petr KUPKA, Ondřej PLACHÝ, Kateřina TVRDÁ, Ľubomír LUPTÁK a Alica BRENDZOVÁ. *SOCIÁLNĚ VYLOUČENÉ LOKALITY Z POHLEDU SOCIODEMOGRAFICKÝCH UKAZATELŮ* [online]. [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/61449042/tousek.pdf/33fe0341-4e3c-4bd1-911e-731f04d7be08?version=1.0>

VAN DÜLMEN, Christoph, Martin SIMON a Andreas KLÄRNER. Transport poverty meets car dependency: A GPS tracking study of socially disadvantaged groups in European rural peripheries. *Journal of transport geography* [online]. Kidlington: Elsevier, 2022, **101**, 103351 [cit. 2022-12-25]. ISSN 0966-6923. Dostupné z: doi:10.1016/j.jtrangeo.2022.103351

Dotace pro nestátní neziskové organizace 2021 [online]. [cit. 2022-12-30]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/dotace-pro-nestatni-neziskove-organizace/dotace-pro-nestatni-neziskove-organizace-2021>

Listina základních práv Evropské unie: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/charter-of-fundamental-rights-of-the-european-union.html> nebo <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012P%2FTXT>

Nabídka služeb [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/socialni-sluzba/nabidka-sluzeb/>

Nezaměstnanost cizinců [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2020/10/16/cizincum-se-na-ceskem-pracovnim-trhu-darilo-nejlepe-z-cele-eu>

Nezaměstnanost v ČR 2019 [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/miry-zamestnanosti-nezamestnanosti-a-ekonomicke-aktivity-cerven-2019>

Nezaměstnanost v Řecku [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/recko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>

O asociace APRCR [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/o-asociaci/>

O Národní radě osob se zdravotním postižením ČR [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/o-nrzp/>

O Svazu tělesně postižených v České republice [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://svaztp.cz/o-nas/>

Operační program Zaměstnanost: Lávka II [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/projekty/lavka/>

Osoby znevýhodněné na trhu práce [online]. [cit. 2022-12-14]. Dostupné z: <https://www.komora-socialnich-podniku.cz/socialni-podnikani/osoby-znevychodnene-na-trhu-prace/>

Poslání a cíle poradny NRZP [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/poradna/poslani-cile-a-zasady-poradny-nrzp-cr/>
Projekt Návrat osob se zdravotním postižením na trh práce [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/navrat/>

Projekty dotované pražskými městskými částmi [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://svaztp.cz/projekty/projekty-mc-praha/>

Projekty NRZP [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/projekty/>

Přídavek na dítě [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2021-10-28]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/pridavek-na-dite>

Služby [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://svaztp.cz/sluzby/>

Služby Národní rady osob se zdravotním postižením ČR [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://nrzp.cz/poradna/informace-o-sluzbach-poradny-nrzp-cr/>

Volné pracovní pozice [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://svaztp.cz/category/volne-pozice/>

Výběrové šetření osob se zdravotním postižením - 2018 [online]. [cit. 2023-04-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/90600407/26000619_t.pdf/44ab9dc5-584e-4a69-8712-deb0e0a04b39?version=1.1

Vývoj a pilotní ověření konceptu Pracovně rehabilitačního střediska [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/projekty/pracovne-rehabilitacni-stredisko/>

Zaměstnávání osob se zdravotním postižením ve veřejném sektoru [online]. 2021 [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/aktualne/stat_neumi_zamestnat_lidi_s_postizenim_ukazal_vyzkum_zastupkyne_ombudsmana/

Zásady poskytované sociální služby [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <http://www.aprcr.cz/socialni-sluzba/zasady-poskytovane-socialni-sluzby/>

Seznam map, tabulek ad.

A. Mapy

Mapa č. 1 – Počet realizovaných projektů v krajích dle místa realizace

Mapa č. 2 – Počet realizovaných projektů v krajích OOS dle místa realizace

Mapa č. 3 – Počet realizovaných projektů v krajích ostatními organizacemi dle místa realizace

Mapa č. 4 – Celkový počet realizátorů dle sídel v jednotlivých krajích v rámci OP Zaměstnanost

Mapa č. 5 – Celkový počet realizátorů dle sídel, kterými jsou organizace občanské společnosti v jednotlivých krajích v rámci OP Zaměstnanost

Mapa č. 6 – Rozložení realizátorů v České republice v rámci OP Zaměstnanost

Mapa č. 7 – Rozložení realizátorů v České republice, barevně oddělení (OOS x ostatní organizace) v rámci OP Zaměstnanost

Mapa č. 8 – Rozložení realizátorů v České republice, kterými jsou pouze organizace občanské společnosti v rámci OP Zaměstnanost

Mapa č. 9 – Rozložení realizátorů v České republice, kterými jsou pouze organizace, které nepatří do organizací občanské společnosti v rámci OP Zaměstnanost

B. Tabulky

Tabulka č. 1 – Počet realizovaných projektů v krajích dle místa realizace

Tabulka č. 2 – Realizované projekty v jednotlivých krajích (OOS x ostatní organizace)

Tabulka č. 3 – Procentuální podíl organizací občanské společnosti v jednotlivých krajích v rámci realizovaných projektů v krajích

Tabulka č. 4 – Počet realizovaných projektů na 10 000 obyvatel v jednotlivých krajích (zaokrouhлено na jedno desetinné místo)

Tabulka č. 5 – Počet realizovaných projektů na 10 000 osob se zdravotním postižením v České republice (OOS x ostatní organizace)

Tabulka č. 6 – Průměr realizovaných projektů v jednotlivých krajích

Tabulka č. 7 – Míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích (2017, 2020, 2023)

Tabulka č. 8 – Rozdělení segmentů a počet realizátorů

Tabulka č. 9 – Rozdělení segmentů do OOS a ostatních organizací

Tabulka č. 10 – Počet organizací občanské společnosti v jednotlivých krajích

Tabulka č. 11 – Počet realizátorů v krajích v rámci OP Zaměstnanost

Tabulka č. 12 – Procentuální podíl realizátorů OOS v rámci OP Zaměstnanost z celkového počtu OOS a počet realizátorů OOS na 100 000 obyvatel v jednotlivých krajích

Tabulka č. 13 – Počet osob se zdravotním postižením, které by dle věku mohly pracovat

Tabulka č. 14 – Počet podpořených osob se zdravotním postižením dle segmentů

Tabulka č. 15 – Počet podpořených osob se zdravotním postižením dle využití organizace občanské společnosti nebo jiné organizace

Tabulka č. 16 – Porovnání míry nezaměstnanosti a počtu realizací v jednotlivých krajích, kdy kraje jsou seřazeny podle hodnot sestupně

Tabulka č. 17 - Porovnání míry nezaměstnanosti a počtu realizátorů v jednotlivých krajích, kdy kraje jsou seřazeny podle hodnot sestupně (+ podíl OOS jako realizátoři)

C. Jiné

Příloha č. 1

Screenshot č. 1 – Ukázka, jaké informace se zobrazí po kliknutí na konkrétní obec/město/ukazatel v mapě z přiloženého odkazu